

Gozdarski vestnik

7-8/'88

STROKOVNA REVIIJA

Gozdarski vestnik

SLOWENISCHE FORSTZEITSCHRIFT
SLOVENIAN JOURNAL OF FORESTRY

LETO 1988 ● LETNIK XLVI ● ŠTEVILKA 7-8

Ljubljana, september, oktober 1988

VSEBINA – INHALT – CONTENTS

309 Iztok Winkler

Nekatere značilnosti stanja in nadaljnjega razvoja
gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji

*Some characteristics of the present situation and
further development of forest management in private
forest in Slovenia*

319 Andrej Dobre

Odprtost gozdov na slovenskem konec leta 1986
Forest accessibility in Slovenia at the end of 1986

327 Poročilo Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije o uresničevanju Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–1990 v letu 1987

Sklepi, sprejeti na 19. zasedanju Skupščine
Samoupravne skupnosti za gozdarstvo Slovenije

356 Stališča in odmevi

559 Iz tujega tiska

363 Književnost

Gozdarski vestnik izdaja Zveza društev
inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesar-
stva Slovenije

Uredniški svet

mag. Zdenko Otrin – predsednik; Mitja Cim-
peršek, Hubert Dolinšek, Aleksander Golob,
mag. Dušan Jurc, Marko Kmecl, Iztok Koren,
mag. Boštjan Košir, Jure Marenče, Miran
Orožim, mag. Dušan Robič, Danilo Škulj

Uredniški odbor

dr. Boštjan Anko, dr. Franc Batič, dr. Dušan
Mlinšek, mag. Zdenko Otrin, Živan Veselič

Odgovorni urednik

Editor in chief

Živan Veselič, dipl. inž. gozd.

Tehnični urednik

Aleksander Leben

Lektor

Karmen Kenda

Uredništvo in uprava

Editors address

YU 61000 Ljubljana

Erjavčeva cesta 15

Žiro račun – Cur. acc.

ZDIT GL Slovenije

Ljubljana, Erjavčeva 15

50101-678-48407

Letno izide 10 številok

10 issues per year

Letna individualna naročnina 5000 din

za OZD in TOZD 60.000 din

za dijake in študente 2500 din

za inozemstvo 36 USD

posamezna številka 2500 din

Ustanovitelji revije sta Zveza društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije ter Samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo Slovenije

Poleg njiju denarno podpira izhajanje revije tudi Raziskovalna skupnost Slovenije

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo (št. 421-1/74 z dne 13. 3. 1974) za GV ni treba plačati temeljnega davka od prometa proizvodov.

Poštnina plačana pri pošti 61102 Ljubljana

Naslovna stran: Anton Lesnik. Pozdrav jeseni (barvni dia-
pozitiv)

Nekatere značilnosti stanja in nadaljnega razvoja gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji

Iztok Winkler*

Izvleček

Winkler, I., Nekatere značilnosti stanja in nadaljnega razvoja gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji, *Gozdarski vestnik*, št. 7-8/1988. V slovenščini s povzetkom v angleščini, cit. lit. 18.

Zasebni sektor gozdarstva je treba razvijati na nadaljnji krepitvi zamisli o skupnem gospodarjenju z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo. Temu je treba prilagoditi tudi notranjo organiziranost gozdnogospodarskih organizacij, v katerih mora biti zasebnim gozdnim posestnikom zagotovljena možnost za združno organiziranost. Gozdarstvo mora prevzeti tudi soodgovornost za celoten razvoj kmetij, zlasti v gorskem svetu.

Synopsis

Winkler, I. Some characteristics of the present situation and further development of forest management in private forests in Slovenia, *Gozdarski vestnik*, No. 7-8/1988. In Slovene with a summary in English, lit. quot. 18.

The development of the private sector has to be based on further strengthening of the idea of joint management in all forests, regardless of who owns them. The inside organization of forest management organizations – within which the possibility of cooperative organization should be guaranteed to private forest owners – also has to be adapted to this idea. Forestry must also take over a share of responsibility for a complete development of farms, in particular in mountainous areas.

UVOD

Vsakokratne širše razprave o kmetijstvu in združništvu zmeraj znova odpirajo tudi nekatera vprašanja o povezovanju zasebnega sektorja gozdarstva. To narekuje, da imamo v gozdarstvu čimbolj poenotene poglede na stanje v tem sektorju in na možnosti za nadaljnji razvoj.

1. ZASEBNI GOZD IMA TUDI POSEBNE NALOGE

V Sloveniji prevladuje zasebna gozdna posest. Zasebni gozd pa ima v primerjavi z družbenim gozdom dve osrednji gospodarski nalogi:

– zadostitev lastnih (naturalnih) potreb gozdnih posestnikov z lesom in drugimi gozdnimi pridelki;

– dajanje tržnih presežkov, s katerimi je mogoče oskrbovati industrijo, gozdnim posestnikom pa zagotoviti denarne prejemke.

Pri zadoščanju lastnih potreb ima gozd dvojno vlogo. Na eni strani črpajo gozdni posestniki iz gozdov les, s katerim zadoščajo svoje sprotne potrebe po drveh, s tehničnim lesom pa vzdržujejo in obnavljajo svoja gospodarska poslopja in druge objekte. Na drugi strani pa pomeni gozd rezervo (hranilnico), iz katere črpa posestnik občasno ali enkratno večjo količino lesa, in sicer tedaj, ko potrebuje les za graditev novih stavb ali za posodabljanje kmetije.

Presežke, ki ostanejo po zadostitvi lastnih potreb, usmerjajo gozdni posestniki na trg, za prodani les pa dobijo ustrezne denarne prejemke. Stalne prejemke iz gozda omogoča vsakoletna prodaja večje ali manjše količine lesa, pač v skladu z velikostjo posestva in donosnostjo gozda.

Še posebno pomembna je vloga gozdov kot vir denarja takrat, ko kmečka gospodarstva zaidejo v večje denarne težave, npr. ob naravnih nesrečah ali požarih, ko je treba izplačati dediščine ali ko potrebujejo

* Prof. dr. I. W., dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo, 61000 Ljubljana. Večna pot 83.

Članek je avtorjev referat na strokovnem posvetovanju na letošnjem kmetijsko-gozdarskem sejmu v Kranju.

naenkrat več denarja za nakup delovnih sredstev.

Zasebni gozdovi pa morajo enako kot družbeni uresničevati tudi vse splošnokoristne funkcije gozdov.

Te posebne naloge zasebnega sektorja gozdarstva spremlja tudi nekaj pomembnih gospodarskih posledic. Splošne stroške gospodarjenja in stroške gozdne reprodukcije nosi samo les v blagovni proizvodnji. Tistim posestnikom, ki nimajo blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov, ni treba plačati nikakršnih stroškov za strokovno delo v svojih gozdovih niti za gozdno reprodukcijo. Taka razporeditev stroškov ni ustrezna, še posebno ko lesa iz blagovne proizvodnje ni mogoče več preobremenjevati z najrazličnejšimi obveznostmi. Neposredni proizvodni stroški rastejo veliko hitreje kot prodajne cene gozdnih lesnih sortimentov. Zato bi morali s stroški gospodarjenja in stroški gozdne reprodukcije obremeniti gozdne posestnike tudi glede na celotno gozdno površino, ne glede na to ali daje blagovno proizvodnjo ali ne (prispevek po enoti gozdne površine).

2. TEMELJNE ZNAČILNOSTI ZASEBNE GOZDNE POSESTI

2.1. Okoli 250.000 zasebnih gozdnih posestnikov ima v lasti 653.659 ha gozdov. Zasebna gozdna posest je torej zelo razdrobljena (preglednica 1). Velika razdrobljenost se kaže v majhni povprečni zasebni gozdni posesti (2,7 ha) in v več prostorsko ločenih parcelah posameznega posestnika (3,8).

Preglednica 1: Sestava zasebne gozdne posesti

Velikostne kategorije v ha	Kmetje		Kooperanti		Nekooperanti		Nekmetje		Skupaj	
	Štev. posest.	Gozdna površina	Štev. posest.	Gozdna površina	Štev. posest.	Gozdna površina	Štev. posest.	Gozdna površina	Štev. posest.	Gozdna površina
-0,5	26,0	1,9	4,5	0,1	29,1	2,8	48,0	9,9	34,7	3,6
0,5-1	15,2	3,2	5,7	0,4	16,6	4,7	17,5	8,9	16,1	4,4
1-3	27,2	14,4	16,5	3,3	28,8	20,6	22,5	28,9	25,4	17,4
3-5	11,3	79,7	12,3	31,8	13,2	39,9	5,2	9,0	11,0	85,5
5-10	11,9	23,3	25,2	18,2	9,9	26,2	4,3	19,8	8,9	22,6
10-15	4,0	15,9	13,7	37,0	13,8	39,0	16,7	34,0	26,0	12,5
15-20	1,9	9,3	7,7	13,1	1,1	7,1	0,3	3,5	1,3	8,0
20-30	1,5	9,8	7,3	17,4	0,6	5,5	0,2	2,9	1,0	8,3
30-50	0,8	8,7	4,8	17,8	0,3	3,7	0,1	1,6	0,5	7,2
nad 50	0,2	4,4	3,5	31,3	1,3	31,3	7,8	56,1	0,0	2,0
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Med gozdnimi posestniki prevladujejo kmetje (30 % gozdnih posestnikov in 78 % zasebne gozdne površine). Kooperantov je malo, le 7 % gozdnih posestnikov, imajo pa v lasti 28 % zasebne gozdne površine. Večina posestnikov je kmetov nekooperantov (53 % gozdnih posestnikov in 50 % zasebne gozdne površine). Veliko je še možnosti za širitev kooperantskih odnosov, zlasti med posestniki, ki imajo nad 5 ha gozda (8 % vseh gozdnih posestnikov in 28 % zasebne gozdne površine) - preglednica 2.

Nekmetjskih gozdnih posestnikov je 40 %, imajo pa 22 % vse zasebne gozdne površine.

Gozdni posestniki kooperanti imajo tudi največjo gozdno posest (povprečno 10,1 ha, nekooperanti 2,6 ha, nekmetje 1,5 ha).

Preglednica 2. Delež posameznih socialnoekonomskih kategorij gozdnih posestnikov v posameznih velikostnih kategorijah zasebne gozdne posesti

	Skupaj	do 5	5-15 nad 15 ha	
a) Po številu posestnikov				
Vsi	100	100	100	100
Kmetje	60	56	82	92
- kooperanti	7	3	25	56
- nekooperanti	53	53	57	36
Nekmetje	40	44	18	8
b) Po zasebni gozdni površini				
Vsi	100	100	100	100
Kmetje	78	65	83	93
- kooperanti	28	7	28	60
- nekooperanti	50	58	55	33
Nekmetje	22	35	17	7

2.2. Zasebni sektor gozdarstva je pomemben blagovni proizvajalec. Daje 45 % slovenske blagovne proizvodnje gozdnih le-

snih sortimentov. Kmetje, med njimi predvsem kooperanti, so najpomembnejši blagovni proizvajalci. Dajejo 86,8% blagovne proizvodnje zasebnih gozdov, kooperanti sami 51%.

Preglednica 3. Struktura gozdne proizvodnje lesnih sortimentov po socialnoekonomskih kategorijah gozdnih posestnikov v %

	Skupaj	Blagovna proizvodnja	Neblagovna proizvodnja
Skupaj vsi posestniki	100	100	100
Kmetje	86,4	86,8	85,4
- kooperanti	44,6	51,0	30,6
- nekooperanti	41,8	35,8	54,8
Nekmetje	13,6	13,2	14,6

Zasebni gozdni posestniki ne sekajo vsako leto, večina jih doseže desetletni etat v enem ali nekaj posekih. Zato je tudi gozdnih posestnikov, ki na leto sodelujejo v gozdni proizvodnji, razmeroma malo.

Preglednica 4. Delež gozdnih posestnikov, ki imajo letno blagovno proizvodnjo v %

	Velikostna skupina zasebne gozdne posesti					v %
	Skupaj	0,0-0,5	0,5-1	1-5	5-15 nad 15 ha	
Vsi posestniki	15,3	1,9	4,1	13,4	45,4	74,2
Kooperanti	57,2	14,6	18,3	33,9	65,9	84,2
Nekooperanti	13,3	1,8	3,5	13,0	41,2	64,1
Nekmetje	7,2	1,8	4,3	9,8	26,4	43,9

2.3. Gozdovi zajemajo povprečno okoli 40% skupne površine kmetij. Z večanjem skupne površine kmetij se povečuje predvsem delež gozdov. Prevladujoči delež gozdov v skupni površini imajo zlasti kmetije v gorskih predelih.

Prihodek iz gozdov sestavlja skupaj s prihodki iz kmetijstva in z drugimi prihodki skupni prihodek kmetij. Ugotavljamo, da znaša delež prihodkov iz gozdov v skupnih prihodkih kmetij okoli 4-5%.

Za veliko večino gozdnih posestnikov prihodki iz gozda ne pomenijo pomembnega deleža v skupnih prihodkih njihovih kmetij. Le majhen del posestnikov ima tako velike prihodke iz gozda, da jim pomenijo gospodarski temelj njihove kmetije in jim dajejo zadovoljive možnosti za obstoj in napredek. Z vidika gozdarstva je ta skupina posestnikov še posebno zanimiva kot zelo pomemb-

na skupina blagovnih proizvajalcev. V tej skupini je večina tako imenovanih gorskih kmetij, ki imajo zelo visok delež gozdov v skupni površini in visok delež blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov. Tri četrtine gozdnih posestnikov iz te skupine ima vsakoletno blagovno proizvodnjo. Denarni prejemki za prodani les so pomembni in znašajo okoli 75% vseh denarnih prejemkov teh kmetij.

Pri opredeljevanju ukrepov za gospodarjenje z zasebnimi gozdovi upoštevamo tudi socialnoekonomsko sestavo gozdnih posestnikov. Gozdne posestnike s čistih in mešanih kmetij, kjer je prihodek iz gozda pomemben sestavni del prihodka celotne kmetije, usmerjamo v sodelovanje v gozdni proizvodnji in vključevanje v temeljne organizacije kooperantov. Gozdno proizvodnjo na dopolnilnih, ostarelih in nekmetijskih kmetijah pa prevzemajo največ temeljne organizacije kooperantov. V tej skupini posestev pospešujemo tudi odkup gozdov.

2.4. Članstvo v temeljnih organizacijah kooperantov za kmeta lastnika gozda ni obvezno. Tudi v proizvodnem pomenu ima lastnik gozda možnost, da v celoti ali deloma sodeluje v gozdni proizvodnji v svojem gozdu, s svojim delom in delovnimi sredstvi, lahko pa gospodarjenje s svojim gozdom v celoti prepusti temeljni organizaciji kooperantov.

Preglednica 5. Sestava prevzema gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (1982) (v %)

	Skupaj	Kraj prevzema			
		Na panju	Ob panju	Na karmionski cesti	Na skladišču
Vsi posestniki	100	8,6	1,4	80,1	9,9
Kmetje	100	7,2	1,1	81,7	10,0
- kooperanti	100	4,8	1,2	85,0	9,1
- nekooperanti	100	10,7	0,9	77,1	11,3
Nekmetje	100	18,4	3,4	69,2	9,1

Te možnosti se uresničujejo v praksi zelo raznoliko. 10% je posestnikov, ki opravijo sami vse faze gozdne proizvodnje, približno 80% jih opravi samo sečno in spravilo lesa, približno 10% pa jih les odda na panju ali ob panju. Pri kmetih, še posebej pri kooperantih, je stopnja vključenosti v gozdno proizvodnjo še nekoliko večja. Gozdni po-

sestniki opravijo tudi okoli 50 % gozdnogojitvenih del v zasebnih gozdovih.

Primerjave s prejšnjimi leti kažejo, da nastaja med gozdnimi posestniki glede dela v gozdu nekakšna diferenciacija, ki bo sicer zmanjšala število gozdnih posestnikov – aktivnih delavcev v gozdu, vendar pa bodo intenzivneje sodelovali pri gozdnem delu.

Ti poudarki so potrebni, da bi se ponovno spomnili zelo raznoterih družbenogospodarskih razmer v zasebnem sektorju gozdarstva, zaradi katerih nastajajo tudi nekatere pomembne posledice.

3. RAZVOJNE TEŽNJE PRI GOSPODARJENJU Z ZASEBNIMI GOZDOVI

3.1. Z zdajšnjo organiziranostjo skupnega gospodarjenja z družbenimi in zasebnimi gozdovi smo dosegli:

- Strokovno in organizacijsko skladno skupno gospodarjenje z družbenimi in zasebnimi gozdovi v okviru območne gozdnogospodarske delovne organizacije.

- Gozdni posestniki so obdržali status lastnika gozda, kot aktivni delavci pa lahko sodelujejo v gozdni proizvodnji v svojem in drugem gozdu.

- Kmečki gozdni posestniki sodelujejo pri upravljanju gozdnogospodarskih organizacij, lahko so vključeni v temeljne organizacije kooperantov.

- Blagovni promet z gozdnimi lesnimi sortimenti iz zasebnih in družbenih gozdov opravlja gozdnogospodarska organizacija.

- Vse gospodarjenje, obračun dohodka in izdatkov, izhaja iz individualne lastnine na parcelnem načelu.

Skupno gospodarjenje z vsimi gozdovi ne glede na lastništvo uresničujemo zdaj v okviru območnih gozdnogospodarskih delovnih organizacij zlasti:

- s skupnimi gozdnogospodarskimi načrti;

- z enotnim zbiranjem in usmerjanjem sredstev za gozdnobiološko reprodukcijo;

- s skupnim načrtovanjem odpiranja gozdov z gozdnimi cestami;

- s skupnim opravljanjem nekaterih dejavnosti, kot so prevoz lesa, graditev gozdnih cest in podobno;

- s skupno prodajo lesa.

S temi ukepi delujemo integrativno na zasebne gozdove, hkrati pa tudi povezujemo in enotno obravnavamo družbene in zasebne gozdove.

3.2. V naslednji fazi bomo morali vse bolj uveljaviti medparcelno (oddelčno) gospodarjenje z zasebnim gozdom.

Z oddelčnim gospodarjenjem želimo:

- delovno – v gozdnogojitvenem in tehnološkem pomenu – odpraviti lastninske meje, upoštevati pa jih je treba v pravnem in ekonomskem pomenu;

- omogočiti cenejše in strokovno boljše delo;

- uveljaviti proizvodno načrtovanje tudi v temeljnih organizacijah kooperantov;

- pritegniti lastnike gozdov v organizirano gozdno proizvodnjo.

Prehod na oddelčno gospodarjenje je prvi pogoj za poenostavitev in pocenitev vseh faz gozdne proizvodnje, saj je uporaba sodobnih tehničnih pripomočkov mogoča in gospodarna samo na zaokroženih površinah. Pri oddelčnem gospodarjenju in opravljanju posameznih faz gozdne proizvodnje mora delovna organizacija skupaj z gozdnimi posestniki ves proizvodni proces organizirati in mehanizirati. V organizirani proizvodnji niso več uporabni zastareli proizvodni postopki in sredstva, ki jih zdaj gozdni posestniki še uporabljajo, takšna proizvodnja pa zahteva tudi strokovno usposobljenega gozdnega delavca.

3.3. Gozdarstvo računa še naprej na dejavni prispevek gozdnega posestnika kot delavca v svojem in drugem gozdu. Pričakujemo, da se bo kot proizvodni kooperant vključil širše tudi v gozdno proizvodnjo v drugem zasebnem gozdu pa tudi v družbenem. Za to delo ga je treba še bolj usposobiti in mu omogočiti nakup sodobnih delovnih sredstev. Temeljne organizacije kooperantov se morajo pri ustvarjanju svojega delovnega potenciala opirati predvsem na gozdne posestnike, ne pa povečevati število svojih delavcev.

3.4. V prizadevanjih za krepitev prvin skupnega gospodarjenja z družbenimi in zasebnimi gozdovi pa ne smemo pozabiti, da je kmečki gozdni posestnik tudi kmetijski proizvajalec, da moramo njegovo kmetijo gledati celostno in upoštevati vse dejavnosti, ki jih opravlja. To pomeni, da se mora tudi

gozdarstvo prilagajati stanju in potrebam celotne kmetije, sodelovati pri opredeljevanju njenega razvoja in pri ustvarjanju gmotnih možnosti za ta razvoj.

Zakon o združevanju kmetov postavlja sodelovanje med kmetijsko zadrugo in drugo organizacijo združenih kmetov (v našem primeru temeljno organizacijo kooperantov) kot obvezno, medsebojne odnose pa mora urejati samoupravni sporazum. Z njim naj bi uredili zlasti:

- način usklajevanja planov in programov za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva;
- oblikovanje skupnih strokovnih služb (pospeševalna, hranilno-kreditna);
- razporejanje dohodka iz kmetijstva oziroma gozdarstva za uresničevanje skupnih programov in planov;
- način skupnega financiranja programov in planov v krajevni skupnosti;
- način skupnega ustvarjanja in uresničevanja pogojev za socialno in materialno varnost združenih kmetov;
- skupni program izobraževanja.

Zakon o gozdovih pa nalaga temeljnim organizacijam kooperantov, da se v gorskih in hribovitih predelih, kjer zaradi naravnih in gospodarskih razmer ni možnosti za združevanje v organizacije združenih kmetov s področja kmetijstva, opravljajo tudi dejavnosti s področja kmetijstva in kmečkega turizma.

Drugje je izhod v delovnem povezovanju vseh gospodarskih subjektov na gozdnogospodarskem območju, pri tem lahko prevzame pobudo gospodarsko najmočnejši subjekt.

V gorskem svetu so to nedvomno gozdnogospodarske organizacije. Lahko pa bi kot delovno obliko povezovanja ustanovili posebne razvojne skupnosti (brez posebne strokovne službe in lastne administracije), ki bi usklajevale razvoj vseh dejavnosti v gorskem svetu na določenem širšem območju.

Med vprašanja, ki zahtevajo dogovarjanje, enotne rešitve in usklajeno delovanje, nedvomno spadajo:

- oblikovanje skupnih razvojnih programov;
- oblikovanje, izvajanje in financiranje skupnih izobraževalnih programov;
- skupno kreditiranje naložb;

- skupno financiranje pospeševalne službe;

- oblikovanje skupnega programa graditve in vzdrževanja infrastrukturnih objektov (komunalne naprave, ceste idr.).

4. POGOJ ZA USPEŠNO NADALJNJE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI JE ODPRAVA SLABOSTI IN UČINKOVITO RAZČIŠČEVANJE DILEM

Ob vseh in nedvornih prednostih, ki jih ima skupno gospodarjenje z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo in povezanost kmečkih gozdnih posestnikov v temeljnih organizacijah kooperantov, pa ne moremo mimo nekaterih slabosti pa tudi dilem, ki se pojavljajo pri tem gospodarjenju.

4.1. Dejavnost nekaterih gozdnogospodarskih organizacij se ponekod še zmeraj preveč omejuje na opravljanje najnujnejših gojitvenih del in na klasični odkup lesa iz zasebnih gozdov, ne zajema pa vseh nalog, ki izhajajo iz skupnega gospodarjenja.

V temeljne organizacije kooperantov se včlanjuje premalo kmetov lastnikov gozdov (12,7% kmečkih gozdnih posestnikov). Gozdarji utemeljujejo to predvsem z nezainteresiranostjo kmečkih gozdnih posestnikov, ki imajo drobno gozdno posest in majhno blagovno proizvodnjo gozdnih sortimentov. Ta razlog je le deloma resničen. Zanika ga podatek o deležu članov temeljnih organizacij kooperantov med kmečkimi gozdnimi posestniki, ki imajo razmeroma veliko gozdno posest (10–15 ha). Med kmečkimi gozdnimi posestniki te velikostne kategorije jih je le 43% članov temeljnih organizacij kooperantov. Manjši delež članov je zlasti na novomeškem (19,2%), kočevskem (21,4%), brežiškem (22,3%) in kraškem (22,5%) območju.

Lahko sklepamo, da je delež kmečkih gozdnih posestnikov, vključenih v temeljne organizacije kooperantov, poleg objektivnih okoliščin tudi rezultat in posledica bolj ali manj intenzivnih strokovnih, poslovnih in širših družbenih prizadevanj na posameznih območjih.

4.2. Obračun dohodka za oddani les je pogosto premalo jasen – omeji se na tako imenovano odkupno ceno.

Jasna razčlenitev odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov na rento, bruto osebni dohodek za opravljeno delo, nadomestilo za vložena delovna sredstva in druga nadomestila, ki izvirajo iz dela, je izjemno pomembna tudi zaradi različne stopnje vključevanja gozdnih posestnikov v gozdno proizvodnjo in predvsem zaradi različne socialnoekonomske sestave gozdnih posestnikov, med katerimi nekateri v temeljnih organizacijah kooperantov ne izvajajo pravice soodločanja o dohodku, nekateri pa take pravice po zakonu niti nimajo. To pa temeljnih organizacij kooperantov ne bi smelo odvezati odgovornosti za čiste račune z vsemi gozdnimi posestniki ne glede na njihov status.

4.3. Kmečki gozdni posestniki premalo vplivajo na poslovne odločitve temeljne organizacije kooperantov in gozdnogospodarske delovne organizacije.

Možnosti gozdnih posestnikov za odločanje v temeljnih organizacijah kooperantov so realno majhne tako zaradi številnih omejitvenih ukrepov globalne gospodarske politike pa tudi zato, ker je veliko pomembnih odločitev v gozdarstvu dolgoročnih in v pristojnosti gozdnogospodarskih delovnih organizacij. Premalo pa je neposrednega vpliva gozdnih posestnikov na višino splošnih stroškov gospodarjenja, ki zajema stroške terenske gozdarske službe in skupnih strokovnih služb.

4.4. V temeljnih organizacijah kooperantov marsikje premalo učinkovito nadzirajo uresničevanje zakonskih obveznosti do gozda (gozdni red, varstvo gozdov, prevzem sečišč, preprečevanje črne sečnje in podobno).

4.5. Pri skupnem gospodarjenju z vsemi gozdovi na območju se včasih postavlja tudi vprašanje, ali je sploh smotno, da sta znotraj območne gozdnogospodarske delovne organizacije organizirana družbeni in zasebni sektor v ločenih temeljnih organizacijah, skratka, ali ne bi bilo mogoče enakih vsebinskih ciljev doseči tudi v celotni organizaciji obeh sektorjev. Povod za takšno razmišljanje je največkrat teritorialno prepletanje družbenih in zasebnih gozdov, za katere bi v enotni organizaciji lažje in bolj gospodarno organizirali terensko gozdarsko službo. Veliko je bilo teh razprav zlasti ob določanju nadrobnejših meril za organiziranje tozdov

in tokov. Toda v teh razmišljanjih smo iskali rešitve predvsem v zdajšnjih organizacijskih okvirih.

Smo torej pred dilemo:

– ali ustrežneje organizirati tozde in toke in pri tem upoštevati površino in sestavo gozdov, število in sestavo delavcev, obseg blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov, optimalno izrabo delovnih sredstev, intenziteto gospodarjenja z gozdovi, vključenost v širše družbeno okolje, tradicijo v organiziranju gozdarske službe, v zasebnem sektorju pa še dodatno število gozdnih posestnikov in potencialnih članov tokov;

– ali pa začeti iskati rešitve zunaj zdajšnjih organizacijskih okvirov (torej zdajšnje prakse) pa tudi zdajšnjih zakonskih rešitev, vendar pa ob upoštevanju ustavnega načela skupnega gospodarjenja z vsemi gozdovi.

Razprava o prvi dilemi doslej ni dala učinkovitih rešitev. Za to je več vzrokov – od čisto gozdarskih pa do lokalnopolitičnih. Zato ni čudno, da so nekatere naše gozdnogospodarske organizacije začele iskati nove rešitve, ki formalno ohranjajo tozde in toke, v praksi pa poteka delovni proces neodvisno od sektorja lastništva. Take rešitve so polovične in navidezne. Če že moramo kaj storiti, potem storimo to načelno, strokovno, jasno in dosledno. In seveda zakonito. Če je treba začeti razpravo o spremembah zakona o gozdovih, jo začnimo.

Zaradi različne socialnoekonomske sestave gozdnih posestnikov je njihov resnični interes za dejavno vključevanje v gospodarjenje z gozdovi in v gozdno proizvodnjo zelo različen. Z zdajšnjo zakonsko ureditvijo smo kmečkim gozdnim posestnikom, ki jim je do sodelovanja pri gospodarjenju s svojim gozdom in so se prostovoljno organizirali v toke, dali tudi pravico (pooblastilo), da gospodarijo z vsemi zasebnimi gozdovi na določenem območju. To pooblastilo pa je vse bolj sporno. Skupno gospodarjenje je namreč predvsem posledica posebnega družbenega interesa za gospodarjenje z gozdovi, skratka, za ohranitev in gojitev gozdov. Uresničevanje tega interesa pa smo v zasebnih gozdovih precej prepustili prostovoljni skupnosti zainteresiranih kmečkih gozdnih posestnikov. Ali je takšna rešitev ustrezna? Bila bi, če bi bilo združevanje v toke obvezno za vse gozdne posestnike.

Tako pa jih postavljamo v neenak položaj, saj zdaj nekateri (npr. nekmetje) svojih interesov sploh ne morejo uresničevati in so omejeni le na minimalne zakonske pravice, ki jih je določil zakon o gozdovih. Vzemimo skrajno možnost, da kmečkum gozdnim posestnikom sploh ne bi bilo do tega, da bi se organizirali v toke. Kdo bi v tem primeru strokovno gospodaril z njihovimi gozdovi? Očitno le gozdnogospodarska organizacija s svojimi samoupravnimi oziroma delovnimi enotami družbenega sektorja.

Zakaj torej ne bi mogli zasnove skupnega gospodarjenja izpeljati do konca, ne da bi bili hkrati prizadeti interesi gozdnih posestnikov. Z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo na območju naj gospodari gozdnogospodarska delovna organizacija, ki je notranje organizirana v temeljne organizacije združenega dela ali druge delovne enote. Gospodari naj z vsemi gozdovi skupaj po enotnih merilih in strokovnih zahtevah. Toda, če je gozdnim posestnikom kaj do tega, jim je treba omogočiti tudi uresničevanje pravice do dejavnejšega vključevanja v gospodarjenje s svojimi gozdovi, do udeležbe v upravljanju in do udeležbe v skupaj ustvarjenem dohodku. Za vse to pa potrebujejo tako organizacijsko obliko, v kateri bodo imeli besedo, kjer bodo s čistimi računi lahko soodločali o pogojih in rezultatih svojega gospodarjenja. Taka organizacijska oblika pa je temeljna organizacija kooperantov ali boljše gozdna zadruga. Gozdna zadruga naj torej postane neobvezna (prostovoljna) skupnost tistih gozdnih posestnikov, ki se vanjo vključujejo glede na svoje in skupne gospodarske in druge koristi po načelih enakopravnosti, vzajemnosti in skupne odgovornosti. Nekaj omejitev pa bi vseeno morali postaviti, npr.:

- da je gozdna zadruga obvezno sestavni del gozdnogospodarske delovne organizacije;

- da strokovna gozdarska opravila, zlasti iz dejavnosti posebnega družbenega pomena za gozdno zadrugo opravljajo strokovni delavci gozdnogospodarske organizacije. Medsebojne odnose, zlasti družbenogospodarske bi nadrobneje uredili s samoupravnim sporazumom o združitvi zadruga in gozdnogospodarsko delovno organizacijo.

Take gozdne zadruga bi morale imeti

tudi več pooblastil in možnosti za prožnejše ravnanje pri prodaji gozdnih lesnih sortimentov;

- določiti minimalna merila ali kriterije za organiziranje gozdnih zadrug.

S takim organiziranjem bi vsem gozdnim posestnikom zagotovili enakopravno možnost za uresničevanje ustavne določbe, ki jim zagotavlja pri skupnem gospodarjenju sodelovanje pri upravljanju ter v okviru tega gospodarjenja in skupnih gozdnogospodarskih načrtov v skladu z zakonom samostojno odločanje pri gospodarjenju z njihovimi gozdovi in dohodkom, ustvarjenem na podlagi njihovega dela in njihovih vloženi sredstev.

Tako zadrugo bi resnično upravljali, ob strokovni pomoči gozdnogospodarske organizacije, gozdni posestniki sami. Gozdnih posestnikov, ki se ne želijo včlaniti v zadrugo, pa vanjo ne bi silili.

Vse to bi zahtevalo tudi veliko bolj n drobno opredeljeno odgovornost gozdnogospodarske delovne organizacije za gospodarjenje z zasebnimi gozdovi pa tudi ostrejši nadzor nad njihovim delom – upravni in tudi nadzor samih lastnikov gozdov.

Tudi pri uveljavitvi tako zasnovanega skupnega gospodarjenja z vsemi gozdovi je očitno, da je potrebna taka notranja organiziranost gozdnogospodarske organizacije, ki bo omogočila in zahtevala, da se nekateri strokovni delavci specializirano ukvarjajo z zasebnimi gozdovi, skratka, z delom v zasebnem sektorju.

Tehnologija gozdne proizvodnje v zasebnem sektorju se bistveno razlikuje od tehnologije v družbenem sektorju. Kmet lastnik gozda s svojim delom in delovnimi sredstvi različno sodeluje v posameznih fazah gozdne proizvodnje, del proizvodnje opravijo delavci temeljne organizacije kooperantov. Gozdni posestniki opravijo sami tudi precej gojitvenih del. Proizvodnja v zasebnih gozdovih je prostorsko precej razpršena, nekaj je je namenjene le za domačo uporabo, nekaj pa za blagovno proizvodnjo. Vse to zahteva sorazmerno veliko sodelovanja z lastniki gozdov. Zahtevno je tudi časovno usklajevanje proizvodnje. Delo v zasebnem sektorju zahteva tudi nekaj posebnega znanja, ki omogoča gozdarju lažji stik s kmetom.

4.6. Nekateri vidijo rešitve tudi v enotni

zadružni organiziranosti gozdnih posestnikov, torej v enoviti zadrugi, v kateri bi kmetije uresničevali skupne interese v kmetijstvu in v gozdarstvu. Tako organiziranost smo že imeli in ni dala dobrih uspehov. Tudi zdaj bi oslabila vezi zasebnega sektorja gozdarstva z družbenim, ogroženo bi bilo uveljavljanje enotnega pristopa do vseh gozdov, tj. skrb za trajnost gozdov, donosov in zlasti spošnokoristnih funkcij. To je v zaostrenih gospodarskih razmerah in ob vse bolj škodljivih vplivih na gozdove še posebno pomembno.

Tudi ločitev procesa gozdne proizvodnje na dva dela in dva subjekta – biološko reprodukcijo, ki bi jo še naprej zagotavljala gozdnogospodarska organizacija, in izrabljanje gozdov, ki bi ga uresničevala kmetijska zadruga, je prav tako nesprejemljiva, ker gre za dve dejavnosti, ki sta tesno povezani in soodvisni.

Gospodarski ukrepi gojenja in izrabljanja gozdov, ki se izvajajo v posameznih enotah območja, so soodvisni in morajo v medsebojni skladnosti zagotavljati trajno in smotno reprodukcijo gozdov ter omogočati optimalne možnosti za razvoj tehnologije gozdne proizvodnje. Gojenje in izrabljanje gozdov se torej tesno prepletata, čeprav lahko potekata v različnih časovnih obdobjih. Tako prepletanje obeh vrst ukrepov ali dejavnosti narekuje tudi enovito delovno organiziranost na določenem delu območja, enotno strokovno usmerjanje in vodenje ter nedeljivo odgovornost v sklopu območno načrtovanih ciljev in ukrepov. Za uspešno opravljanje teh nalog je treba tudi dobro poznati terenske razmere, potrebno je stalno strokovno osebje idr. Zato ni smotno organizirati notranjih enot na območjih tako, da bi ločeno obravnavali gojenje in izrabljanje gozdov.

4.7. Očitno pa je, da zagovornikom teze o enotni zadružni organiziranosti kmetov ne gre toliko za gozdno proizvodnjo in njeno celotnost, ampak predvsem za prodajo gozdnih lesnih sortimentov. Razprave o tem ne kaže vnaprej odklanjati. Treba je videti in razčleniti vse razsežnosti problema in utemeljivte za tako ali drugačno rešitev.

Pri zdajšnjih premalo urejenih tržnih razmerah in v času, ko je povpraševanje po lesu precej večje od ponudbe, je tudi na

lesnem trgu veliko špekulacij. Tudi zasebni gozdni posestniki vidijo občasne možnosti za boljšo prodajo svojih gozdnih sortimentov mimo gozdnogospodarske organizacije neposredno uporabnikom, ali pa usmerjajo svoj les navidezno v domačo porabo, v resnici pa ga predelajo na svojih žagah in ugodno prodajo polizdelke. Zato imamo v Sloveniji veliko malih zasebnih žag. Te dosegajo boljše gospodarske uspehe, toda ne zaradi bolj smotrne proizvodnje, večje produktivnosti ali boljše izrabe tržnih možnosti, temveč predvsem zato, ker utajijo plačilo obveznosti za gozdnobiološko reprodukcijo in stroške gospodarjenja z gozdovi ter plačilo prometnega davka.

Priznati je treba, da so gozdni proizvodi edini pridelek, ki ga kmet ne sme prodajati po svoji volji, ampak je vezan na skupno prodajo v okviru gozdnogospodarske organizacije. Gozdarjem pri tem pogosto očitajo monopolni položaj. Vendar pa ne gre za klasični monopol gozdnogospodarskih organizacij, saj v Sloveniji prodaja gozdne lesne sortimente 16 gozdnogospodarskih organizacij, kupcev pa je tudi veliko, četrtino gozdnih lesnih sortimentov pa kupimo v drugih jugoslovanskih republikah in pokrajinah oziroma jih uvozimo. Tak položaj gozdnogospodarskih organizacij pri prodaji lesa je postavljen z ustavnim določilom o skupnem gospodarjenju in zakonsko opredelivljivi, kaj obsega gospodarjenje z gozdovi. Kaže se v dveh razsežnostih. Najprej pri prodaji gozdnih lesnih sortimentov nasploh. Ta ima še veliko sestavin distributivne prodaje in je ponekod tudi še pod močnim krajevnim vplivom. Negativne posledice tega so zlasti:

- povečini zaprta prodaja gozdnih lesnih sortimentov v gozdnogospodarska območja ne glede na sposobnost predelovalne industrije, da jih kakovostno ovrednoti. S tem se slabi tudi gnotni položaj gozdarstva in tudi gozdnih posestnikov;

- prodaja lesa po povprečnih cenah oziroma nepripravljenost na večjo diferenciacijo cen gozdnih lesnih sortimentov po kakovosti in možnosti boljšega ovrednotenja v predelavi;

- rast obsega nedovoljene (črne) sečnje in nedovoljene predelave in prodaje lesa.

V praksi torej niso izpolnjeni vsi potrebni

pogoji, da bi bili gozdni lesni sortimenti pravo tržno blago.

Drugo pa je vprašanje obveznosti gozdnih posestnikov, da prodajajo svoje gozdne lesne sortimente le prek gozdnogospodarske organizacije. Menim, da je zmotno mnenje, da bi gozdni posestniki sami s prosto prodajo gozdnih lesnih sortimentov dosegli boljše prodajne uspehe. Pri prostem oblikovanju cen les posameznih proizvajalcev ni konkurenčen lesu organiziranih proizvajalcev. Mali gozdni posestniki z majhnimi količinami lesa ne morejo tekmovati. Imajo tudi le po nekaj kosov t. i. posebnih oz. kakovostnih sortimentov. Za posamezne kose pa je težko najti kupca ali dobiti ustrezno ceno. Mali, neorganizirani gozdni posestniki tudi niso stalni proizvajalci za trg, temveč le občasni. Lahko so samostojni v proizvodno-tehničnem pogledu, v komercialnem pa so povsem odvisni od trgovcev.

Prosta prodaja bi bila otežena tudi iz tehnoloških razlogov. Sodobna gozdna proizvodnja je nekaj proizvodnih postopkov prenesla iz gozda na centralna mehanizirana skladišča. Tam mehanizirano lupijo in dodeljujejo gozdne lesne sortimente iglavcev, v novejšem času pa dodeljujejo tudi sortimente listavcev. Individualna prodaja gozdnih lesnih sortimentov posameznih gozdnih proizvajalcev bi morala temeljiti na stari proizvodni tehnologiji z lupljenjem v gozdu. Iz gozda namreč ni dovoljeno prevajati lesa v lubju razen za obdelavo na mehaniziranih skladiščih.

Ob splošnih razmišljanjih o prosti prodaji gozdnih lesnih sortimentov je treba razmišljati tudi še o naslednjih vprašanjih:

Kdo bo prevažal gozdne lesne sortimente? Dandanes skoraj večino sortimentov oddajo na kamionski cesti. To pomeni, da bi kupci sami morali zagotoviti prevoz lesa: to bi zahtevalo, da bi morali imeti ustrezna prevozna sredstva, vendar za posamezne kupce to ne bi bilo gospodarsko upravičeno. Poleg tega se postavlja vprašanje, kdo bo poravnal stroške za uporabo gozdnih cest, ki so osnovna sredstva gozdnogospodarskih organizacij.

Kako zagotoviti v takih primerih plačilo sredstev za gozdnobiološko reprodukcijo in stroškov gospodarjenja z gozdovi? Ta prispevka se zdaj obračunavata od prodajne

cene gozdnih lesnih sortimentov in plačujeta pri oddaji oz. prodaji lesa. Neredno plačevanje teh prispevkov bi resno ogrozilo ureničevanje nalog v gozdni reprodukciji.

Šele razjasnjevanje teh in podobnih vprašanj lahko privede do optimalnih rešitev. Posledice zanje morajo nositi tako gozdni posestniki kot gozdarji.

5. SKLEP

Zasebni sektor gozdarstva je treba razvijati tako, da se še nadalje krepi zamisel o skupnem gospodarjenju z vsemi gozdovi – ne glede na lastništvo.

To je mogoče zagotoviti z ustreznijo organiziranostjo temeljnih organizacij združenega dela in temeljnih organizacij kooperantov znotraj gozdnogospodarskih organizacij in z njihovo utrditvijo. Ustrezneje pa kaže zamisel o skupnem gospodarjenju izpeljati do konca tako, da se postavi načelo, da z vsemi zasebnimi in družbenimi gozdovi gospodarja gozdnogospodarska organizacija, kmetje lastniki gozdov pa se v njej organizirajo po svojem interesu v temeljne organizacije kooperantov ali bolje – v gozdne zadruge. Strokovna odgovornost za vse gozdove pa ostaja gozdnogospodarski organizaciji.

Ta proces predpostavlja v obeh primerih še naprej dejaven prispevek gozdnega posestnika kot delavca v svojem in drugem gozdu. Zato ga je treba bolj strokovno usposobiti za delo v gozdu. Na tehnološkem področju pa je treba hitreje uveljaviti medparcelno (oddelčno) gospodarjenje. Prehod na medparcelno gospodarjenje mora temeljiti na pojasnilu o ekonomski in tehnološki prednosti takega načina gospodarjenja.

Pomembnost gozda in gozdne proizvodnje v nekaterih kmečkih gospodarstvih, zlasti v gorskem svetu, zahteva, da taka kmečka gospodarstva obravnavamo celostno in upoštevamo vse dejavnosti, s katerimi se ukvarja, poleg kmetijstva in gozdarstva še zlasti kmečki turizem in drobno obrt. To zahteva tudi večjo delovno povezanost vseh gospodarskih subjektov, ki se sicer specializirano ukvarjajo s posameznimi gospodarskimi dejavnostmi kmečkih gospodarstev.

Povezovanje mora obsegati zlasti skupne razvojne programe, skupne programe gra-

ditve in vzdrževanja infrastrukture, skupno kreditiranje naložb in podobno.

SOME CHARACTERISTICS OF THE PRESENT SITUATION AND FURTHER DEVELOPMENT OF FOREST MANAGEMENT IN PRIVATE FORESTS IN SLOVENIA

Summary

Approximately 250.000 private forest owners in Slovenia own 630.000 hectares of forests. The land is extremely scattered which results in relatively small average forest property (2,7 ha) and a larger number of specially separated properties of individual owners (3,8).

Farmers predominate among forest owners (60% owners and 78% private forests). The private sector in forestry is also a very important producer. Namely it represents 45% of the entire Slovene production of wood products.

For the great majority of private forest owners, the income from the forest is not important, an exception being mountain farms which gain approximately 75% of the financial income by selling wood products.

The public and private forests are managed jointly by forest management organizations. Farmers – forest owners can organize themselves into basic organizations of co-operators within forest management organizations. The development of the private sector of forestry has to be based on further strengthening of the idea of joint management of all forests, regardless of who owns them.

This can be made possible by a more suitable organization of the basic organizations of associated labour and the basic organizations of co-operators within the forest management organizations as well as with their strengthening. It seems even more suitable to carry out the idea of joint management in such a way, that a principle is set which says that forest management organizations manage all private and public forests while farmers – the owners – can organize themselves within these organizations, according to their interests, into basic organizations of co-operators or even better – into forest co-operatives. The professional responsibility for all forests remains to be that of the forest management organization.

This process in both cases presupposes a further active contribution of the forest owner as a worker in his own and other forests. Therefore he must be better professionally educated for work in the forest. Regarding technology on the other hand, an inter-plot (departmental) management ought to be carried into effect faster. The transition to an inter-plot management must be based on the explanation of economic and technological advantages of such management.

The importance of forests and forest production in certain aspects of farming, especially in mountain areas, demands that such farming is treated as a whole and that all activities in which a farmer is involved, especially country tourism and small

trade, are taken into consideration. This requires a closer work link-up of all economic subjects which otherwise deal with individual economic activities of farms.

This link-up has to comprise in particular: joint development programmes, joint programmes of building and maintenance of the infrastructure, a joint financing of investments and similar.

6. VIRI

1. Bajt, A., Uvod v politično ekomonijo, Ljubljana 1965
2. – Dolgoročni plan gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji, SIS za gozdarstvo Slovenije. Ljubljana 1985
3. Kavčič, S., in sod., Optimalna poslovna in samoupravna organiziranost gozdarstva, Ljubljana 1985
4. Knez, A., Vloga gozdarstva pri reševanju problematike višinskih kmetij, Ljubljana 1969
5. Kolar, M., Vloga obratov za kooperacijo v gozdarstvu. *Sodobno kmetijstvo* 9, 1976, 10
6. Korber, B., Povezovanje gozdarstva in kmetijstva. *Sodobno kmetijstvo* 9, 1976, 10
7. Marx, K., *Kapital*, 2. zv. Ljubljana 1987
8. – Sklepi CK ZKS o razvoju kmetijstva. *Komunist* 18. 12. 1987
9. Winkler, I., Zasebni gozdovi v SR Sloveniji kot ekonomska baza lastnikov gozdov in kot objekt gospodarske politike, Ljubljana 1974. *Disertacija*
10. Winkler, I., Sedanje stanje in temeljni problemi gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v SR Sloveniji, *Zbornik gozd.* in les. 14, 1976, 2
11. Winkler, I., Temeljne značilnosti in dosedanja razvoj skupnega gospodarjenja z zasebnimi gozdovi. *Zbornik gozd.* in les. 23, 1983
12. Winkler, I., Posebni družbeni interes za gospodarjenje z gozdovi, *Zbornik gozd.* in les. 26, 1985
13. Winkler, I., Nekateri vidiki optimalne organizacije gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji, v zborniku *Ustrezna organizacija-pogoj za uspešno delo*. Ljubljana 1985, s. 63–82
14. Winkler, I., Specifičnosti zasebnega sektorja gozdarstva in njihov vpliv na organizacijo proizvodnje v zasebnih gozdovih, *Gozd.* V. 45, 1987, 1
15. Winkler, I., Temeljne značilnosti medsebojnih vezi in nesoglasij uporabnikov gozda in gozdnega prostora, v zborniku *Bodoči razvoj gozdarstva v Sloveniji*, Ljubljana 1987, s. 26–36
16. Winkler, I., – Gašperšič, F., *Zasebni gozdovi v Sloveniji – stanje in novejša gibanja*. Ljubljana 1987
17. – *Zakon o gozdovih*, Ur. l. SRS, št. 18–870/85
18. – *Zakon o združevanju kmetov*, Ur. l. SRS, št. 1–4/79

Odprtost gozdov na slovenskem konec leta 1986

Andrej Dobre*

Izvilleček

Dobre, A.: Odprtost gozdov na Slovenskem konec leta 1986. Gozdarski vestnik, št. 7-8/1988. V slovensščini s povzetkom v angleščini, cit. lit. 8.

Po revidiranih podatkih o površinah posameznih kategorij gozdov ter dolžinah produktivnih cest je bila v lesnoproizvodnih gozdovih Slovenije konec leta 1986 povprečna gostota cest 14,3 m/ha, v družbenih gozdovih 18,5 m/ha, v zasebnih 12,4 m/ha. Ceste, ki jih gozdarstvo uporablja pri prevozu lesa, so razčlenjene glede na lastništvo, produktivnost in utrditev vozišča. Iz območnih elaboratov je bila ugotovljena tudi ciljna gostota cest, ki znaša povprečno 24,3 m/ha.

1. UVOD

Pomembna značilnost gospodarjenja z gozdom se kaže v tem, da je treba obvladovati velike površine; te so vsaj v Sloveniji redkokje ravne, ponavadi so precej nagnjene in razgibane. Za premagovanje razdalj in terenskih neravnosti so potrebne prometnice različnih vrst; za hojo zadostuje skromna steza, za vožnjo s kamionom pa je potrebna solidno utrjena cesta. Gozdni prostor mora biti torej prepreden z različnimi prometnicami, ki se dopolnjujejo in skupaj sestavljajo infrastrukturni sistem. Nekakšen skelet celotnega prometnega omrežja je omrežje cest, ki je trajnejše narave in na katero se navezujejo vse druge – sekundarne prometnice. Zaradi te pomembne vloge cest tudi odprtost gozdov ocenjujemo glede na omrežje kamionskih cest, kadar drugih prometnic posebej ne poudarimo.

Odprtost gozdov lahko predstavimo z različnimi številčnimi kazalci, in sicer z gostoto cest, s povprečno razdaljo med cestami,

Synopsis

Dobre, A.: Forest accessibility in Slovenia at the end of 1986. Gozdarski vestnik, No. 7-8/1988. In Slovene with a summary in English, lit. quot 8.

Based on the revised data on individual forest category areas as well as the lengths of productive roads, the average road density of 14.3 m/ha, 18.5 m/ha in socially owned forests and 12.4 m/ha in private forests, was established for the Slovene wood producing forests as regards the situation at the end of 1986. Roads which are being used for wood transportation by forestry have been analysed according to the ownership, productivity and roadway consolidation. The projected road density, which amounts to 24.3 m/ha, has also been established by means of regional research reports.

povprečno pravilno razdaljo in z odstotkom odprtosti. Da je izračunavanje preprostejše, najpogosteje uporabljamo gostoto cest kot kazalec odprtosti. Čeprav gostota še nič ne pove o prostorski razporeditvi cest, kljub tej pomanjkljivosti dovolj dobro kaže odprtost za večje gozdne predele ali območja.

Tudi v našem primeru bomo odprtost gozdov v Sloveniji prikazali z gostoto kamionskih cest, gozdnih in negozdnih. Pri računanju gostote cest je seveda pomembno, da so zanesljivi bistveni podatki, tj. površina gozdov in dolžina produktivnih cest, ki določeno površino odpirajo. V strmjenem kompleksu gozda ni težko ugotoviti produktivne dolžine cest, težje pa je na nestrmenjenih površinah, kjer morajo biti poprej izoblikovana jasna merila.

2. VIRI PODATKOV

Temeljni podatki za ugotavljanje odprtosti gozdov se zbirajo pri gozdnogospodarskih organizacijah. Že po utečeni praksi se z anketo vsaki dve leti (poleg statistike in sisa za gozdarstvo) vsi podatki zberejo tudi na republiški ravni. Ker pa ima tako zbiranje nekatere pomanjkljivosti, smo že za ugotav-

* Mag. A. D., dipl. inž. gozd., Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, 61000 Ljubljana, Večna pot 2, YU

ljanje stanja za l. 1968, in ponovno za l. 1986 opravili poseben popis tako, da smo na vsaki gozdnogospodarski organizaciji napravili revizijo vseh podatkov po enotnih merilih.

2.1. Podatki o površinah gozdov

Na vsakem gozdnogospodarskem območju (GGO) smo podatke o površinah gozdov razvrstili:

I. po lastništvu:

a) gozdovi gozdnogospodarskih organizacij

– družbeni gozdovi,

– zasebni gozdovi,

b) gozdovi negozdarskih organizacij

II. po gospodarskem pomenu:

a) lesnoproizvodni gozdovi,

b) gozdovi s posebnim namenom,

c) varovalni gozdovi.

Pri zbiranju podatkov o površinah gozdov smo upoštevali vse popravke, ki so nastali pri reviziji gospodarskih načrtov, zato se novi podatki deloma razlikujejo od do zdaj znanih.

2.2 Podatki o dolžinah cest

Za vsako kategorijo gozdne površine smo zbrali in preračunali ustrezno dolžino produktivnih cest. Pri analizi cestnega omrežja so upoštewane samo tiste ceste, ki jih go-

zdarstvo uporablja pri prevozu lesa. V skupni dolžini upoštevanih cest so zajete tudi negozdne ceste, to so javne ceste (ki so z zakonom razglašene za javne ceste) in druge ceste (krajevne), ki sicer niso javne niti gozdne, vendar jih gozdarji uporabljajo pri prevozu lesa. Poleg produktivnih dolžin smo zbrali tudi podatke o spojnih dolžinah cest, saj smo tako dobili skupno dolžino cest, ki rabijo gozdarstvu pri opravljanju njegove dejavnosti. Glede kakovosti cest ločimo le dve kategoriji, in sicer utrjene in neutrjene ceste.

3. ODPRTOST GOZDOV

Že v uvodu smo pojasnili, da bomo odprtost gozdov predstavili z gostoto cest; za to smo uporabili podatke o produktivnih dolžinah cest in podatke o površinah gozdov, ki jih te ceste odpirajo.

3.1. Površine gozdov

Podatki o površinah gozdov v posameznih GGO in celotni Sloveniji so prikazani v preglednici 1. Iz zbranih podatkov lahko povzamemo tole:

Preglednica 1.

– Skupna površina vseh gozdov v Sloveniji po stanju 1986 meri 1.045.555 ha, to pa je v primerjavi s stanjem l. 1978 za 24.745 ha

Preglednica 1: Površine gozdov (stanje l. 1986)

Gozdnogospodarsko območje	Površine (ha)							
	Območje	Negozdne površine	vsi gozdovi	Gozdovi			s poseb. namenom	trajno varovalni
				družbeni	zasebni	skupaj		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1 Tolmin	221.991	107.650	114.341	37.722	55.956	93.678	999	19.664
2 Bled	101.537	45.990	55.547	21.157	22.140	43.297	375	11.875
3 Kranj	107.500	39.204	68.296	17.496	44.389	61.885	2.508	3.903
4 Ljubljana	251.000	115.054	135.946	26.968	102.733	129.701	923	5.322
5 Postojna	105.902	34.536	71.368	35.291	33.704	68.995	894	1.377
6 Kočevje	117.637	31.141	69.427	36.773	27.143	63.916	3.323	2.188
7 Novo mesto	152.123	71.043	81.080	26.489	52.847	79.336	209	1.535
8 Brežice	135.700	70.461	65.239	15.818	47.793	63.611	489	1.139
9 Celje	154.437	83.847	70.590	14.061	52.485	66.546	1.147	2.897
10 Nazarje	68.989	23.780	45.209	13.266	27.332	40.589	1.124	3.487
11 Slovenj Gradec	89.120	29.886	59.234	22.985	32.637	55.622	682	2.930
12 Maribor	232.212	138.703	93.509	31.935	59.968	91.903	947	659
13 Murska Sobota	133.600	98.899	34.701	10.095	24.501	34.596	105	-
14 Kras	153.618	89.617	64.001	13.510	49.233	62.743	600	658
Skupaj	2.025.366	979.811	1.045.555	335.712	632.861	968.573	18.751	58.231

ali 2,42% več. Razen v dveh GGO so se na vseh drugih območjih površine gozdov povečale. Največja povečanja so bila ugotovljena na Krasu (6.959 ha), v Murski Soboti (4.940 ha), Kočevju (3.955 ha) ter na Bledu (2.024 ha). Zanimivo je, da se podatek iz popisa gozdov po stanju l. 1979, ki velja kot uradni podatek o skupni površini gozdov v Sloveniji, le malenkostno (-118 ha) razlikuje od podatka v preglednici 1, čeprav je bil način zbiranja podatkov popolnoma različen.

- Površina lesnoproizvodnih gozdov v Sloveniji po stanju l. 1986 meri 968.573 ha. V primerjavi s podatki po stanju l. 1978 (lit. 2) se je površina povečala za 19.467 ha ali 2,05%. Največje spremembe so nastale pri GGO Ljubljana, ko so bili gozdovi Komunalnega podjetja Rast priključeni h GG Ljubljana (7.573 ha). Od lesnoproizvodnih gozdov je 335.712 ha (34,7%) v družbeni in 632.861 ha (65,3%) v zasebni lastnini. Primerjave s poprejšnjim stanjem ni mogoče napraviti, ker zbiramo podatke o odprtosti tudi glede na lastništvo gozdov šele od l. 1985.

- Skupna površina gozdov s posebnim namenom meri 18.751 ha ali za 2802 ha (17,6%) več kot l. 1978. Prav pri tej kategoriji gozdov so v zadnjih osmih letih nastale pri posameznih GGO največje spremembe, saj se je na treh območjih površina zmanjšala za 7890 ha, na drugih območjih pa povečala za 10.692 ha.

- Skupna površina trajno varovalnih gozdov meri 58.231 ha. Tudi teh površin je za 2476 ha ali 4,4% več kot pred osmimi leti. Pri petih GGO je izkazana za 3929 ha manjša površina, na osmih območjih pa za 6405 ha večja.

- Seštevek celotnih površin vseh štirinajstih GGO znaša 2.025.366 ha, to bi moralo biti enako površini Slovenije. Toda tudi za površino Slovenije ni enotnega podatka, saj smo v do zdaj branih virih našli kar pet različnih vrednosti. Če vzamemo, da je geodetska meritev najbolj natančna (2.025.254.450 ha), potem naš podatek izkazuje za 112 ha preveliko površino, to pa pomeni napako 0,05%.

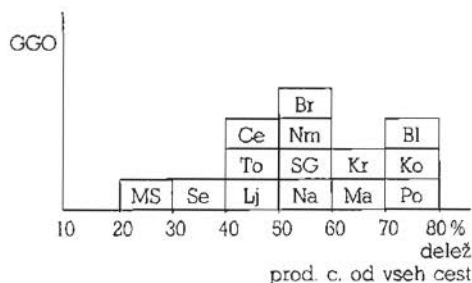
3.2. Dolžina cest

Členitev vseh cest, ki jih gozdarstvo v

Sloveniji uporablja pri prevozu lesa, na gozdne in negozdne ter nadaljnjo delitev glede na pomen pri odpiranju gozdov, prikazuje skica 1. Iz nje vidimo, da je bilo konec l. 1986 v Sloveniji 25.494 km vseh cest, ki se uporabljajo za prevoz lesa. Od te dolžine je le 41,3% gozdnih cest in kar 58,7% negozdnih. Za odpiranje gozdov so pomembne le produktivne dolžine. Večina gozdnih cest je produktivnih (85,9%), pri negozdnih cestah pa je produktivnih le 33,4% njihovih dolžin. Pri tem je treba poudariti, da je delež produktivnih dolžin le količinski kazalec, ki še prav nič ne pove o stopnji (kakovosti) njihove produktivnosti. Že pri drugih proučevanjih pa smo ugotovili, da je stopnja produktivnosti negozdnih cest mnogo manjša (celo do 2,3-krat) kot pri gozdnih cestah.

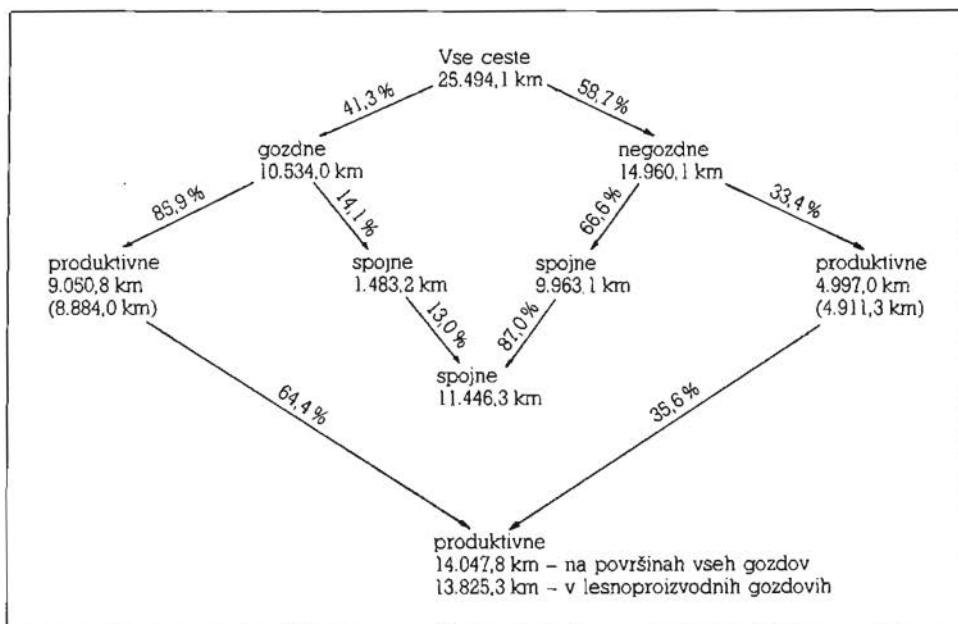
Če analiziramo samo produktivne ceste, ugotovimo, da naše gozdove odpirajo predvsem gozdne ceste (64,4%), dosti manj pa negozdne (35,6%). Od vseh cest, uporabljanih za prevoz lesa, jih je dobra polovica (55,1%) produktivnih in nekaj manj (44,9%) spojnih.

Delež produktivnih dolžin od celotne dolžine cest je pri posameznem GGO zelo različen in se giblje v mejah od 21,4% do 78,7%; to je prikazano na grafikonu 1. Na splošno velja, da imajo večji delež produktivnih cest tista GGO, ki izkazujejo večji odstotek gozdnosti in večji delež gozdnih cest.

Grafikon 1: Delež produktivnih cest po GGO

Vse ceste (gozdne in negozdne) smo analizirali tudi glede na utrjenost vozišča; to nekoliko kaže, kakšna je kakovost cest, ki jih gozdarstvo uporablja pri prevozu lesa, še bolj pa možnost prevozov v različnih

Skica 1: Ceste za prevoz lesa (stanje l. 1986)

vremenskih razmerah. Nadrobno razčlenitev cest glede utrjenosti vozišča prikazuje preglednica 2.

nih gozdovih; tam so ceste malo obremenjene in zato neutrjene. Prav te ceste zameglijo splošno predstavo, da so vse spojne ceste bolj obremenjene kot produktivne in bi zato morale biti utrjene.

Preglednica 2: Delež utrjenih in neutrjenih cest (v % od dolžine)

Ceste glede na utrditev vozišča	Gozdne ceste			Negozdne ceste			Vse ceste		
	prod.	spoj.	skup.	prod.	spoj.	skup.	prod.	spoj.	skup.
utrjene	86,9	83,7	86,4	92,5	91,7	92,0	88,9	90,6	89,7
neutrjene	13,1	16,3	13,6	7,5	8,3	8,0	11,1	9,4	10,3

Iz teh podatkov je mogoče sklepati:

- V Sloveniji vozimo les povečini po utrjenih cestah (89,7% dolžin) in le na 10,3% dolžine po neutrjenih cestah.

- Gozdne ceste so večinoma utrjene (86,4% njihovih dolžin).

- Utrjene so tudi skoraj vse negozdne ceste (92,0% dolžin).

- Med produktivnimi in spojnimi cestami glede utrditve vozišča skoraj ni razlike, in to pri gozdnih kakor tudi pri negozdnih cestah. Domnevali smo, da je delež utrjenih vozišč pri spojnih cestah dosti večji kot pri produktivnih, vendar podatki tega ne potrjujejo. Kaže, da je dosti spojnih cest v neutrjenih

3.3. Gostote cest

Potem ko poznamo podatke o površinah različnih kategorij gozdov in o dolžinah cest, ki odpirajo te gozdove, lahko izračunamo gostoto cest, ki je precej zanesljiv kazalec odprtosti gozdov. Pri izračunu gostote cest je predvsem pomembno, da je jasno opredeljeno, katere dolžine cest preračunamo na posamezno površino gozdov, in da so vsi podatki časovno usklajeni.

V našem primeru smo za vse kategorije gozdov, prikazane v preglednici 1. ugotavljali ustrezno dolžino produktivnih cest (gozdnih in negozdnih) in iz teh podatkov izraču-

navali gostoto cest. Pri izračunu gostote po GGO so zajeti tudi gozdovi zunaj gozdnih gospodarstev, razen pri GG Kočevje. Vse izračunane gostote cest veljajo za stanje ob koncu leta 1986.

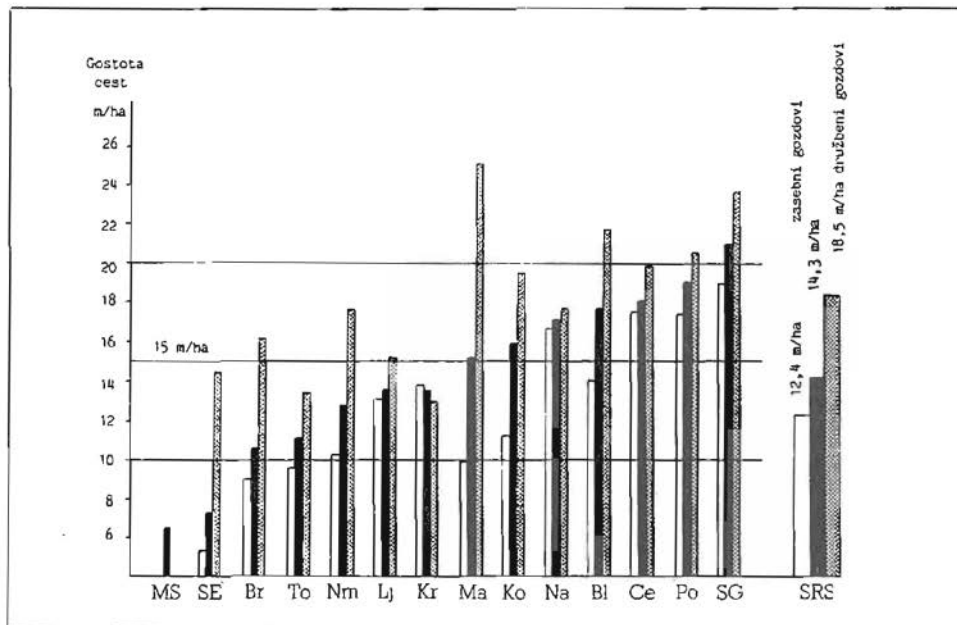
3.3.1. Odprtost lesnoproizvodnih gozdov

Zaradi kratke časovne veljavnosti in predvsem zato, da bi lahko bolje primerjali podatke o odprtosti lesnoproizvodnih gozdov, le-teh v posameznem GGO nismo prikazali številčno, ampak na grafikonu 2. Podatki prikazujejo gostoto cest za vse lesnoproizvodne gozdove v območju (srednji stolpec) ter ločeno v družbenih in zasebnih gozdovih, razen za Mursko Soboto, kjer ni na voljo vseh podatkov. Izračunane gostote kažejo tole:

giblje od 13,07 m/ha do 25,42 m/ha in je v povprečju za 48,9% večja kot v zasebnih gozdovih. Večjo odprtost družbenih gozdov upravičuje večja lesna zaloga, saj je ta za 32,5% večja kot v zasebnih gozdovih. V družbenih gozdovih smo ugotovili tudi večji delež gozdnih cest, in sicer 89,8% produktivnih dolžin.

- V zasebnih gozdovih se gostota cest giblje na nižji ravni, in sicer od 5,32 m/ha do 19,08 m/ha. Povprečna gostota cest je za 32,8% manjša kot v družbenih gozdovih, stopnja odprtosti pa je še dosti nižja. Treba je pripomniti, da zasebne gozdove odpira 59,0% gozdnih in kar 41,0% negozdnih cest. Pri tem vemo, da negozdne ceste dosti slabše odpirajo gozdno površino, ker niso položene po načelu optimalnega odpiranja gozdnega prostora, ampak po zahtevah javnega prometa. Žal tudi sprotna gradnja cest

Grafikon 2: Odprtost lesnoproizvodnih gozdov po GGO 1.1986

- Gostota cest na posameznih območjih se giblje od 6,52 m/ha (Murska Sobota) do 21,03 m/ha (Slovenj Gradec). Seveda so gozdovi znotraj območja v posameznih predelih zelo različno odprti.

- V družbenih gozdovih se gostota cest

v zasebnih gozdovih zaostaja za okoli 43% za gradnjo v družbenih gozdovih.

- Povprečne gostote cest v gozdovih Slovenije so takšne:

lesnoproizvodni gozdovi: 14,27 m/ha

- družbeni gozdovi: 18,52 m/ha

- zasebni gozdovi: 12,44 m/ha

3.3.2. Odprtost gozdov s posebnim namenom

Lc na sedmih območjih je bilo mogoče izločiti dolžine cest, ki samostojno odpirajo gozdove s posebnim namenom, na drugih območjih pa so ti gozdovi v manjših površinah raztreseni med drugimi gozdovi in nimajo svojih cest. Tako smo pri gozdovih, ki imajo svoje ceste, izračunali gostoto od 4,35 m/ha do 10,56 m/ha na posameznem območju, v povprečju za Slovenijo pa 10,71 m/ha.

3.3.3. Odprtost trajno varovalnih gozdov

Podatki o varovalnih gozdovih le na treh območjih kažejo posebno dolžino cest v skupnem izmerku 89,2 km. Vendar v teh primerih ne gre za smotno odpiranje varovalnih gozdov, ampak le za prehod ceste skozi varovalni gozd zato, da bi le-ta odprla neke druge površine ali objekte. Teoretično izračunana gostota cest v trajno varovalnih gozdovih Slovenije znaša 1,53 m/ha, vendar ta podatek nima praktične vrednosti.

3.3.4. Odprtost vseh gozdov

Iz podatkov o skupni površini vseh gozdov v Sloveniji (1.045.555 ha) po stanju 1986 ter iz skupne dolžine vseh produktivnih cest (14.047,8 km) lahko izračunamo gostoto cest, ki znaša v tem primeru 13,44 m/ha.

3.3.5. Odprtost negozdne površine

Ker sta nam znani skupna dolžina spojnih cest (979.811 ha), lahko zaradi primerjave z odprtostjo gozdne površine izračunamo tudi odprtost negozdne površine. Izračunana gostota kamionskih cest na negozdni površini znaša povprečno 11,68 m/ha, po posameznih območjih pa od 4,50 m/ha do 29,17 m/ha. Seveda je odprtost negozdne površine v resnici večja, saj pri naših izračunih nismo upoštevali vseh drugih cest, ki jih gozdarji ne uporabljajo pri prevozu lesa in jih zato nimajo v razvidu kot spojne ceste.

3.4. Ciljna gostota cest v gozdovih Slovenije

Do zdaj smo ugotavljali, kakšna je odprtost gozdov na posameznem gozdnogospodarskem območju ali v povprečju za Slovenijo. Gotovo je zanimivo vprašanje, kolikšna naj bi bila ciljna ali optimalna odprtost gozda, torej tista, ki omogoča intenzivno gospodarjenje z gozdom in pri kateri bi bila vsota vseh stroškov, ki so kakorkoli povezani s transportom v gozdu, minimalna.

Ne bomo govorili o teoretičnem izračunavanju optimalne gostote, saj je to dokaj zapletena problematika, ampak želimo objaviti le podatke o ciljni gostoti cest, kakršno predvidevajo v Sloveniji na posameznih gozdnogospodarskih območjih. Podatke smo povzeli iz območnih načrtov za obdobje 1980–90, in sicer za 11 območij, kjer je bilo mogoče podatke primerjati. Za posamezno območje se ciljna gostota giblje od 19,3 m na ha (Brežice) do 33,1 m/ha (Slcvenj Gradec). Povprečna vrednost (izračunana kot tehtana sredina s pomočjo površin lesnoproizvodnih gozdov) za 11 območij znaša 24,3 m/ha. Zanimivo je, da je povprečna ciljna gostota cest (24,3 m/ha) v gospodarskih gozdovih Slovenije, ugotovljena po dejanskih podatkih iz 293 transportnogravitacijskih enot, zelo blizu vrednosti 25 m/ha, o kateri že kar nekaj deset let govorimo kot povprečni gostoti, ki bi ustrezala gozdovom v naših razmerah (lit. 6). Kaže, da je bila do zdaj zelo okvirno postavljena ocena precej stvarna.

Če upoštevamo, da je znašala gostota cest v lesnoproizvodnih gozdovih l. 1986 14,3 m/ha, nam torej do ciljne gostote manjka še približno 10 m/ha ali še 9700 km produktivnih cest. In če bi tudi v prihodnje gradili okoli 300 km gozdnih cest na leto, bi potrebovali še 32 let, da bi dosegli cilj. Preprost izračun pa je treba seveda popraviti, saj vse kaže, da se bo v naslednjem obdobju obseg gradenj gozdnih cest močno zmanjšal. In drugo, tudi sicer ni mogoče ohraniti enakega obsega gradenj, kajti z graditvijo novih cest se enako hitro povečuje tudi cestno omrežje – to pa je treba nenehno vzdrževati. Potrebno je torej čedalje več denarja tudi v ta namen.

3.5. Odprtost gozdov v nekaterih drugih deželah

Koristno je, če podatke o odprtosti naših gozdov primerjamo z odprtostjo gozdov v drugih republikah Jugoslavije ali v nekaterih evropskih deželah z razvitim gozdarstvom. Naj omenimo, da je primerjava podatkov o odprtosti gozdov iz različnih virov zelo težavna, ker pogosto ni povsem jasno, na kaj se podatki nanašajo ali za katero leto veljajo.

Iz različnih virov (lit. 5, 8 in tudi iz neobjavljenih) smo zbrali podatke o gostoti cest v družbenih gozdovih v sosednjih republikah po stanju ob koncu leta 1985. Ni pa podatkov o odprtosti zasebnih gozdov, sicer pa delež teh gozdov v drugih republikah ni velik.

Preglednica 3: Odprtost lesnoproizvodnih gozdov v Jugoslaviji (1985)

Republika	Slovenija	Hrvaška	BiH	Srbija	Črna gora	Makedonija	Jugoslavija
Gostota cest (m/ha)	14,0	7,7	7,3	8,6	8,0	7,7	8,7
Delež javnih cest (%)	36	34	29	31	18	30	32

Podatki o gostoti cest za Slovenijo veljajo za vse lesnoproizvodne gozdove ne glede na lastništvo, pri drugih republikah pa le za družbene gozdove, ki prevladujejo. Podatki kažejo, da je odprtost gozdov v posameznih republikah precej podobna, razen v Sloveniji, in da je na splošno še zelo nizka.

Podatki o odprtosti gozdov v drugih deželah Evrope se v literaturi pojavljajo posamično, ponavadi niso dokumentirani, in z veliko zamudo. Tokrat prikazujemo podatke samo za tiste dežele, kjer nam je znan vir podatkov.

Vsi podatki veljajo za gospodarske gozdove. Naj pripomnimo, da v Avstriji povečajo gostoto cest v gospodarskih gozdovih za 0,8 m/ha na leto.

Iz navedenih podatkov razberemo, da dežele, ki želijo razvijati svoje gozdarstvo intenzivno skrbijo tudi za čim hitrejšo graditev cest z razmeroma visoko gostoto, saj šele ustrezna odprtost omogoča smotno gospodarjenje z gozdovi.

Preglednica 4: Odprtost gozdov v nekaterih deželah Evrope (stanje l. 1980)

Država	Kategorija gozdov	Gostota cest m/ha
	Dežela	
Avstrija (lit. 4)	maloposest. gozd. (<200 ha)	37,8
	veleposest. gozd. (>200 ha)	31,2
	državni gozd. (ÖBF)	26,8
	povprečno	34,7
	varovalni gozd. z donosi	9,7
Zvezna rep. Nemčija (lit. 1)	Niedersachsen	23
	Bayern	27
	Hessen	34
	Baden-Württemberg	47
Švedska (lit. 1)	južni del	20,8
	srednji del	12,0
	severni del	7,1
	povprečno	11,4

4. POVZETEK

Za prikaz možnosti gospodarjenja z gozdom je poleg drugih kazalcev zelo pomem-

ben tudi podatek o odprtosti gozdov, to pa prikazujemo ponavadi z gostoto cest. Pri ugotavljanju odprtosti gozdov v Sloveniji po stanju ob koncu leta 1986 je bila opravljena revizija vseh osnovnih podatkov, to je podatkov o površinah posameznih kategorij gozdov ter dolžinah vseh produktivnih cest (gozdnih in negozdnih), ki odpirajo določene površine. Povprečna gostota cest v lesnoproizvodnih gozdovih v Sloveniji (92,6% vseh gozdov) znaša 14,3 m/ha, v družbenih gozdovih 18,5 m/ha, v zasebnih 12,4 m/ha. Po posameznih gozdnogospodarskih območjih je zelo različna in sicer od 6,5 m/ha do 21,0 m/ha. Gozdove v Sloveniji odpirajo povečini gozdne ceste (64,4%), manj pa negozdne (35,6%). To razmerje je različno glede na lastništvo gozdov, in sicer je v družbenih gozdovih delež gozdnih cest dosti večji (89,8%), v zasebnih pa le 59,0%.

Prevoz lesa v Sloveniji poteka po 25.494 km cest, od tega je 41,3% gozdnih in 58,7% negozdnih. Večina cest je utrjenih (89,7%), gozdnih 86,4%, negozdnih 92,0%.

Po podatkih 293 transportnogravitacijskih enot iz 11 območnih načrtov je bila izraču-

nana tudi povprečna vrednost ciljne gostote cest, ki znaša za lesnoproizvodne gozdove v Sloveniji 24,3 m/ha, na posameznih območjih pa od 19,3 m/ha do 33,1 m/ha. Torej moramo v gozdovih Slovenije zgraditi še okoli 9700 km cest, da bi dosegli tisto odprtost gozdov, ki bi po zdajšnjih predvidevanjih ustrezala našim razmeram.

FOREST ACCESSIBILITY IN SLOVENIA AT THE END OF 1986

Summary

The information on forest accessibility is, besides other indices, a most important piece of information when talking about forest economy possibilities. It is usually expressed as the forest road density. When establishing the forest accessibility stage of Slovene forests according to the situation in 1986, all basic data were revised, i.e. data on the areas of individual forest categories and on the lengths of all productive roads (forest and public ones) which enable access to certain areas. The average road density of wood producing forests of Slovenia (92,6% of all the forests) totals 14,3 m/ha, 18,5 m/ha in socially owned forests, 12,4 m/ha in private forests. It ranges from 6,5 m/ha to 21,0 m/ha with regard to different forest enterprise regions. The access to Slovene forests is mainly enabled by forest roads (64,4%) and to a lesser extent by public roads (35,6%). This proportion varies regarding the forest ownership category. The share of forest roads in socially owned forests is much greater (89,7%) than that in private forests, where it is only 59,0%.

Wood transport in Slovenia occurs in roads with the total length of 23,494 km, of which 41,3% are represented by forest and 58,7% by public roads. The great majority of roads have been

consolidated (89,7%), 86,4% of forest and 92,0% of public roads.

Based on the data of 293 transport-gravitational units from 11 regional plans, the average projected road density value has been calculated. It is 24,3 m/ha for Slovene wood producing forests and from 19,3 m/ha to 33,1 m/ha in individual regions. Thus, about 9700 km of roads will have to be built in Slovene forests in order to achieve the forest accessibility which would be suitable for the Slovene situation according to the present evaluations.

5. VIRI

1. DIETZ, P., KNIGGE, W., LÖFFLER, H. 1984. Walderschliessung. Hamburg, str. 426.
2. DOBRE, A., 1980. Odprtost gozdov v Sloveniji. Ljubljana, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, str. 145.
3. DOBRE, A., 1986. Naravne danosti za načrtovanje in gradnjo gozdnih cest v Sloveniji. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo in Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 28, str. 81-150.
4. EGGER, J., 1982. Aktuelle Ergebnisse der Österreichischen Forstinventur 1971-1980. Allgemeine Forstzeitung, Wien, 2, str. 261-264.
5. PEJOVIĆ, D. 1977. Gustina stalnih saobraćajnica u društvenim šumama Jugoslavije. Savezni zavod za statistiku, Beograd, Statistički dokumenti, 1, str. 13-29.
6. REMIĆ, C. 1972. Gozdne ceste v Sloveniji. Gozdarski vestnik. Ljubljana, 2, str. 45-53.
7. VULOVIĆ, B. 1986. Otvorenost privatnih šuma na području Ivanjice i Bele Palanke. Institut za šumarstvo i drvenu industriju Beograd. Zbornik radova, 26-27, str. 123-129.
8. * 1986. Statistički godišnjak Jugoslavije 1986. Savezni zavod za statistiku, Beograd.

Pot iz gozda nam bo lažja (Foto: J. Konečnik)

Poročilo

SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI ZA GOZDARSTVO SLOVENIJE O URESNIČEVANJU SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O TEMELJNIH PLANA SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI ZA GOZDARSTVO SLOVENIJE ZA OBDOBJE 1986–1990 V LETU 1987

V procesu oblikovanja in sprejemanja temeljnih razvojnih usmeritev in politike razvoja v SR Sloveniji za srednjeročno obdobje 1986–1990 je bil v skladu z dogovorom o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za to srednjeročno obdobje v prvi polovici leta 1986 sprejet za področje gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom v naši republiki samoupravni sporazum o temeljnih plana Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–1990 (samoupravni sporazum 1986–1990). Na osnovi tega samoupravnega sporazuma je skupščina Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije (republiška skupnost za gozdarstvo) na svojem zasedanju junija 1986 sprejela srednjeročni plan Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–1990 (srednjeročni plan 1986–1990). Samoupravni sporazum 1986–1990 je bil hkrati tudi temeljni planski akt, v okviru katerega so samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo gozdnogospodarskih območij (območne skupnosti za gozdarstvo) sprejemale samoupravne sporazume o temeljnih svojih srednjeročnih planov za obdobje 1986–1990.

Dogovor o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986–1990 je bil podpisan julija 1986. Med njegovimi podpisniki za poglavje VII. Gozdarstvo in oskrba z lesom je tudi republiška skupnost za gozdarstvo.

Udeleženci samoupravnega sporazuma 1986–1990 so območne skupnosti za gozdarstvo ter temeljne organizacije, ki so ustanovile in se združujejo v območnih skupnostih za gozdarstvo, njegovi neposredni podpisniki pa so poleg območnih skupnosti za gozdarstvo tudi temeljne organizacije združenega dela in temeljne organizacije kooperantov v okviru gozdnogospodarskih organizacij. Samoupravni sporazum 1986–1990 so v letu 1986 podpisale vse območne skupnosti za gozdarstvo ter vse temeljne organizacije združenega dela in temeljne organizacije kooperantov v okviru gozdnogospodarskih organizacij, to je:

- 14 ali 100 % območnih skupnosti za gozdarstvo,
- 57 ali 100 % temeljnih organizacij združenega dela v okviru gozdnogospodarskih organizacij in
- 41 ali 100 % temeljnih organizacij kooperantov v okviru gozdnogospodarskih organizacij.

Na podlagi in v skladu z opredelitvami samoupravnega sporazuma 1986–1990 in srednjeročnega plana 1986–1990 se planski cilji in naloge na področju gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom za posamezno leto v obdobju 1986–1990 določijo z letnimi plani republiške skupnosti za gozdarstvo. Plan Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije za leto 1987 je skupščina republiške skupnosti za gozdarstvo sprejela na svojem zasedanju junija 1987.

V tem poročilu prikazano uresničevanje del in nalog na posameznih področjih gospodarjenja z gozdovi ter oskrbe z lesom in lesnobilančnih razmerij v letu 1987 temelji na podatkih temeljnih organizacij v gozdarstvu in predelavi lesa, statistike in drugih organizacij. Uspešnost uresničevanja teh del in nalog pa je podana v primerjavi z ustreznimi postavkami v planu republiške skupnosti za gozdarstvo za leto 1987 in samoupravnem sporazumu 1986–1990 ter doseženo realizaciji v letu 1986.

Podatki razčlenjeni po gozdnogospodarskih območjih oziroma gozdnogospodarskih organizacijah ali drugače razčlenjeni podatki iz tega poročila so prikazani v priloženih tabelah št. 1–11.

1. POSEK

V letu 1987 je bilo v vseh gozdovih posekano 3.449.000 m³ lesa (iglavci 2.064.000 m³, listavci 1.385.000 m³), od tega v družbenih gozdovih 1.596.000 m³ (iglavci 1.031.000 m³, listavci 565.000 m³) in v zasebnih gozdovih 1.853.000 m³ (iglavci 1.033.000 m³, listavci 820.000 m³). Posek gozdnega drevja v letu 1987 je bil posek na podlagi gozdnogospodarskih načrtov, in to osnovni posek 72 % (iglavci 79 %, listavci 61 %), posek v mladih in srednjedobnih sestojih z redčenji 25 % (iglavci 20 %, listavci 33 %) in posek v malodonosnih gozdovih, ki so bili v lanskem letu meliorirani 3 % (iglavci 1 %, listavci 6 %). Poleg poseka lesa v gozdovih na podlagi gozdnogospodarskih načrtov je bilo lani posekano tudi 22.000 m³ lesa (iglavci 3000 m³, listavci 19.000 m³) v plantažnih in drugih zunajgozdnih lesnih nasadih, od tega v družbenem sektorju 11.000 m³ (listavci) in v zasebnem sektorju 11.000 m³ (iglavci 3000 m³, listavci 8000 m³).

Posek lesa na podlagi gozdnogospodarskih načrtov je bil v letu 1987 v odnosu do poprečnih letnih obsegov določenih s samoupravnim sporazumom 1986–1990 in srednjeročnim planom 1986–1990 odstotno realiziran takole:

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
Posek	102 %	91 %	96 %
– iglavci	107 %	99 %	103 %
– listavci	94 %	82 %	87 %

V primerjavi s planiranim posekom na podlagi gozdnogospodarskih načrtov za leto 1987 je bil v lanskem letu ves posek skupaj realiziran 96 % (iglavci 102 %, listavci 89 %), pri tem v družbenih gozdovih 102 % (iglavci 107 %, listavci 95 %) in v zasebnih gozdovih 92 % (iglavci 98 %, listavci 85 %). Planirani posek so v letu 1987 dosegli oziroma presegle v štirih gozdnogospodarskih območjih, med 90 %–97 % so ga realizirali v osmih območjih in v dveh območjih 87 % oziroma 89 %. /Tabele št. 1.1. in 1.2.1.–1.2.3./

2. BLAGOVNA PROIZVODNJA GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV

Blagovna proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov je v letu 1987 znašala 2.526.000 m³ (iglavci 1.713.000 m³, listavci 873.000 m³), od tega v družbenih gozdovih 1.440.000 m³ ali 56 % (iglavci 928.000 m³ ali 54 %, listavci 512.000 m³ ali 59 %) in v zasebnih gozdovih 1.146.000 m³ ali 44 % (iglavci 785.000 m³ ali 46 %, listavci 361.000 m³ ali 41 %). Ta proizvodnja je bila v letu 1987 nasproti letu 1986 manjša za 39.000 m³ ali 1 % (v iglavcih večja za 9000 m³ ali 1 % in v listavcih manjša za 48.000 m³ ali 5 %), od tega v družbenih gozdovih večja za 16.000 m³ ali 1 % (v iglavcih večja za 17.000 m³ ali 2 % in v listavcih manjša za 1000 m³) in v zasebnih gozdovih manjša za 55.000 m³ ali 5 % (v iglavcih za 8000 m³ ali 1 % in v listavcih za 47.000 m³ ali 12 %).

V odnosu do poprečnih letnih obsegov, določenih s samoupravnim sporazumom 1986–1990 in srednjeročnim planom 1986–1990, je bila blagovna proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov v letu 1987 odstotno dosežena takole:

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
Blagovna proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov	107 %	100 %	103 %
– iglavci	113 %	109 %	111 %
– listavci	97 %	84 %	91 %

V primerjavi s planiranim obsegom blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov za leto 1987 je bila ta proizvodnja v obeh sektorjih lastništva gozdov skupaj lani dosežena

102% (iglavci 110%, listavci 90%), pri tem v družbenih gozdovih 106% (iglavci 112%, listavci 97%) in v zasebnih gozdovih 98% (iglavci 108%, listavci 82%). V družbenih gozdovih so planirani obseg blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov razen v enem dosegli oziroma presegli v vseh gozdnogospodarskih območjih. V zasebnih gozdovih pa so svoj letni plan blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov dosegli ali presegli v petih gozdnogospodarskih območjih, v petih območjih so ga realizirali med 91%–96% in v štirih območjih med 77%–86%. /Tabele št. 2.1. in 2.2.1.–2.2.3./

3. LESNOBILANČNA RAZMERJA

Tako kot v preteklih letih tudi bilanca lesa v letu 1987 /tabela št. 3/ zajema vso porabo gozdnih lesnih sortimentov in lesnih ostankov v primerni predelavi lesa ter ostalo neposredno porabo gozdnih lesnih sortimentov (tehnični les za druge namene in drva). Podatki o porabljenem lesu v mehanski predelavi lesa, v proizvodnji celuloze in lesovine in proizvodnji lesnih plošč izvirajo od proizvajalcev in porabnikov lesa ter statistike, medtem ko so podatki o porabi tehničnega lesa za druge namene in drva ocenjeni na podlagi podatkov statistike in podatkov gozdnogospodarskih organizacij. Bilanca lesa obravnava izključno le neposredno porabo gozdnih lesnih sortimentov in lesnih ostankov in ne zajema podatkov o uvoženih ali v drugih republikah nabavljenih polproizvodov, kot so žagan les, furnir, lesne plošče, celuloza in lesovina ter podobno. Bilanca lesa tudi ne zajema gozdnih lesnih sortimentov, ki jih gozdni posestniki porabijo v svojih gospodinjstvih in gospodarstvih, ker te količine ne sodijo v blagovno proizvodnjo gozdnih lesnih sortimentov. Bilanca lesa je grajena na predpostavki, da je poraba lesa enaka dobavljenim količinam gozdnih lesnih sortimentov in lesnih ostankov, pri čemer pa so zaradi prehodnih zalog lesnih surovin možna manjša odstopanja v odnosu do dejanske porabe lesa. Pripomniti je še, da je v bilanci lesa po področjih porabe lesne surovine podatkovno upoštevana dejanska poraba gozdnih lesnih sortimentov po namenu predelave ali uporabe ne glede na njihovo siceršnje standardno asortimentacijo.

Skupna poraba lesne surovine je v SR Sloveniji po bilanci lesa v letu 1987 znašala 3.602.000 m³, od tega 2.249.000 m³ iglavcev in 1.353.000 m³ listavcev. V tej skupni porabi je bilo v mehanski predelavi porabljeno 1.572.000 m³ (iglavcev 1.085.000 m³ in listavcev 487.000 m³), v proizvodnji celuloze in lesovine 871.000 m³ (iglavcev 666.000 m³ in listavcev 205.000 m³), v proizvodnji lesnih plošč 595.000 m³ (iglavcev 253.000 m³ in listavcev 342.000 m³), tehničnega lesa za druge namene 314.000 m³ (iglavcev 245.000 m³ in listavcev 69.000 m³) in lesa listavcev za drva 250.000 m³. V primerjavi z letom 1986 je skupna poraba lesa bila lani manjša za 7% (v iglavcih za 5% in v listavcih za 9%). Pri tem je bila v tehničnem lesu za druge namene večja za 6% (v iglavcih za 7% in v listavcih za 3%) in v drveh enaka kot leta 1986, v ostalih področjih porabe lesa pa manjša, in to v mehanski predelavi lesa za 5% (v iglavcih za 4% in v listavcih za 6%), v proizvodnji celuloze in lesovine tako v iglavcih kot v listavcih za 10% in v proizvodnji lesnih plošč za 14% (v iglavcih za 3% in v listavcih za 20%).

V odnosu na plan za leto 1987 pa je realizacija lanskoletne porabe lesa bila naslednja: vsa poraba lesa skupaj 96% (iglavci 101%, listavci 89%), poraba lesa v mehanski predelavi 98% (iglavci 108%, listavci 21%), poraba lesa v proizvodnji celuloze in lesovine in proizvodnji lesnih plošč ter poraba tehničnega lesa za druge namene skupaj 91% (iglavci 94%, listavci 87%) in poraba lesa listavcev za drva 119%.

Skupna poraba lesa v obsegu 3.602.000 m³ je bila v letu 1987 pokrita z lesno surovino iz Slovenije 80% (z gozdnimi sortimenti 72% in z lesnimi ostanki 8%), z dobavami lesa iz drugih republik 14% in iz uvoza 6%. Po posameznih področjih porabe lesa so se lesnobilanci razmerja lani oblikovala takole:

– V mehanski predelavi je bila poraba lesa v obsegu 1.572.000 m³ pokrita z gozdnimi sortimenti iz Slovenije 89%, iz drugih republik 10% in iz uvoza 1%. Pri tem je bila poraba

lesa iglavcev v celoti oziroma 99 % pokrita z gozdnimi sortimenti iz Slovenije, poraba lesa listavcev pa je bila pokrita iz Slovenije 67 %, iz drugih republik 29 % in iz uvoza 4 %. Dobave hlodovine listavcev iz drugih republik so bile lani že 20 % večje kot leta 1986, močno pa je zopet upadel uvoz hlodovine tropskih listavcev, in sicer od 30.000 m³ v letu 1986 na 18.000 m³ v letu 1987 ali za 40 %.

– V proizvodnji celuloze in lesovine je bila poraba lesne surovine v obsegu 871.000 m³ pokrita z dobavami iz Slovenije 57 % (z gozdnimi sortimenti 46 % in z lesnimi ostanki 11 %), iz drugih republik 21 % in iz uvoza 22 %. V iglavcih je bila ta poraba pokrita iz Slovenije 66 % (z gozdnimi sortimenti 52 % in z lesnimi ostanki 14 %), iz drugih republik 8 % in iz uvoza 26 % ter v listavcih iz Slovenije 27 %, iz drugih republik 64 % in iz uvoza 9 %. V primerjavi z letom 1986 beležimo lani v proizvodnji celuloze in lesovine povečanje pokritja porabe lesa iz Slovenije ob hkratnem zmanjšanju dobav lesa tako iz drugih republik kot iz uvoza. Tako so bile dobave gozdnih sortimentov iz Slovenije lani v primerjavi z letom 1986 večje za 20.000 m³ ali 5 % (v iglavcih večje za 27.000 m³ ali 8 % in v listavcih manjše za 7000 m³ ali 11 %), dobave iz drugih republik pa manjše za 58.000 m³ ali 24 % (v iglavcih za 23.000 m³ ali 32 % in v listavcih za 35.000 m³ ali 21 %) in iz uvoza manjše za 59.000 m³ ali 23 % (v iglavcih manjše za 77.000 m³ ali 31 % in v listavcih večje za 18.000 m³ ali 100 %).

– V proizvodnji lesnih plošč je bila poraba lesne surovine v obsegu 595.000 m³ pokrita z dobavami iz Slovenije 69 % (z gozdnimi sortimenti 37 % in z lesnimi ostanki 32 %) in iz drugih republik 31 %. Uvoza lesa za proizvodnjo lesnih plošč v letu 1987 ni bilo. V iglavcih je bila ta poraba pokrita iz Slovenije 85 % (z gozdnimi sortimenti 18 % in z lesnimi ostanki 67 %) in iz drugih republik 15 % ter v listavcih iz Slovenije 57 % (z gozdnimi sortimenti 51 % in z lesnimi ostanki 6 %) in iz drugih republik 43 %. V primerjavi z letom 1986 so bile dobave lesne surovine za proizvodnjo lesnih plošč iz Slovenije lani manjše za 6000 m³ ali 1 % (iglavcev večje za 1000 m³ in listavcev manjše za 7000 m³ ali 3 %), v tem gozdnih sortimentov večje za 15.000 m³ ali 7 % (iglavcev za 13.000 m³ ali 42 % in listavcev za 2000 m³ ali 1 %) in lesnih ostankov manjše za 21.000 m³ ali 10 % (iglavcev za 12.000 m³ ali 7 % in listavcev 9000 m³ ali 30 %). Dobave gozdnih sortimentov in lesnih ostankov iz drugih republik za proizvodnjo lesnih plošč pa so bile lani nasproti letu 1986 manjše za 90.000 m³ ali 33 % (iglavcev za 10.000 m³ ali 20 % in listavcev za 80.000 m³ ali 35 %).

– Poraba tehničnega lesa za druge namene v obsegu 314.000 m³ in poraba drv za kurjavo v obsegu 250.000 m³ sta bili v celoti pokriti iz Slovenije.

4. OBNOVA, NEGA IN VARSTVO GOZDOV

V obnovi gozdov so bila dela v letu 1987 opravljena na površini 5346 ha, od tega v družbenih gozdovih na 2361 ha in v zasebnih gozdovih na 2985 ha. Njihova razčlenitev je naslednja:

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
Obnova gozdov – ha	2.361	2.985	5.346
– priprava tal	731	1.097	1.828
– priprava sestoja	422	471	893
– sajenje	807	1.055	1.862
– podsajenje	21	–	21
– setev	41	45	86
– spopolnjevanje	114	90	204
– gnojenje	176	182	358
– ostalo	49	45	94

Obseg opravljenih del v obnovi gozdov je bil lani za 88 ha ali 2 % večji kot leta 1986, od tega v družbenih gozdovih za 62 ha in v zasebnih gozdovih za 26 ha.

V odnosu do povprečnih letnih obsegov, določenih s samoupravnim sporazumom

1986–1990 in srednjeročnim planom 1986–1990, so bila dela v obnovi gozdov v letu 1987 odstotno dosežena takole:

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
Obnova gozdov	84 %	107 %	95 %

V odnosu na plan za leto 1987 so bila dela v obnovi gozdov lani izvršena v družbenih gozdovih 98 % in v zasebnih gozdovih 100 %, oziroma v obeh sektorjih lastništva gozdov skupaj 99 %. V družbenih gozdovih so svoj planirani letni obseg del v obnovi gozdov dosegli ali presegli v devetih gozdnogospodarskih območjih, v petih območjih pa so ga realizirali med 72 %–88 %. V zasebnih gozdovih je bil letni plan obnove gozdov dosežen ali presežen v sedmih gozdnogospodarskih območjih, v preostalih sedmih območjih pa so ga realizirali med 61 %–94 %. /Tabela št. 4/

V negi gozdov so bila dela v lanskem letu opravljena na površini 24.564 ha, od tega v družbenih gozdovih na 12.877 ha in v zasebnih gozdovih na 11.687 ha. Njihova razčlenitev je naslednja:

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
Nega gozdov – ha	12.877	11.687	24.564
– obžetev	4.100	4.088	8.188
– čiščenje	4.481	5.127	9.608
– uravnavanje zmesi	469	320	789
– prvo redčenje	2.204	1.294	3.498
– drugo redčenje	1.513	856	2.369
– obžagovanje vej	110	2	112

V primerjavi z letom 1986 je bil lani obseg opravljenih del v negi gozdov v obeh sektorjih lastništva gozdov skupaj večji za 910 ha ali 4 %, od tega v družbenih gozdovih za 649 ha ali 5 % in v zasebnih gozdovih za 261 ha ali 2 %.

V odnosu do povprečnih letnih obsegov, določenih s samoupravnim sporazumom 1986–1990 in srednjeročnim planom 1986–1990, so bila dela v negi gozdov v letu 1987 odstotno dosežena takole:

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
Nega gozdov	96 %	93 %	94 %

Glede na planirani letni obseg je realizacija del v negi gozdov lani znašala v družbenih gozdovih 95 % in v zasebnih gozdovih 96 %, oziroma v obeh sektorjih lastništva gozdov skupaj 95 %. V družbenih gozdovih so svoj planirani letni obseg del v negi gozdov dosegli ali presegli v osmih gozdnogospodarskih območjih, v šestih območjih pa so ga realizirali med 65 %–95 %. V zasebnih gozdovih je bil letni plan nege gozdov dosežen oziroma presežen v šestih gozdnogospodarskih območjih, v osmih območjih pa je bil realiziran med 52 %–96 %. /Tabela št. 5/

Dela v varstvu gozdov je zaradi njihove narave in različnosti možno na skupnem imenovalcu prikazati le vrednostno. Za dela v varstvu gozdov je bilo v letu 1987 porabljeno 1.706.266.000 din, od tega v družbenih gozdovih 1.134.700.000 din in v zasebnih gozdovih 571.566.000 din.

5. MELIORACIJE GOZDOV IN POGOZDOVANJE

V letu 1987 je bilo meliorirano 2088 ha malodonosnih gozdov, od tega v družbenih

gozdnih 1031 ha in v zasebnih gozdnih 1057 ha. Z direktno premeno je bilo meliorirano 590 ha (družbeni gozdovi 254 ha, zasebni gozdovi 336 ha) in z indirektno premeno 1498 ha (družbeni gozdovi 777 ha, zasebni gozdovi 721 ha). V letu 1987 je bilo meliorirano znatno manj malodonosnih gozdov kot leto poprej, in to tako z direktno kot indirektno premeno v obeh sektorjih lastništva gozdov. Vseh malodonosnih gozdov je bilo lani v primerjavi z letom 1986 meliorirano manj za 1638 ha 44 % (z direktno premeno za 611 ali 51 % in z indirektno premeno za 1027 ha ali 41 %), od tega v družbenih gozdnih za 629 ha ali 38 % (z direktno premeno za 253 ha ali 50 % in z indirektno premeno za 376 ha ali 33 %) in v zasebnih gozdnih za 1009 ha ali 49 % (z direktno premeno za 358 ha ali 52 % in z indirektno premeno za 651 ha ali 47 %).

V odnosu do povprečnih letnih obsegov, določenih s samoupravnim sporazumom 1986–1990 in srednjeročnim planom 1986–1990, je bilo melioriranje malodonosnih gozdov v letu 1987 odstotno doseženo takole:

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
Melioracije gozdov	74 %	31 %	43 %
– direktna premena	94 %	57 %	69 %
– indirektna premena	69 %	26 %	38 %

Plan melioracij malodonosnih gozdov je bil v letu 1987 realiziran 88 % (direktna premena 72 %, indirektna premena 97 %), pri tem v družbenih gozdnih 105 % (direktna premena 70 %, indirektna premena 126 %) in v zasebnih gozdnih 76 % (direktna premena 74 %, indirektna premena 78 %). V družbenih gozdnih so svoj planirani letni obseg melioracij malodonosnih gozdov dosegli ali presegli v sedmih gozdnogospodarskih območjih, v štirih območjih so ga realizirali med 53 %–84 % in v dveh območjih izpod 150 %. V gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec melioracij malodonosnih gozdov za leto 1987 v družbenem sektorju niso planirali. V zasebnih gozdnih pa so svoj letni plan melioracij malodonosnih gozdov lani dosegli oziroma presegli v treh gozdnogospodarskih območjih, v desetih območjih pa so ga realizirali med 50 %–90 %. V gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec melioracij malodonosnih gozdov za leto 1987 v zasebnem sektorju niso planirali. /Tabele št. 6.1.1.–6.1.3./

Plan za leto 1987 je predvideval pogozditev 35 ha negozdnih zemljišč, pogozdeno pa je bilo lani 11 ha, in to v družbenem sektorju 6 ha in v zasebnem sektorju 5 ha. Leta 1986 je bilo pogozdeno 52 ha negozdnih zemljišč. Povprečni letni obseg pogozdovanja negozdnih zemljišč, določen s samoupravnim sporazumom 1986–1990, znaša 62 ha. /Tabela št. 6.2./

Med neposredne naloge pri melioracijah malodonosnih gozdov in pogozdovanju sodi tudi vzdrževanje že osnovanih nasadov. Ta vzdrževalna dela so bila v letu 1987 opravljena na površini 4430 ha, od tega v družbenih gozdnih na 1658 ha in v zasebnih gozdnih na 2772 ha. Plan vzdrževanja nasadov za leto 1987 je bil tako lani realiziran v družbenih gozdnih 76 % in v zasebnih gozdnih 87 %, oziroma v obeh sektorjih lastništva gozdov skupaj 83 %. /Tabele št. 6.2.1.–6.2.3./

6. ZUNAJGOZDNA NAMENSKA PRIDELAVA LESA

Zunajgozdna namenska pridelava lesa sicer ni predmet obravnave in sklepanja v okviru samoupravnega sporazuma 1986–1990, je pa to področje obravnavano in opredeljeno v srednjeročnem planu 1986–1990, kar je narekovala po eni strani zahteva celovitosti prikaza pridelave lesa v našem prostoru in po drugi zahteva kontinuitete glede na pretekla srednjeročna obdobja.

V okviru programa zunajgozdne namenske pridelave lesa je bilo v letu 1987 osnovano 39 ha topolovih nasadov in opravljena vzdrževalna dela v že osnovanih topolovih nasadih na površini 485 ha. Vsi ti topolovi nasadi se nahajajo na zemljiščih družbenega sektorja lastništva.

Topolove nasade so v letu 1987 osnovala in izvajala vzdrževalna dela v že osnovanih topolovih nasadih naslednje organizacije:

	Osnovanje nasadov ha	Vzdrževanje nasadov ha
Gozdno gospodarstvo Ljubljana	4	2
Gozdno gospodarstvo Brežice	20	391
Gozdno in lesno gospodarstvo Murska Sobota	15	45
Ljubljanske mlekarnice – TOZD Posestva	–	47

Za osnovanje in vzdrževanje topolovih nasadov je bilo v letu 1987 porabljen 124.908.000 din (lastna sredstva 28.726.000 din, sredstva SOZD »Slovenija papir« 96.182.000 din), od tega za osnovanje nasadov 75.106.000 din (lastna sredstva 11.646.000 din, sredstva SOZD »Slovenija papir« 63.460.000 din) in za vzdrževanje nasadov 49.802.000 din (lastna sredstva 17.080.000 din, sredstva SOZD »Slovenija papir« 32.722.000 din).

V okviru programa zunajgozdne namenske pridelave lesa, ki ga izvaja SOZD »Slovenija papir«, je bilo v letu 1987 osnovano tudi 51 ha intenzivnih nasadov iglavcev in opravljena vzdrževalna dela v že osnovanih nasadih iglavcev na površini 143 ha. Za osnovanje teh nasadov je bilo porabljen 85.549.000 din in za vzdrževanje 41.220.000 din (vse sredstva SOZD »Slovenija papir«).

7. GRADNJA GOZDNIH CEST

V letu 1987 je bilo zgrajeno ali rekonstruirano 228 km gozdnih cest, od tega 116 km v družbenih gozdovih in 112 km v zasebnih gozdovih. V vseh gozdovih je bilo lani zgrajeno ali rekonstruirano za 79 km ali 26 % manj gozdnih cest kot leta 1986, in to v družbenih gozdovih za 44 km ali 27 % in v zasebnih gozdovih za 35 km ali 24 % manj kot leta 1986.

V odnosu do povprečnih letnih obsegov, določenih s samoupravnim sporazumom 1986–1990 in srednjeročnim planom 1986–1990, je bila gradnja gozdnih cest v letu 1987 odstotno dosežena takole:

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
Gradnja gozdnih cest	76 %	65 %	70 %
– novogradnja	70 %	63 %	66 %
– rekonstrukcija	96 %	75 %	86 %

Letni plan novogradenj in rekonstrukcij gozdnih cest je bil v obeh sektorjih lastništva gozdov skupaj lani realiziran 91 %, pri tem v družbenih gozdovih 90 % in v zasebnih gozdovih 91 %. V družbenih gozdovih so svoj letni plan gradnje gozdnih cest dosegli oziroma presegli v šestih gozdnogospodarskih območjih, v šestih območjih so ga realizirali med 50 %–84 % in v enem območju izpod 50 %. V kraškem gozdnogospodarskem območju gradnje gozdnih cest za leto 1987 niso planirali, rekonstruirali pa so lani v družbenih gozdovih 2 km gozdnih cest. V zasebnih gozdovih so svoj letni plan v gradnji gozdnih cest dosegli ali presegli v petih gozdnogospodarskih območjih, v osmih območjih so ga realizirali med 66 %–92 % in v enem območju izpod 50 %. /Tabele št. 7.1.–7.3./

8. IZVAJANJE DEJAVNOSTI POSEBNEGA DRUŽBENEGA POMENA NA KRAŠKEM GOZDNOGOSPODARSKEM OBMOČJU

Na podlagi in v skladu z 20. in 33. členom zakona o gozdovih se iz združenih sredstev pri republiški skupnosti za gozdarstvo zagotavljajo sredstva in sofinancira izvajanje naslednjih dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem

območju: varstvo gozdov pred boleznimi in škodljivci, gradnja in vzdrževanje protipožarnih zidov in presek, obnova gozdov na pogoriščih in odkazilo drevja za posek v varovalnih in lesnoproizvodno manj pomembnih gozdovih ter urejanje gozdov. Za izvajanje teh dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem območju je bilo v letu 1987 vloženo 407.515.000 din, od tega 7.515.000 din lastnik: sredstev Zavoda za pogozdovanje in melioracijo Krasa, Sežana in 400.000.000 din združenih sredstev pri republiški skupnosti za gozdarstvo. Ta sredstva so bila porabljena za (1) varstvo gozdov pred boleznimi in škodljivci 27.968.000 din (družbeni gozdovi 16.043.000 din, zasebni gozdovi 11.925.000 din), (2) gradnjo in vzdrževanje protipožarnih zidov in presek 131.693.000 din (družbeni gozdovi 73.232.000 din, zasebni gozdovi 58.461.000 din), (3) obnovo gozdov na pogoriščih 19.871.000 din (družbeni gozdovi 6.952.000 din, zasebni gozdovi 12.919.000 din), (4) odkazilo drevja za posek 109.149.000 din (družbeni gozdovi 21.680.000 din, zasebni gozdovi 87.469.000 din) in (5) urejanje gozdov 118.834.000 din (zasebni gozdovi).

9. MLADINSKE DELOVNE AKCIJE

V letu 1986 je bil sklenjen družbeni dogovor o mladinskem prostovoljnem delu v obdobju 1986–1990, katerega podpisnik je tudi republiška skupnost za gozdarstvo. V skladu s tem dogovorom in na njegovi osnovi sklenjenim samoupravnim sporazumom o medsebojnih obveznostih ter načinu združevanja dela in sredstev in koriščenja sredstev za pripravo in izvedbo mladinskih delovnih akcij v SR Sloveniji v letu 1987 je republiška skupnost za gozdarstvo prispevala 8.829.000 din za sofinanciranje mladinskih delovnih akcij v lanskem letu.

10. RAZISKAVE IN PUBLIKACIJE

Republiška skupnost za gozdarstvo je z Institutom za topolarstvo iz Novega Sada sklenila pogodbo za obdobje 1987–1992 o sofinanciranju znanstveno raziskovalnih projektov (1) Pospesevanje proizvodnje in predelave hitrorastočih listavcev – topolov in vrb in (2) Aplikacija raziskav za pospeševanje proizvodnje trepetlike na območju SR Slovenije. V ta namen porabljena sredstva republiške skupnosti za gozdarstvo so v letu 1987 znašala 3.000.000 din.

Republiška skupnost za gozdarstvo je v letu 1987 izdala publikacijo »Čas za rešitev gozdov se izteka«, ki velja 2.647.000 din in sofinancirala izdajo seminarskega gradiva »Problematika vnašanja tujkov v gozdni prostor« v znesku 2.959.000 din. Tako kot v prejšnjih letih je republiška skupnost za gozdarstvo tudi v letu 1987 sofinancirala izdajanje strokovnih revij Gozdarski vestnik in Les, in to revije Gozdarski vestnik v znesku 7.534.000 din in revije Les v znesku 3.910.000 din.

11. VREDNOSTNI OBSEG VLAGANJ V GOZDOVE

V tem poročilu so v kompleks vlaganj v gozdove všeti obnova, nega in varstvo gozdov, melioracije gozdov in pogozdovanje (vključno z vzdrževanjem že osnovanih nasadov z direktno premeno in pogozdovanjem), odkazovanje drevja za posek, urejanje gozdov in ostala poraba sredstev za GBR (znanstveno raziskovalno delo, poslovanje območnih skupnosti za gozdarstvo, odkup gozdov idr.) ter gradnja gozdnih cest. Ta vlaganja v gozdove so bila v letu 1987 financirana iz naslednjih virov: lastna sredstva gozdnogospodarskih organizacij, sredstva porabnikov lesa (združena sredstva porabnikov lesa v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo in združena sredstva industrije celuloze in papirja v okviru SOZD »Slovenija papir«), združena sredstva v okviru republiške skupnosti za gozdarstvo ter krediti bank in ostali viri.

Za vsa vlaganja v gozdove je bilo v letu 1987 porabljeno 24.175.718.000 din (leta 1986: 12.086.311.000 din), od tega 18.807.708.000 din ali 77,8% (leta 1986: 75,3%) lastnih sredstev gozdnogospodarskih organizacij, 1.574.856.000 din ali 6,5% (leta 1986: 8,1%) sredstev porabnikov lesa v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo, 1.200.178.000 din ali 5,0% (leta 1986: 1,2%) sredstev industrije celuloze in papirja v okviru SOZD »Slovenija papir«, 2.076.561.000 din ali 8,6% (leta 1986: 11,8%) sredstev republiške skupnosti za gozdarstvo, 218.632.000 din ali 0,9% (leta 1986: 2,1%) kreditov bank in 297.783.000 din ali 1,2% (leta 1986: 1,5%) ostalih sredstev. Po posameznih področjih vlaganj v gozdove je bil njihov vrednostni obseg v lanskem letu naslednji:

- za obnovo, nego in varstvo gozdov je bilo porabljeno 10.915.789.000 din ali 45,2% (leta 1986: 38,0%) od vsote vseh vlaganj v gozdove (lastna sredstva gozdnogospodarskih organizacij 88,6%, sredstva porabnikov lesa v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo 1,6%, sredstva industrije celuloze in papirja v okviru SOZD »Slovenija papir« 8,2%, sredstva republiške skupnosti za gozdarstvo 1,6%),

- za melioracije gozdov in pogozdovanje (vključno z vzdrževanjem že osnovanih nasadov) je bilo porabljeno 2.332.311.000 din ali 9,6% (leta 1986: 12,4%) od vsote vseh vlaganj v gozdove (lastna sredstva gozdnogospodarskih organizacij 8,5%, sredstva porabnikov lesa v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo 11,6%, sredstva industrije celuloze in papirja v okviru SOZD »Slovenija papir« 13,0%, sredstva republiške skupnosti za gozdarstvo 65,9% in ostala sredstva 1,0%),

- za odkazovanje drevja za posek, urejanje gozdov in ostalo porabo sredstev za GBR je bilo porabljeno 3.956.572.000 din ali 24,6% (leta 1986: 22,9%) od vsote vseh vlaganj v gozdove (lastna sredstva gozdnogospodarskih organizacij 93,8%, sredstva porabnikov lesa v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo 1,3%, sredstva republiške skupnosti za gozdarstvo 3,8% in ostala sredstva 1,1%),

- za novogradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest je bilo porabljeno 4.971.046.000 din ali 20,6% (leta 1986: 26,7%) od vsote vseh vlaganj v gozdove (lastna sredstva gozdnogospodarskih organizacij 67,4%, sredstva porabnikov lesa v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo 21,1%, sredstva republiške skupnosti za gozdarstvo 2,8%, krediti bank 4,4% in ostala sredstva 4,3%).

Razčlenitev vrednostnega obsega vlaganj v gozdove v letu 1987 po gozdnogospodarskih območjih oziroma gozdnogospodarskih organizacijah ter vrstah vlaganj in virih financiranja je podana v tabelah št. 8.1.–8.3. in 9.1.–9.3.

Od skupne vrednosti blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov, ki je v letu 1987 znašala 106.429.119.000 din (leta 1986: 50.786.981.000 din) (družbeni gozdovi 57.569.307.000 din, zasebni gozdovi 48.859.812.000 din), je delež sredstev za obravnavana vlaganja v gozdove lani znašal 22,7% (leta 1986: 23,8%). Razčlenitev tega deleža po posameznih virih sredstev za vlaganja v gozdove je naslednja: lastna sredstva gozdnogospodarskih organizacij 17,7% (leta 1986: 17,9%), sredstva porabnikov lesa v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo 1,5% (leta 1986: 1,9%), sredstva industrije celuloze in papirja v okviru SOZD »Slovenija papir« 1,1% (leta 1986: 0,3%), sredstva republiške skupnosti za gozdarstvo 1,9% (leta 1986: 2,8%), krediti bank 0,2% (leta 1986: 0,5%) in ostala sredstva 0,3% (leta 1986: 0,4%).

V preteklem srednjeročnem obdobju, tj. 1981–1985, v vrednostnem prikazu vlaganj v gozdove ni bilo všteto odkazovanje drevja za posek, urejanje gozdov in ostala poraba sredstev za GBR. Zato moramo za primerjavo med sedanjim in preteklim srednjeročnim obdobjem v tem pogledu od vrednostnega obsega vlaganj v gozdove v letih 1986–1990 odšteti porabljenaa sredstva za odkazovanje drevja za posek, urejanje gozdov in ostalo porabo sredstev za GBR ter prišteti porabljenaa sredstva za osnovanje in vzdrževanje topolovih nasadov in tako za leto 1987 dobimo znesek 18.344.054.000 din, katerega delež v odnosu do vrednosti blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov v tem letu znaša 17,2%. Na enak način izračunan delež sredstev za vlaganja v gozdove v odnosu do vrednosti blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov je v letu 1986 znašal 18,5% ter v obdobju

1981–1985 poprečno letno 17,2% (1981: 15,3%, 1982: 18,7%, 1983: 19,0%, 1984: 17,1%, 1985: 15,9%).

Poleg obravnavanih vlaganj v gozdove porabijo gozdnogospodarske organizacije znatna sredstva tudi za vzdrževanje gozdnih cest in gradnjo gozdnih vlak. V letu 1987 je bilo porabljeno za vzdrževanje gozdnih cest 4.475.358.000 din, od tega 3.961.908.000 din za redno vzdrževanje in 513.450.000 din za investicijsko vzdrževanje. Za gradnjo gozdnih vlak je bilo v lanskem letu porabljeno 4.475.846.000 din. Zgrajeno je bilo 1339 km gozdnih vlak, od tega 639 km v družbenih gozdovih in 700 km v zasebnih gozdovih. /Tabeli št. 1C in 1I/

12. OCENA USPEŠNOSTI URESNIČEVANJA SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA 1986–1990 V LETU 1987

Plan republiške skupnosti za gozdarstvo za leto 1987 je bil sestavljen na podlagi in v skladu s smernicami in opredelitvami samoupravnega sporazuma 1986–1990 in srednjeročnega plana 1986–1990, pri čemer so pri določitvah planskih ciljev in nalog na področju gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom bile upoštevane danosti in pogoji za njihovo realizacijo v tem letu. Podatki o izvršenih delih v gozdovih, lesnobilančnih razmerjih, porabljenih sredstvih za vlaganja v gozdove in druge informacije kažejo, da so bili tako postavljeni planski cilji in naloge v letu 1987 na splošno vzeto zadovoljivo uresničeni ali preseženi v poseku, blagovni proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov, oskrbi z lesom iz Slovenije ter obnovi in negi gozdov, medtem ko so bili v melioracijah malodonosnih gozdov in gradnji gozdnih cest realizirani za okoli 10% izpod planirane ravni. V odnosu do povprečnih letnih obsegov določenih s samoupravnim sporazumom 1986–1990 je realizacija v letu 1987 bila dosežena ali presežena v blagovni proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov in oskrbi z lesom iz Slovenije ter zadovoljiva v poseku, obnovi in negi gozdov, izrazita zaostajanja v tej primerjavi pa beležimo v melioracijah malodonosnih gozdov in gradnji gozdnih cest.

V lanskem letu je bilo posekano 3.449.000 m³ lesa, kar predstavlja 96% realizacijo posekov določenih tako s planom za leto 1987 kot s samoupravnim sporazumom 1986–1990. V družbenih gozdovih je bil posek v odnosu do obsegov določenih s samoupravnim sporazumom 1986–1990 dosežen 102% in v zasebnih gozdovih 91%. Dejanski posek v zasebnih gozdovih pa je bil verjetno večji, kajti v tem prikazu niso zajete t. i. neevidentirane črne sečnje v gozdovih zasebnega sektorja. Blagovna proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov je lani znašala 2.586.000 m³, tako da je bil plan za leto 1987 dosežen 102% in s samoupravnim sporazumom 1986–1990 določen obseg te proizvodnje 103%. Tako kot že vrsto let nazaj tudi za leto 1987 velja ugotovitev o zaznavnih razhajanjih med planiranimi in realiziranimi razmerji med iglavci in listavci tako v poseku kot blagovni proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov. Tako so ta razmerja med iglavci in listavci s samoupravnim sporazumom 1986–1990 in s planom za leto 1987 bila predvidena v poseku 56 : 44 in v blagovni proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov 62 : 38 realizirana v letu 1987 pa so bila v poseku 60 : 40 in v blagovni proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov 66 : 34. Na takšna razmerja med iglavci in listavci ter strukturo posekov in blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov so v letu 1987 nesporno vplivali tudi sanacijski poseki zaradi propadanja in umiranja gozdov ter ujm. Ocenjuje se, da od vseh posekov v naši republici že ena tretjina in v nekaterih predelih celo do 90% odpade na poseke hirajočega al: odmrlega drevja zaradi onesnaženega okolja ter drevja, prizadetega po ujmah in tudi gozdnih škodljivcih.

Skupna poraba lesa je v lanskem letu znašala 3.602.000 m³ (iglavci 2.249.000 m³, listavci 1.359.000 m³), kar je 92% v odnosu na obseg te porabe planiran s samoupravnim sporazumom 1986–1990 (iglavci 96%, listavci 86%) in 96% v odnosu na plan za leto 1987 (iglavci 101%, listavci 89%). Skupna poraba lesa je kot zrcalna podoba stanja, razmer in

trendov na lesnem trgu in v lesnem gospodarstvu ter našem gospodarstvu nasploh bila lani najnižja v zadnjih letih. V primerjavi z letnim poprečjem 1981–1985 je bila nižja za 302.000 m³ ali 8 % (v iglavcih za 124.000 m³ ali 5 % in v listavcih za 178.000 m³ ali 12 %) in v primerjavi z letom 1986 za 251.000 m³ ali 7 % (v iglavcih za 109.000 m³ ali 5 % in v listavcih za 142.000 m³ ali 9 %). Pokritje skupne porabe lesa je v lanskem letu bilo v odnosu na samoupravni sporazum 1986–1990 uresničeno z dobavami gozdnih lesnih sortimentov iz Slovenije 103 % (iglavci 111 %, listavci 91 %) in lesnih ostankov iz Slovenije 71 % (iglavci 71 %, listavci 70 %). V odnosu na plan za leto 1987 pa je bilo pokritje te skupne porabe lesa v lanskem letu uresničeno z dobavami gozdnih lesnih sortimentov iz Slovenije 102 % (iglavci 110 %, listavci 90 %) in lesnih ostankov iz Slovenije 81 % (iglavci 81 %, listavci 84 %). Kar zadeva oskrbo z gozdnimi lesnimi sortimenti v letu 1987 iz Slovenije, je potrebno posebej omeniti oskrbo z gozdnimi lesnimi sortimenti iglavcev za proizvodnjo celuloze in lesovine, ki je bila lani največja v zadnjih letih. Oskrba z gozdnimi lesnimi sortimenti iglavcev za proizvodnjo celuloze in lesovine iz Slovenije je že vsa pretekla leta v stalnem porastu od 172.000 m³ v letu 1981 do 281.000 m³ v letu 1985 in 322.000 m³ v letu 1986 ter v lanskem letu 349.000 m³, kar je 2-krat toliko kot leta 1981. Takšni trendi oskrbe z gozdnimi lesnimi sortimenti za proizvodnjo celuloze in lesovine so po eni strani odraz napadle sortimentne strukture, cenovnih razmerij in stanja na lesnem trgu ter po drugi rezultat angažiranja industrije celuloze in lesovine v okviru SOZD »Slovenija papir«, da si z vlaganji v gozdove zagotovi čim boljšo trajno oskrbo z lesom iz domačih virov.

Obseg vlaganj v gozdove, določen s samoupravnim sporazumom 1986–1990 in srednjeročnim planom 1986–1990, ni bil v letu 1987 globalno vzeto v celoti dosežen ne na področju gojenja gozdov ne na področju gradnje gozdnih cest. Kar zadeva področje gojenja gozdov, so bili planski cilji in naloge za obdobje 1986–1990 določeni na podlagi in v skladu z opredelitvami gozdnogospodarskih načrtov območij za obdobje 1981–1990. S tem v zvezi je potrebno omeniti, da so za obdobje 1986–1990 planirani znatno večji povprečni letni obsegi v melioracijah gozdov kot v obdobju 1981–1985, in to za 1760 ha ali 58 %, od tega z direktno premeno za 646 ha ali 43 % manj in z indirektno premeno za 2406 ha ali 156 % več, kot tudi da je realizacija planiranih melioracij gozdov v preteklem srednjeročnem obdobju bila dosežena vsega 56 % (direktna premena 69 %, indirektna premena 48 %). Kar zadeva gradnjo gozdnih cest, je njen obseg za obdobje 1986–1990 bil planiran v okviru realnih danosti in možnosti, tj. predvsem predvidevanj o razpoložljivih sredstvih za te namene, kar velja tudi za plan in njegovo realizacijo v letu 1987. Vzrok teh odstopanj oziroma zaostajanj dosežene realizacije v letu 1987 za obsegom vlaganj, predvidenih s samoupravnim sporazumom 1986–1990 je predvsem finančne narave, kar je nesporno tudi odraz našega splošnogospodarskega stanja in trendov v zadnjih letih in znotraj tega doseženih poslovnih rezultatov v gozdnem in lesnem gospodarstvu. To stanje in trendi se manifestirajo v upadanju združevanja sredstev porabnikov lesa za gradnjo gozdnih cest v območnih skupnostih za gozdarstvo, nadalje v upadanju in razvrednotenju t. i. bencinskega dinarja, krediti bank za gradnjo gozdnih cest so le še simbolični itn. Propadanje in umiranje gozdov, pogoste naravne ujme in porast pojavov gozdnih škodljivcev zvišujejo stroške gospodarjenja z gozdovi, tako v izkoriščanju gozdov kot vlaganjih v gozdove (sanacije), ob hkratnem zniževanju tržne vrednosti pri tem napadle strukture gozdnih lesnih sortimentov. V nekaterih gozdnogospodarskih območjih v povezavi s tem ugotavljajo, da niso več ali da ne bodo več z razpoložljivimi lastnimi sredstvi finančno sposobni izvajati gospodarjenja z gozdovi v smislu zakona o gozdnih skladno z gozdnogospodarskimi načrti ter stvarnimi potrebami in stanjem njihovih gozdov. Skratka, škarje se ožijo.

Posebna pozornost republiške in območnih skupnosti za gozdarstvo ter gozdnogospodarskih organizacij in njihovih asociacij je tako kot že v letu 1986 tudi v lanskem letu bila namenjena problematiki propadanja in umiranja gozdov. Republiška skupnost za gozdarstvo je lani na problemski konferenci RK SZDL Slovenije »Ekologija, energija, varčevanje« predstavila ugotovitve o stanju gozdov v Sloveniji ter stališča, ki bi jih morali uveljaviti v družbenem sistemu in samem gozdarstvu za izboljšanje zdravstvenega stanja naših gozdov.

Na tej konferenci je republiška skupnost za gozdarstvo sodelovala tudi z brošuro »Čas za rešitev gozdov se izteka«, v kateri so med drugim prikazani rezultati popisa propadanja in umiranja gozdov iz leta 1985 ter z letakom »Slovenija na pragu ekološke katastrofe«. V letu 1987 je bil v Sloveniji na osnovi dopolnjene metodologije opravljen drugi popis propadanja in umiranja gozdov (drugi v Jugoslaviji pa prvi), katerega rezultati so bili objavljeni v »Črni knjigi«, ki je bila posredovana javnosti na tiskovni konferenci na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo novembra 1987. Stanje poškodovanosti naših gozdov, ugotovljeno s tem popisom, se v primerjavi z letom 1985 ni bistveno spremenilo. V letu 1987 so potekale tudi raziskave prirastka v smrekovih gozdovih (Pokljuka) glede na osutost krošenj.

V zimi 1986/87 je kot posledica emisij iz termoelektrarne TEŠ – Šoštanj nastal katastrofalen ožig gozdov na območju občine Velenje v gozdnem predelu Zavodnje – Šentvid. Med ujmani v letu 1987 pa je bila najhujša v murskosoboškem gozdnogospodarskem območju, kjer je meseca julija silovito neurje močno prizadelo gozdove ter povzročilo občutno škodo na okoli 6500 ha tamkajšnjih gozdov.

Na področju usklajevanja odnosov gozd–divjad so območne skupnosti za gozdarstvo v lanskem letu obravnavale poročila o realizaciji lovskogospodarskih načrtov za leto 1986 ter na podlagi teh poročil kot tudi spremljanja lovskogospodarskih načrtov v tekočem letu predlagale potrebne ukrepe za bolj uravnotežene trende razvoja odnosov med gozdom in divjadjo. Hkrati so tudi preverjale, če so obveznosti gozdnogospodarskih organizacij za področje odnosov gozd–divjad pravilno in v zadostni meri vnesene v gozdnogospodarske načrte gospodarskih enot. Spremljale pa so tudi uresničevanje samoupravnih sporazumov o preprečevanju in o povračilu škod v gozdovih in na divjadi. V republiški skupnosti za gozdarstvo so v lanskem letu potekale priprave na posvetovanje v letu 1988 o urejanju odnosov gozd–divjad z namenom izoblikovati priporočila in sklepe za delo gozdarskih in lovskih organizacij in načrtnem usklajevanju teh odnosov. Republiška skupnost za gozdarstvo je lani obravnavala tudi raziskovalno delo na področju odnosov gozd–divjad in ugotovila, da le-to ni v sorazmerju s tozadevno problematiko in temu ustrezno dala pobudo, da Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo zagotovi nadaljevanje tega raziskovalnega dela vsaj na ravni preteklih let.

POSEK LESA V LETU 1987
Družbeni gozdovi

TABELA št. 1.2.1.

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Igljanci		Listavci		Skupaj	
	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.
1. Tolmin	67.524	108	57.778	95	125.302	102
2. Bled	91.232	104	10.050	96	101.282	103
3. Kranj	60.117	89	19.931	79	80.048	87
4. Ljubljana	67.138	120	34.642	86	101.780	106
5. Postojna	160.134	113	33.073	110	193.207	112
6. Kočevje	123.413	108	90.551	83	213.964	96
7. Novo mesto	74.057	118	88.575	99	162.632	107
8. Brežice	17.711	145	32.876	103	50.587	115
9. Celje	30.105	111	19.687	82	49.792	97
10. Nazarje	46.110	101	16.085	90	62.195	98
11. Sl. Gradec	113.180	103	14.050	106	127.230	104
12. Maribor	113.521	102	62.198	107	175.719	104
13. M. Sobota	6.628	97	28.252	101	34.880	100
Radgona	1.693	77	5.662	111	7.355	101
14. Kras	7.313	118	5.480	127	12.793	122
SKUPAJ 1.–14.	979.876	107	518.890	95	1.498.766	103
Gozdovi pri drugih OZD	50.600	102	46.400	100	97.000	101
VSE SKUPAJ	1.030.476	107	565.290	95	1.595.766	102

POSEK LESA V LETU 1987

TABELA št. 1.1.
m³

	DRUŽBENI GOZDOVI			ZASEBNI GOZDOVI			VSI GOZDOVI		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
1. Tolmin	67.524	57.778	125.302	42.422	82.321	124.743	109.946	140.099	250.045
2. Bled	91.232	10.050	101.282	64.154	10.655	74.809	155.386	20.705	176.091
3. Kranj	60.117	19.931	80.048	125.286	63.485	188.771	185.403	83.416	268.819
4. Ljubljana	67.138	34.642	101.780	171.336	137.240	308.576	238.474	171.882	410.356
5. Postojna	160.134	33.073	193.207	88.044	29.881	117.925	248.178	62.954	311.132
6. Kočevje	123.413	90.551	213.964	54.990	31.948	86.938	178.402	122.499	300.902
7. Novo mesto	74.057	88.575	162.632	30.000	86.107	116.107	104.057	174.682	278.739
8. Brežice	17.711	32.876	50.587	10.593	64.050	74.643	28.304	96.926	125.230
9. Celje	30.105	19.687	49.792	68.480	102.712	171.192	98.585	122.399	220.984
10. Nazarje	46.110	16.085	62.195	102.292	14.275	116.567	148.402	30.360	178.762
11. Slov. Gradec	113.180	14.050	127.230	148.680	12.900	161.580	261.860	26.950	288.810
12. Maribor	113.521	62.198	175.719	100.333	117.217	217.550	213.854	179.415	393.269
13. Murska Sobota	6.628	28.252	34.880	12.195	25.830	38.025	18.623	54.082	72.905
Radgona	1.693	5.662	7.355	3.004	8.494	11.498	4.697	14.156	18.853
14. Kras	7.313	5.480	12.793	11.105	33.073	44.178	18.418	38.553	56.971
SKUPAJ 1.-14.	979.876	518.890	1.498.766	1.032.914	820.188	1.853.102	2.012.790	1.339.078	3.351.868
Gozdovi pri drugih OZD	50.600	46.400	97.000	-	-	-	50.600	46.400	97.000
VSE SKUPAJ	1.030.476	565.290	1.595.766	1.032.914	820.188	1.853.102	2.063.390	1.385.478	3.443.868

POSEK LESA V LETU 1987
Zasebni gozdovi

TABELA št. 1.2.2.

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Iglavci		Listavci		Skupaj	
	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.
1. Tolmin	42.422	133	82.321	90	124.743	101
2. Bled	64.154	86	10.655	42	74.809	75
3. Kranj	125.286	127	63.485	92	188.771	113
4. Ljubljana	171.336	97	137.240	89	308.576	93
5. Postojna	89.044	107	29.881	73	117.925	96
6. Kočevje	54.990	91	31.948	61	86.938	77
7. Novo mesto	30.000	97	86.107	71	116.107	76
8. Brežice	10.593	102	64.050	71	74.643	74
9. Celje	68.480	87	102.712	101	171.192	95
10. Nazarje	102.292	94	14.275	115	116.567	96
11. Sl. Gradec	148.680	101	12.900	82	161.580	99
12. Maribor	100.333	81	117.217	101	217.550	91
13. M. Sobota	12.195	67	25.830	106	38.025	90
Radgona	3.004	86	8.494	95	11.498	93
14. Kras	11.105	107	33.073	82	44.178	87
SKUPAJ 1.-14.	1.032.914	98	820.188	85	1.853.102	92
Gozdovi pri drugih OZD	-	-	-	-	-	-
VSE SKUPAJ	1.032.914	98	820.188	85	1.853.102	92

POSEK LESA V LETU 1987
Vsi gozdovi

TABELA št. 1.2.3.

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Iglavci		Listavci		Skupaj	
	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.
1. Tolmin	109.946	117	140.099	92	250.045	101
2. Bled	155.386	96	20.705	57	176.091	89
3. Kranj	185.403	112	83.416	89	268.819	103
4. Ljubljana	238.474	103	171.882	88	410.356	96
5. Postojna	248.178	111	62.954	88	311.132	105
6. Kočevje	178.403	102	122.499	76	300.902	90
7. Novo mesto	104.057	111	174.682	83	278.739	92
8. Brežice	28.304	125	96.926	79	125.230	87
9. Celje	98.585	93	122.399	98	220.984	95
10. Nazarje	148.402	96	30.360	100	178.762	97
11. Sl. Gradec	261.860	102	26.950	93	288.810	101
12. Maribor	213.854	91	179.415	103	393.269	96
13. M. Sobota	18.823	76	54.082	103	72.905	94
Radgona	4.697	82	14.156	101	18.853	96
14. Kras	18.418	111	38.553	86	56.971	93
SKUPAJ 1.-14.	2.012.790	102	1.339.078	89	3.351.868	96
Gozdovi pri drugih OZD	50.600	102	46.400	100	97.000	101
VSE SKUPAJ	2.063.390	102	1.385.478	89	3.448.868	96

ZDIT gozdarstva in lesarstva Slovenije je decembra lani organizirala v Slovenj Gradcu strokovno posvetovanje na temo »Zagotavljanje sredstev za gozdno reprodukcijo«. Spričo problematike, s katero se soočamo v zadnjem času na področju gospodarjenja z gozdovi in s tem povezanimi trendi razvoja na tem področju, je bila in je ta tematika izredno

aktualna in hkrati tudi fundamentalna, saj je od tozadevnih ugotovitev, stališč ter predlogov in seveda še zlasti od njihove čimprejšnje uresničitve v mnogočem pogojen in odvisen nadaljnji razvoj gospodarjenja z gozdovi v naši republici.

BLAGOVNA PROIZVODNJA GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV TABELA št. 2.2.1.
V LETU 1987
Družbeni gozdovi

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Iglavci		Listavci		Skupaj	
	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.
1. Tolmin	59.450	112	57.194	107	116.644	109
2. Bled	79.808	105	7.718	83	87.526	103
3. Kranj	56.655	97	10.444	47	67.099	83
4. Ljubljana	66.391	135	28.558	80	94.949	112
5. Postojna	141.089	117	24.446	92	165.535	112
6. Kočevje	123.560	115	93.162	100	216.722	108
7. Novo mesto	65.888	123	85.967	101	151.855	110
8. Brežice	15.618	149	30.910	94	46.528	107
9. Celje	28.017	117	19.501	87	47.518	103
10. Nazarje	41.013	105	14.592	93	55.605	102
11. Sl. Gradec	96.208	105	12.364	107	108.572	105
12. Maribor	97.763	104	51.758	104	149.521	104
13. M. Sobota	5.693	98	26.565	114	32.258	110
Radgona	1.534	81	5.816	108	7.350	101
14. Kras	7.833	157	4.661	120	12.494	140
SKUPAJ 1.-14.	886.520	112	473.656	97	1.360.176	106
Gozdovi pri drugih OZD	42.000	102	38.000	103	80.000	103
VSE SKUPAJ	928.520	112	511.656	97	1.440.176	106

BLAGOVNA PROIZVODNJA GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV TABELA št. 2.2.2.
V LETU 1987
Zasebni gozdovi

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Iglavci		Listavci		Skupaj	
	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.
1. Tolmin	33.912	146	50.012	84	83.924	102
2. Bled	54.774	100	769	15	55.543	93
3. Kranj	105.233	150	23.358	95	128.591	136
4. Ljubljana	162.425	123	86.402	76	228.827	104
5. Postojna	68.439	112	9.460	79	77.899	107
6. Kočevje	40.987	105	10.823	66	51.810	93
7. Novo mesto	15.087	135	44.671	82	59.758	91
8. Brežice	4.140	115	34.925	76	39.065	79
9. Celje	44.212	99	65.532	98	109.744	99
10. Nazarje	66.048	79	2.233	70	68.281	79
11. Sl. Gradec	110.486	97	2.957	53	113.443	95
12. Maribor	66.252	90	26.020	77	92.272	86
13. M. Sobota	4.281	74	1.683	70	5.964	73
Radgona	213	53	2.885	90	3.098	86
14. Kras	8.392	113	19.213	89	27.605	96
SKUPAJ 1.-14.	784.881	108	360.943	82	1.145.824	98
Gozdovi pri drugih OZD	-	-	-	-	-	-
VSE SKUPAJ	784.881	108	360.943	82	1.145.824	98

BLAGOVNA PROIZVODNJA GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV V LETU 1987

TABELA št. 2.1.
m³

	DRUŽBENI GOZDOVI			ZASEBNI GOZDOVI			VSI GOZDOVI		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
1. Tolmin	59.450	57.194	116.644	33.912	50.012	83.924	93.362	107.206	200.568
2. Bled	79.808	7.718	87.526	54.774	769	55.543	134.582	8.487	143.069
3. Kranj	56.655	10.444	67.099	105.233	23.358	128.591	161.888	33.802	195.690
4. Ljubljana	66.391	28.558	94.949	162.425	66.402	228.827	228.816	94.960	323.776
5. Postojna	141.089	24.446	165.535	68.439	9.460	77.899	209.528	33.906	243.434
6. Kočevje	123.560	93.162	216.722	40.987	10.823	51.810	164.547	103.985	268.532
7. Novo mesto	65.882	85.967	150.855	15.087	44.671	59.758	80.975	130.638	211.613
8. Brežice	15.618	30.910	46.528	4.140	34.925	39.065	19.758	65.835	85.593
9. Celje	28.017	19.501	47.518	44.212	65.532	109.744	72.229	85.033	157.262
10. Nazarje	41.013	14.592	55.605	66.048	2.233	68.281	107.061	16.825	123.886
11. Slov. Gradec	96.208	12.364	108.572	110.486	2.957	113.443	206.694	15.321	222.015
12. Maribor	97.763	51.758	149.521	66.252	26.020	92.272	164.015	77.778	241.793
13. Murska Sobota	5.693	26.565	32.258	4.281	1.683	5.964	9.974	28.248	38.222
Radgona	1.534	5.816	7.350	213	2.885	3.098	1.747	8.701	10.448
14. Kras	7.833	4.661	12.494	8.392	19.213	27.605	16.225	23.874	40.099
SKUPAJ I.-14.	886.520	473.656	1.360.176	784.881	360.943	1.145.824	1.671.401	834.599	2.506.000
Gozdovi pri drugih OZD	42.000	38.000	80.000	--	--	--	42.000	38.000	80.000
VSE SKUPAJ	928.520	511.656	1.440.176	784.881	360.943	1.145.824	1.713.401	872.599	2.586.000

BLAGOVNA PROIZVODNJA GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV TABELA št. 2.2.3.
V LETU 1987
Vsi gozdovi

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Iglavci		Listavci		Skupaj	
	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.	m ³	% do let. pl.
1. Tolmin	93.362	122	107.206	95	200.568	106
2. Bled	134.582	103	8.487	59	143.069	99
3. Kranj	161.888	126	33.802	72	195.690	112
4. Ljubljana	228.816	126	94.960	77	323.776	106
5. Postojna	209.528	115	33.906	88	243.434	111
6. Kočevje	164.547	112	103.985	95	268.532	105
7. Novo mesto	80.975	125	130.638	93	211.613	103
8. Brežice	19.758	140	65.835	84	85.593	92
9. Celje	72.229	106	85.033	95	157.262	100
10. Nazarje	107.061	87	16.825	89	123.886	88
11. Sl. Gradec	206.694	101	15.321	89	222.015	100
12. Maribor	164.015	98	77.778	93	241.793	96
13. M. Sobota	9.974	86	28.248	109	38.222	102
Radgona	1.747	76	8.701	101	10.448	96
14. Kras	16.225	131	23.874	94	40.099	106
SKUPAJ I.-14.	1.671.401	110	834.599	90	2.506.000	102
Gozdovi pri drugih OZD	42.000	102	38.000	103	80.000	103
VSE SKUPAJ	1.713.401	110	872.599	90	2.586.000	102

BILANCA LESA V LETU 1987

TABELA št. 3

VRSTA PORABE LESA	PORABA		POKRITJE PORABE LESA V LETU 1987								
	LESA V		SR SLOVENIJA				DRUGE		UVOZ		
	LETU		Gozdni		Lesni		Skupaj		REPUBLIKE		
	1987	sortimenti	ostanki								
	000 m ³	000 m ³	%	000 m ³	%	000 m ³	%	000 m ³	%		
I. LES ZA MEHANSKO PREDELAVO	1.572	1.400	89	-	-	1.400	89	154	10	18	1
- iglavci	1.065	1.075	99	-	-	1.075	99	10	1	-	-
- listavci	487	325	67	-	-	325	67	144	29	18	4
II. LES ZA CELULOZO IN PLOŠČE											
TER TEHN. LES ZA DRUGE NAMENE	1.780	936	52	283	16	1.219	68	368	21	193	11
- iglavci	1.164	638	55	262	22	900	77	89	8	175	15
- listavci	616	298	48	21	4	319	52	279	45	18	3
1. LES ZA CELULOZO	871	404	46	92	11	496	57	182	21	193	22
- iglavci	666	349	52	92	14	441	66	50	8	175	26
- listavci	205	55	27	-	-	55	27	132	64	18	9
2. LES ZA PLOŠČE	595	218	37	191	32	409	69	186	31	-	-
- iglavci	253	44	18	170	67	214	85	39	15	-	-
- listavci	342	174	51	21	6	195	57	147	43	-	-
3. TEHNIČNI LES ZA DRUGE NAMENE	314	314	100	-	-	314	100	-	-	-	-
- iglavci	245	245	100	-	-	245	100	-	-	-	-
- listavci	69	69	100	-	-	69	100	-	-	-	-
III. DRVA - listavci	250	250	100	-	-	250	100	-	-	-	-
VSE SKUPAJ (I + II + III.)	3.602	2.586	72	283	8	2.869	80	522	14	211	6
- iglavci	2.249	1.713	76	262	12	1.975	88	99	4	175	8
- listavci	1.353	873	64	21	2	894	66	423	31	36	3

OBNOVA GOZDOV V LETU 1987

TABELA št. 4

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Družbeni gozdovi		Zasebni gozdovi		Vsi gozdovi	
	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.
1. Tolmin	233	147	161	90	394	117
2. Bled	88	107	169	94	257	98
3. Kranj	99	73	399	108	498	99
4. Ljubljana	166	100	451	102	617	102
5. Postojna	458	105	594	127	1.052	116
6. Kočevje	277	132	97	170	374	140
7. Novo mesto	160	77	132	61	292	69
8. Brežice	34	48	61	73	95	62
9. Celje	55	72	136	76	191	75
10. Nazarje	107	88	147	101	254	95
11. Sl. Gradec	148	99	183	85	331	91
12. Maribor	233	110	277	98	510	103
13. M. Sobota	79	110	27	270	106	129
Radgona	41	102	37	128	78	113
14. Kras	78	159	114	78	192	98
SKUPAJ 1.-14.	2.256	103	2.985	100	5.241	101
Gozdovi pri drugih OZD	105	46	-	-	105	46
VSE SKUPAJ	2.361	98	2.985	100	5.346	99

NEGA GOZDOV V LETU 1987

TABELA št. 5

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Družbeni gozdovi		Zasebni gozdovi		Vsi gozdovi	
	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.
1. Tolmin	899	104	502	89	1.401	98
2. Bled	512	65	325	52	837	59
3. Kranj	701	106	1.175	105	1.876	105
4. Ljubljana	1.108	100	2.113	102	3.221	101
5. Postojna	1.533	95	1.499	96	3.032	96
6. Kočevje	1.168	112	283	81	1.451	104
7. Novo mesto	1.757	88	971	77	2.728	84
8. Brežice	448	56	483	112	931	75
9. Celje	693	102	1.382	110	2.075	107
10. Nazarje	450	86	367	74	817	80
11. Sl. Gradec	1.123	106	1.130	108	2.253	107
12. Maribor	1.352	107	1.203	106	2.555	107
13. M. Sobota	474	146	106	96	580	133
Radgona	210	95	53	85	263	93
14. Kras	19	76	95	71	114	72
SKUPAJ 1.-14.	12.447	96	11.687	96	24.134	96
Gozdovi pri drugih OZD	430	66	-	-	430	66
VSE SKUPAJ	12.877	95	11.687	96	24.564	95

MELIORACIJE GOZDOV IN POGOZDOVANJE
TER VZDRŽEVANJE NASADOV V LETU 1987
Družbeni gozdovi

TABELA št. 6.1.1.

	Direktna premena		REALIZACIJA V LETU 1987 Indirektna premena		Melioracije skupaj	
	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.
1. Tolmin	12	-	213	1.065	225	1.125
2. Bled	-	-	-	-	-	-
3. Kranj	10	77	5	-	15	115
4. Ljubljana	5	100	-	-	5	100
5. Postojna	21	124	13	260	34	155
6. Kočevje	95	59	92	146	187	84
7. Novo mesto	22	116	11	42	33	73
8. Brežice	16	89	-	-	16	53
9. Celje	28	80	26	162	54	106
10. Nazarje	3	100	-	-	3	100
11. Sl. Gradec	-	-	-	-	-	-
12. Maribor	19	50	7	28	26	41
13. M. Sobota	8	100	52	100	60	100
Radgona	3	30	-	-	3	12
14. Kras	6	100	358	102	364	102
SKUPAJ 1.-14. Gozdovi pri drugih OZD	248	74	777	132	1.025	111
VSE SKUPAJ	254	70	777	126	1.031	105

MELIORACIJE GOZDOV IN POGOZDOVANJE
TER VZDRŽEVANJE NASADOV V LETU 1987
Zasebni gozdovi

TABELA št. 6.1.2.

	Direktna premena		REALIZACIJA V LETU 1987 Indirektna premena		Melioracije skupaj	
	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.
1. Tolmin	17	94	154	74	171	76
2. Bled	2	200	-	-	2	200
3. Kranj	40	105	68	83	108	90
4. Ljubljana	28	72	6	100	34	76
5. Postojna	23	85	57	70	80	73
6. Kočevje	35	70	26	47	61	58
7. Novo mesto	33	49	68	49	101	49
8. Brežice	58	57	56	59	114	58
9. Celje	42	98	37	57	79	73
10. Nazarje	4	200	-	-	4	200
11. Sl. Gradec	-	-	-	-	-	-
12. Maribor	11	44	33	82	44	68
13. M. Sobota	21	105	-	-	21	105
Radgona	3	60	-	-	3	25
14. Kras	19	106	216	144	235	140
SKUPAJ 1.-14. Gozdovi pri drugih OZD	336	74	721	78	1.057	76
VSE SKUPAJ	336	74	721	78	1.057	76

MELIORACIJE GOZDOV IN POGOZDOVANJE
TER VZDRŽEVANJE NASADOV V LETU 1987
Vsi gozdovi

TABELA št. 6.1.3.

	Direktna premena		REALIZACIJA V LETU 1987 Indirektna premena		Melioracija skupaj	
	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.
1. Tolmin	29	161	367	162	396	162
2. Bled	2	100	-	-	2	33
3. Kranj	50	98	73	89	123	92
4. Ljubljana	33	75	6	100	39	78
5. Postojna	44	100	70	80	114	87
6. Kočevje	130	62	118	100	248	76
7. Novo mesto	55	63	79	48	134	53
8. Brežice	74	62	56	52	130	58
9. Celje	70	90	63	78	133	84
10. Nazarje	7	140	-	-	7	140
11. Sl. Gradec	-	-	-	-	-	-
12. Maribor	30	48	40	62	70	55
13. M. Sobota	29	104	52	100	81	101
Radgona	6	40	-	-	6	16
14. Kras	25	104	574	115	599	114
SKUPAJ 1.-14.	584	74	1.498	49	2.082	90
Gozdovi pri drugih OZD	6	20	-	-	6	10
VSE SKUPAJ	590	72	1.498	97	2.088	88

MELIORACIJE GOZDOV IN POGOZDOVANJE
TER VZDRŽEVANJE NASADOV V LETU 1987

TABELA št. 6.2.

	Družbeni gozdovi				Zasebni gozdovi				Vsi gozdovi			
	Pogozdovanje		Vzdrževanje nasadov		Pogozdovanje		Vzdrževanje nasadov		Pogozdovanje		Vzdrževanje nasadov	
	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.	ha	% do let. pl.
1. Tolmin	-	-	43	143	-	-	152	77	-	-	195	86
2. Bled	-	-	-	-	-	-	6	120	-	-	6	120
3. Kranj	-	-	155	101	-	-	349	95	-	-	504	97
4. Ljubljana	-	-	59	98	-	-	264	99	-	-	323	99
5. Postojna	-	-	84	49	-	-	92	29	-	-	176	36
6. Kočevje	-	-	296	49	-	-	102	102	-	-	398	56
7. Novo mesto	-	-	253	294	-	-	558	183	-	-	811	207
8. Brežice	-	-	139	116	-	-	607	87	-	-	746	91
9. Celje	-	-	192	55	-	-	201	72	-	-	393	62
10. Nazarje	-	-	17	100	-	-	31	82	-	-	48	87
11. Sl. Gradec	-	-	-	-	5	56	16	89	5	56	16	89
12. Maribor	5	56	225	80	-	-	160	49	5	56	385	63
13. M. Sobota	-	-	30	100	-	-	70	99	-	-	100	99
Radgona	-	-	90	100	-	-	19	90	-	-	109	98
14. Kras	-	-	25	100	-	-	145	85	-	-	170	87
SKUPAJ 1.-14.	5	42	1.608	80	5	23	2.772	87	10	29	4.380	84
Gozdovi pri drugih OZD	1	100	50	33	-	-	-	-	1	100	50	33
VSE SKUPAJ	6	46	1.658	76	5	23	2.772	87	11	31	4.430	83

NOVOGRADNJA IN REKONSTRUKCIJA GOZDNIH CEST
V LETU 1987
Družbeni gozdovi

TABELA št. 7.1.

	Novogradnja		REALIZACIJA V LETU 1987 Rekonstrukcija		Skupaj	
	km	% do let. pl.	km	% do let. pl.	km	% do let. pl.
1. Tolmin	7,1	101	-	-	7,1	79
2. Bled	10,8	67	-	-	10,8	67
3. Kranj	6,7	60	-	-	6,7	60
4. Ljubljana	4,9	43	-	-	4,9	37
5. Postojna	5,6	112	-	-	5,6	112
6. Kočevje	12,1	121	1,2	-	13,3	113
7. Novo mesto	7,4	92	4,2	210	11,6	116
8. Brežice	1,0	14	2,8	-	3,8	54
9. Celje	2,8	25	3,7	185	6,5	50
10. Nazarje	5,9	105	-	-	5,9	105
11. Sl. Gradec	7,3	73	9,8	245	17,1	122
12. Maribor	6,9	230	1,7	24	8,6	84
13. M. Sobota	-	-	1,0	167	1,0	167
Radgona	-	-	1,0	-	1,0	-
14. Kras	-	-	2,0	-	2,0	-
SKUPAJ 1.-14.	78,5	75	27,4	141	105,9	85
Gozdovi pri drugih OZD	3,0	300	7,0	233	10,0	250
VSE SKUPAJ	81,5	77	34,4	154	115,9	90

NOVOGRADNJA IN REKONSTRUKCIJA GOZDNIH CEST
V LETU 1987
Družbeni gozdovi

TABELA št. 7.2.

	Novogradnja		REALIZACIJA V LETU 1987 Rekonstrukcija		Skupaj	
	km	% do let. pl.	km	% do let. pl.	km	% do let. pl.
1. Tolmin	8,1	90	-	-	8,1	90
2. Bled	6,8	85	-	-	6,8	85
3. Kranj	12,3	85	1,0	-	13,3	92
4. Ljubljana	20,6	81	-	-	20,6	75
5. Postojna	5,6	112	-	-	5,6	112
6. Kočevje	4,0	40	-	-	4,0	40
7. Novo mesto	4,6	77	3,2	80	7,8	78
8. Brežice	4,2	84	0,1	-	4,3	86
9. Celje	3,5	39	5,8	116	9,3	66
10. Nazarje	5,4	159	1,2	37	6,6	100
11. Sl. Gradec	4,4	55	3,5	175	7,9	79
12. Maribor	1,9	190	6,3	1260	8,2	547
13. M. Sobota	-	-	-	-	-	-
Radgona	-	-	0,8	-	0,8	-
14. Kras	6,2	310	3,0	-	9,2	460
SKUPAJ 1.-14.	87,6	82	24,9	148	112,5	91
Gozdovi pri drugih OZD	-	-	-	-	-	-
VSE SKUPAJ	87,6	82	24,9	148	112,5	91

NOVOGRADNJA IN REKONSTRUKCIJA GOZDNIH CEST
V LETU 1987
Vsi gozdovi

TABELA št. 7.3.

	REALIZACIJA V LETU 1987					
	Novogradnja		Rekonstrukcija		Skupaj	
	km	% do let. pl.	km	% do let. pl.	km	% do let. pl.
1. Tolmin	16,2	95	-	-	15,2	84
2. Bled	17,6	73	-	-	17,6	73
3. Kranj	19,0	74	1,0	-	20,0	78
4. Ljubljana	25,5	69	-	-	25,5	63
5. Postojna	11,2	112	-	-	11,2	112
6. Kočevje	16,1	80	1,2	-	17,3	86
7. Novo mesto	12,0	86	7,4	123	19,4	97
8. Brežice	5,2	43	2,9	-	8,1	67
9. Celje	6,3	31	9,5	135	15,8	59
10. Nazarje	11,3	126	1,2	37	12,5	102
11. Sl. Gradec	11,7	65	13,3	222	25,0	104
12. Maribor	8,8	220	8,0	104	16,8	144
13. M. Sobota	-	-	1,0	143	1,0	143
Radgona	-	-	1,8	-	1,8	-
14. Kras	6,2	310	5,0	-	11,2	560
SKUPAJ 1.-14.	166,1	78	52,3	144	218,4	88
Gozdovi pri drugih OZD	3,0	300	7,0	233	10,0	250
VSE SKUPAJ	169,1	80	59,3	151	228,4	91

PORABLJENA SREDSTVA ZA VLAGANJA V GOZDOVE
V LETU 1987
Družbeni gozdovi

TABELA št. 8.1.

v 000 din

	Obnova, nega in varstvo gozdov	Odkazovanje, urejanje in ostala poraba sred. za GBR	Melioracije gozdov in pogozdovanje	Gojenje, varstvo in urejanje gozdov skupaj (1 + 2 + 3)	Gradnja gozdnih cest	Vsa vlaganja v gozdove skupaj (4 + 5)
	1	2	3	4	5	6
1. Tolmin	459.076	188.766	93.547	741.389	235.102	976.491
2. Bled	283.388	175.013	-	458.401	416.908	875.309
3. Kranj	310.270	144.524	52.211	507.005	139.253	646.258
4. Ljubljana	557.768	223.936	22.208	803.912	157.674	961.586
5. Postojna	676.131	140.637	52.092	863.860	212.525	1.081.385
6. Kočevje	486.986	538.047	173.674	1.195.707	304.645	1.503.352
7. Novo mesto	688.565	270.601	125.884	1.085.050	279.988	1.365.038
8. Brežice	94.283	64.090	86.173	244.546	50.730	295.276
9. Celje	208.174	58.828	95.741	362.743	132.735	495.478
10. Nazarje	246.717	132.537	11.690	390.944	137.669	528.613
11. Sl. Gradec	471.420	309.227	-	780.647	331.118	1.111.765
12. Maribor	593.065	355.123	86.783	1.034.971	217.000	1.251.971
13. Murska Sobota	224.110	26.103	41.838	292.051	9.682	301.733
Radgona	47.102	14.549	16.500	78.151	9.013	87.164
14. Kras	114.979	24.885	107.671	247.535	11.000	258.535
SKUPAJ 1.-14.	5.462.034	2.666.866	966.012	9.094.912	2.645.042	11.739.954
Gozdovi pri drugih OZD	183.000	75.000	21.200	279.200	80.000	359.200
VSE SKUPAJ	5.645.034	2.741.866	987.212	9.374.112	2.725.042	12.099.154

PORABLJENA SREDSTVA ZA VLAGANJA V GOZDOVE
V LETU 1987
Zasebni gozdovi

TABELA št. 8.2.

v 000 din

	Obnova, nega in varstvo gozdov	Odkazovanje, urejanje in ostala poraba sred. za GBR	Melioracije gozdov in pogozdovanje	Gojenje, var- stvo in urejanje gozdov skupaj (1 + 2 + 3)	Gradnja gozdnih cest	Vsa vlaganja v gozdove skupaj (4 + 5)
	1	2	3	4	5	6
1. Tolmin	259.069	110.871	104.348	474.288	338.812	813.100
2. Bled	182.323	136.121	3.660	322.104	218.314	540.418
3. Kranj	557.142	323.347	125.676	1.006.165	330.553	1.336.718
4. Ljubljana	1.225.211	534.200	88.172	1.847.583	193.001	2.040.584
5. Postojna	612.676	151.438	73.834	837.948	172.525	1.010.473
6. Kočevje	137.130	229.547	36.485	403.162	146.341	549.503
7. Novo mesto	378.541	270.236	255.916	904.693	157.656	1.062.349
8. Brežice	191.284	76.519	248.721	516.524	25.499	542.023
9. Celje	402.353	225.028	96.430	723.811	173.675	897.486
10. Nazarje	209.253	219.216	18.142	446.611	156.984	603.595
11. Sl. Gradec	477.135	386.496	11.002	874.633	136.353	1.010.986
12. Maribor	475.638	313.215	79.528	868.381	85.800	954.181
13. Murska Sobota	21.361	13.800	54.104	89.265	-	89.265
Radgona	12.829	11.896	16.519	41.244	5.123	46.367
14. Kras	128.810	212.776	132.562	474.148	105.368	579.516
SKUPAJ 1.-14.	5.270.755	3.214.706	1.345.099	9.830.560	2.246.004	12.076.564
Gozdovi pri drugih OZD	-	-	-	-	-	-
VSE SKUPAJ	5.270.755	3.214.706	1.345.099	9.830.560	2.246.004	12.076.564

PORABLJENA SREDSTVA ZA VLAGANJA V GOZDOVE
V LETU 1987
Vsi gozdovi

TABELA št. 8.3.

v 000 din

	Obnova, nega in varstvo gozdov	Odkazovanje, urejanje in ostala poraba sred. za GBR	Melioracije gozdov in pogozdovanje	Gojenje, var- stvo in urejanje gozdov skupaj (1 + 2 + 3)	Gradnja gozdnih cest	Vsa vlaganja v gozdove skupaj (4 + 5)
	1	2	3	4	5	6
1. Tolmin	718.145	299.637	197.895	1.215.677	573.914	1.789.591
2. Bled	465.711	311.134	3.660	780.505	635.222	1.415.727
3. Kranj	867.412	467.871	177.887	1.513.170	469.806	1.982.976
4. Ljubljana	1.782.979	758.136	110.380	2.651.495	350.675	3.002.170
5. Postojna	1.288.807	292.075	125.926	1.706.808	385.050	2.091.858
6. Kočevje	624.116	767.594	210.159	1.601.869	450.986	2.052.855
7. Novo mesto	1.067.108	540.837	381.800	1.989.743	437.644	2.427.387
8. Brežice	285.567	140.609	334.894	761.070	76.229	837.299
9. Celje	610.527	283.856	192.171	1.086.554	306.410	1.392.964
10. Nazarje	455.970	351.753	29.832	837.555	294.653	1.132.208
11. Sl. Gradec	948.555	696.723	11.002	1.655.280	467.471	2.122.751
12. Maribor	1.066.703	668.338	166.311	1.903.352	302.800	2.206.152
13. Murska Sobota	245.471	39.903	95.942	381.316	9.682	390.998
Radgona	59.931	26.445	33.019	119.395	14.136	133.531
14. Kras	243.789	237.661	240.233	721.683	116.368	838.051
SKUPAJ 1.-14.	10.732.789	5.881.572	2.311.111	18.925.472	4.891.046	23.816.518
Gozdovi pri drugih OZD	183.000	75.000	21.200	279.200	80.000	359.200
VSE SKUPAJ	10.915.789	5.956.572	2.332.311	19.204.672	4.971.046	24.175.718

VREDNOSTNI OBSEG IN STRUKTURA PORABLJENIH SREDSTEV ZA VLAGANJA
V GOZDOVE PO VRSTAH VLAGANJ IN VIRIH FINANCIRANJA V LETU 1987
Družbeni gozdovi

TABELA št. 9.1.

VRSTA VLAGANJ	VREDNOSTNI OBSEG						VIRI FINANCIRANJA																	
							Lastna sredstva g g. organizacij						Sredstva porabnikov lesa						Sredstva SIS za gozdarstvo Slovenije			Krediti bank		
	000 din		%	%	000 din		%	%	000 din		%	%	000 din		%	%	000 din		%	%	000 din		%	%
1		2		3		4		5		6		7												
I. GOJENJE, VARSTVO IN UREJANJE GOZDOV	9.374.122	77	100	7.776.254	78	83	132.133	27	1	702.943	100	8	723.654	96	8	-	-	-	39.128	37	-	-	-	
1. Obnova, nega in varstvo gozdov	5.645.034	47	100	5.011.790	50	89	32.898	7	-	509.596	72	9	90.760	12	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Obnova gozdov	1.492.335	12	100	1.080.595	11	72	9.094	2	1	395.694	56	27	6.952	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Nega gozdov	3.017.999	25	100	2.999.900	30	99	18.099	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Varstvo gozdov	1.134.700	10	100	931.295	9	82	5.695	1	1	113.902	16	10	83.808	11	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Melioracije gozdov in pogozdovanje	987.212	8	100	134.681	1	14	47.970	10	5	193.347	28	19	611.214	81	62	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Melioracije gozdov	538.966	4	100	56.541	10	17.862	4	3	111.002	16	21	353.561	47	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
• direktna premena	330.379	2	100	45.690	14	16.826	4	5	109.516	16	33	158.547	21	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
• indirektna premena	208.587	2	100	10.851	5	1.236	-	-	1.486	1	42	195.014	26	93	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Pogozdovanje	9.110	-	100	5.305	58	-	-	-	3.805	1	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Vzdrževanje nasadov	439.136	4	100	72.835	16	30.108	6	7	78.540	11	18	257.653	34	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Odkazovanje drevja za posek	1.352.069	11	100	1.330.369	13	98	-	-	-	-	-	-	21.680	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Urejanje gozdov	803.467	6	100	755.793	8	94	47.674	10	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Ostala poraba sred. za GBR	586.330	5	100	543.601	6	93	3.601	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
II. GRADNJA GOZDNIH CEST	2.725.042	23	100	2.201.253	22	81	355.868	73	13	-	-	-	27.907	4	1	74.410	100	3	65.604	63	2	-	-	-
SKUPAJ I. + II.	12.099.154	100	100	9.977.507	100	82	488.001	100	4	702.943	100	6	751.561	100	6	74.410	100	1	104.732	100	1	-	-	-

VREDNOSTNI OBSEG IN STRUKTURA PORABLJENIH SREDSTEV ZA VLAGANJA
V GOZDOVE PO VRSTAH VLAGANJ IN VIRIH FINANCIRANJA V LETU 1987
Zasebni gozdovi

TABELA št. 9.2.

VRSTA VLAGANJ	VREDNOSTNI OBSEG						VIRI FINANCIRANJA															
				Lastna sredstva g. g. organizacij			Sredstva porabnikov lesa						Sredstva SIS za gozdarstvo Slovenije				Krediti bank			Ostala sredstva		
							Območna SIS za gozdarstvo			SOZD *Slovenija papir*			SIS za gozdarstvo Slovenije		Krediti bank		Ostala sredstva					
	000 din	%	%	000 din	%	%	000 din	%	%	000 din	%	%	000 din	%	%	000 din	%	%				
1			2			3			4			5			6			7				
I. GOJENJE, VARSTVO IN UREJANJE GOZDOV	9.830.560	81	100	7.680.259	87	78	392.967	36	4	497.235	100	5	1.212.504	92	12	-	-	-	47.595	25	1	
1. Obnova, nega in varstvo gozdov	5.270.755	43	100	4.656.413	52	88	148.604	13	3	387.481	78	7	81.257	6	2	-	-	-	-	-	-	
- Obnova gozdov	1.760.128	14	100	1.280.358	14	73	135.929	12	7	330.922	67	19	12.919	1	1	-	-	-	-	-	-	
- Nega gozdov	2.939.061	24	100	2.928.973	33	100	4.012			6.076	1		-			-	-	-	-	-	-	
- Varstvo gozdov	571.566	5	100	447.082	5	78	5.663	1	1	50.483	10	9	68.338	5	12	-	-	-	-	-	-	
2. Melioracije gozdov in pogodovanje	1.345.099	11	100	63.173	1	5	223.503	21	16	109.754	22	8	924.944	70	69	-	-	-	23.725	12	2	
- Melioracije gozdov	640.671	5	100	35.374	6		70.176	7	11	73.408	15	11	461.713	35	72	-	-	-	-	-	-	
• direktna premena	451.233	4	100	10.838	2		53.706	5	12	58.814	12	13	327.875	25	73	-	-	-	-	-	-	
• indirektna premena	189.438	1	100	24.536		13	16.470	2	9	14.594	3	8	133.838	10	70	-	-	-	-	-	-	
- Pogodovanje	7.482		100	-			-			-			7.482	1	100	-	-	-	-	-	-	
- Vzdrževanje nasadov	696.946	6	100	27.799		4	153.327	14	23	36.346	7	5	455.749	34	65	-	-	-	23.725	12	2	
3. Odkazovanje drevja za posek	1.565.663	13	100	1.478.194	17	94	-	-	-	-	-	-	87.469	7	6	-	-	-	-	-	-	
4. Urejanje gozdov	1.175.801	10	100	1.056.967	12	90	-	-	-	-	-	-	118.834	9	10	-	-	-	-	-	-	
5. Ostala poraba sred. za GBR	473.242	4	100	425.512	5	90	23.860	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23.870	13	5	
II. GRADNJA GOZDNIH CEST	2.246.004	19	100	1.149.942	13	51	693.888	64	31	-	-	-	112.496	8	5	144.222	100	6	145.456	75	7	
SKUPAJ I. + II.	12.076.564	100	100	8.830.201	100	73	1.086.855	100	9	497.235	100	4	1.325.000	100	11	144.222	100	1	193.061	100	2	

VREDNOSTNI OBSEG IN STRUKTURA PORABLJENIH SREDSTEV ZA VLAGANJA
V GOZDOVE PO VRSTAH VLAGANJ IN VIRIH FINANCIRANJA V LETU 1987
Vsi gozdovi

TABELA št. 9.3.

VRSTA VLAGANJ	VREDNOSTNI OBSEG						VIRI FINANCIRANJA														
				Lastna sredstva g g organizacij			Sredstva porabnikov lesa						Sredstva SIS za gozdarstvo Slovenije			Kreditir bank			Ostala sredstva		
							Območna SIS za gozdarstvo			SOZD «Slovenija papir»											
	000 din	%	%	000 din	%	%	000 din	%	%	000 din	%	%	000 din	%	%	000 din	%	%			
1			2			3			4			5			6			7			
I. COJENJE, VARSTVO IN UREJANJE GOZDOV	19.204.672	79	100	15.456.513	82	80	525.100	33	3	1.200.178	100	6	1.936.158	93	10	-	-	-	86.723	29	1
1. Obnova, nega in varstvo gozdov	10.915.789	45	100	9.689.203	51	88	178.492	11	2	897.077	75	8	172.017	8	2	-	-	-	-	-	-
- Obnova gozdov	3.252.463	13	100	2.360.953	13	73	145.023	9	4	726.616	61	22	19.871	1	1	-	-	-	-	-	-
- Nega gozdov	5.957.060	25	100	5.928.873	31	100	22.111	1		6.075			-	-		-	-	-	-	-	-
- Varstvo gozdov	1.706.266	7	100	1.378.377	7	81	11.358	1	1	164.385	14	9	152.146	7	9	-	-	-	-	-	-
2. Melioracije gozdov in pogozdovanje	2.332.311	10	100	197.854	1	8	271.473	17	12	303.101	25	13	1.536.158	74	66	-	-	-	23.725	8	1
- Melioracije gozdov	1.179.637	5	100	91.915		8	88.038	5	7	184.410	15	16	815.274	39	69	-	-	-	-	-	-
• direktna premena	761.612	3	100	56.528		7	70.332	4	9	168.330	14	22	486.422	23	62	-	-	-	-	-	-
• indirektna premena	398.025	2	100	35.367		9	17.706	1	4	16.080	1	4	328.852	16	83	-	-	-	-	-	-
- Pogozdovanje	16.592		100	5.305		32	-	-	-	3.805		23	7.482	1	45	-	-	-	-	-	-
- Vzdrževanje nasadov	1.136.082	5	100	100.634		9	183.435	12	16	114.886	10	10	713.402	34	63	-	-	-	23.725	8	2
3. Odkazovanje drevja za posek	2.917.732	12	100	2.808.583	15	96	-	-	-	-	-	-	109.149	5	4	-	-	-	-	-	-
4. Urejanje gozdov	1.979.258	8	100	1.812.760	10	92	47.674	3	2	-	-	-	118.834	6	6	-	-	-	-	-	-
5. Ostala poraba sred za GBR	1.059.572	4	100	969.113	5	91	27.461	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62.998	21	6
II. GRADNJA GOZDNIH CEST	4.971.046	21	100	3.351.195	18	68	1.049.756	67	21	-	-	-	140.403	7	3	218.632	100	4	211.060	71	4
SKUPAJ I. + II	24.175.718	100	100	18.807.708	100	78	1.574.856	100	6	1.200.178	100	5	2.076.561	100	9	218.632	100	1	297.783	100	1

PORABLJENA SREDSTVA ZA VZDRŽEVANJE GOZDNIH CEST
V LETU 1987

TABELA št. 10

000 din

	DRUŽBENI GOZDOVI			ZASEBNI GOZDOVI			VSI GOZDOVI		
	Redno	Invest.	Skupaj	Redno	Invest.	Skupaj	Redno	Invest.	Skupaj
1. Tolmin	104.295	8.333	112.628	73.983	10.577	84.560	179.278	18.910	197.188
2. Bled	40.339	24.040	64.379	17.196	21.900	39.096	57.535	45.940	103.475
3. Kranj	54.782	-	54.782	53.420	-	53.420	108.202	-	108.202
4. Ljubljana	37.242	43.036	80.278	-	24.254	24.254	37.242	67.290	104.532
5. Postojna	464.795	-	464.795	464.796	-	464.796	429.591	-	929.591
6. Kočevje	268.409	-	268.409	32.426	-	32.426	300.835	-	300.835
7. Novo m.	287.347	-	287.347	66.888	-	66.888	374.235	-	374.235
8. Brežice	31.979	35.154	67.133	21.507	-	21.507	53.486	35.154	88.640
9. Celje	84.090	23.619	107.909	113.239	26.528	139.767	197.329	50.347	247.676
10. Nazarje	93.659	22.384	116.043	138.127	24.174	162.301	231.786	46.558	278.344
11. Sl. Gradec	287.587	102.725	390.312	262.269	146.526	408.795	549.856	249.251	799.107
12. Maribor	595.831	-	595.831	227.829	-	227.829	823.660	-	823.660
13. M. Sobota	40.608	-	40.608	4.676	-	4.676	45.284	-	45.284
Radgona	9.013	-	9.013	6.123	-	6.123	15.136	-	15.136
14. Kras	8.572	-	8.572	30.881	-	30.881	39.453	-	39.453
SKUPAJ 1.-14.	2.408.548	259.491	2.668.039	1.533.360	253.959	1.787.319	3.941.908	513.450	4.455.358
Gozdovi pri drugih OZD	20.000	-	20.000	-	-	-	20.000	-	20.000
VSE SKUPAJ	2.428.548	259.491	2.688.039	1.533.360	253.959	1.787.319	3.961.908	513.450	4.475.358

GRADNJA GOZDNIH VLAK V LETU 1987

TABELA št. 11

	DRUŽBENI GOZDOVI		ZASEBNI GOZDOVI		VSI GOZDOVI	
	Zgrajeno km	Vložena sredstva 000 din	Zgrajeno km	Vložena sredstva 000 din	Zgrajeno km	Vložena sredstva 000 din
1. Tolmin	33,1	93.821	49,0	168.897	82,1	262.718
2. Bled	27,0	81.851	24,0	72.292	51,0	154.143
3. Kranj	19,5	227.032	94,7	299.960	114,2	526.992
4. Ljubljana	45,3	112.130	129,6	239.523	174,9	351.653
5. Postojna	206,8	978.795	157,9	747.349	364,7	1.726.144
6. Kočevje	125,0	464.589	39,3	207.410	164,3	671.999
7. Novo m.	58,3	103.185	13,8	10.976	72,1	114.161
8. Brežice	24,9	37.294	25,2	39.914	50,1	77.208
9. Celje	6,8	43.488	28,3	76.843	35,1	120.331
10. Nazarje	25,4	63.861	38,4	64.358	63,8	127.919
11. Sl. Gradec	7,9	29.015	37,7	62.340	45,6	91.355
12. Maribor	47,9	151.758	48,2	47.683	96,1	199.441
13. M. Sobota	-	-	-	-	-	-
Radgona	-	-	0,2	1.000	0,2	1.000
14. Kras	1,0	1.640	13,7	19.142	14,7	29.782
SKUPAJ 1.-14.	628,9	2.388.159	700,0	2.057.687	1.328,9	4.445.846
Gozdovi pri drugih OZD	10,0	30.000	-	-	10,0	30.000
VSE SKUPAJ	638,9	2.418.159	700,0	2.057.687	1.338,9	4.475.846

SKLEP

o dodelitvi sredstev udeležencem razpisa za sofinanciranje melioracij gozdov in pogozdovanj ter odpiranje gozdov z gozdnimi cestami za leto 1988*

I.

V skladu s finančnim načrtom Skupnosti za gozdarstvo Slovenije za leto 1988 bo v tem letu porabljeno za melioracije gozdov in pogozdovanje 4.103.545.000 din in za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami 206.900.000 din.

II.

Sredstva za melioracije gozdov in pogozdovanja v znesku 4.103.545.000 din se s tem sklepom dodeli udeležencem razpisa v skladu s kriteriji, navedenimi v točki A 1.2. osnov

in meril za dodeljevanje sredstev skupnosti za gozdarstvo Slovenije za vlaganja v gozdove in ob upoštevanju, da znaša strošek za delovni dan, upoštevajoč pri tem 8-urni delovni dan, za dela pri melioracijah gozdov in pogozdovanjih do 90.000 din.

III.

Sredstva za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami v znesku 206.900.000 din se s tem sklepom dodeli udeležencem razpisa v skladu s kriteriji navedenimi v točki B 1.2. osnov in meril za dodeljevanje sredstev Skupnosti za gozdarstvo Slovenije za vlaganja v gozdove.

IV.

V skladu z določili v II. in III. točki tega sklepa se posameznim udeležencem razpisa za melioracije gozdov in pogozdovanja in za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami v letu 1988 dodelijo sredstva do naslednjih zneskov:

Udeleženci razpisa	Sredstva za melioracijo gozdov in pogozdovanje din	Sredstva za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami din
1. SGG Tolmin	555.689.000	22.531.000
2. GG Bled	13.831.000	6.331.000
3. GG Kranj	256.691.000	13.221.000
4. GG Ljubljana	251.402.000	24.766.000
5. GG Postojna	227.961.000	8.193.000
6. GG Kočevje	316.084.000	12.104.000
7. GG Novo mesto	339.271.000	17.690.000
8. GG Brežice	636.235.000	13.221.000
9. GG Celje	259.132.000	9.869.000
10. GG Nazarje	32.951.000	5.400.000
11. LESNA Slovenj Gradec	22.781.000	6.145.000
12. GG Maribor	259.131.000	17.318.000
13. GLG Murska Sobota	237.436.000	31.304.000
14. ZPMK Sežana	630.540.000	18.807.000
15. KK Radgona	45.200.000	-
16. SNEŽNIK Kočevska Reka	13.560.000	-
17. M - Lj. mleč. TOZD Posestva	5.650.000	-
SKUPAJ	4.103.545.000	206.900.000

V zneskih sredstev za melioracije gozdov in pogozdovanje sta všteta tudi zneska:

- a) pri GG Postojna 5.035.000 din za semensko plantažo omorike v Počivalniku in
- b) pri GLG Murska Sobota 11.300.000 din za semensko plantažo ozkolistnega jesena v k.o. Gančani.

V znesku sredstev za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami je pri GLG Murska Sobota všteti tudi znesek 20.690.000 din za gradnjo gozdnih cest, ki jih je potrebno zgraditi zaradi naravnih nesreč.

V.

Pogodbene pravice in obveznosti med posameznimi udeleženci razpisa in Skupnostjo za gozdarstvo Slovenije se v skladu z osnovami in merili za dodeljevanje sredstev uredijo s posebnimi pogodbami.

VI.

Pogodbena razmerja po tem sklepu ureja odbor za planiranje in razvoj družbeno-ekonomskih odnosov Skupnosti za gozdarstvo Slovenije.

PRESEDENIK SKUPŠČINE
Dušan Novak, dipl. inž.

* Sklep je bil sprejet na 19. zasedanju Skupščine Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije, dne 22. junija 1988.

SKLEP

o zagotovitvi sredstev za sofinanciranje dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem območju za leto 1988*

I.

Za varovalne in lesnoproizvodno manj pomembne gozdove na kraškem gozdnogospodarskem območju se dodeli Zavodu za pogozdovanje in melioracijo Krasa, Sežana 436.180.000 din in sicer za:

1. Varstvo gozdov pred boleznimi in škodljivci	26.206.960 din
2. Gradnjo in vzdrževanje protipožarnih presek	138.300.700 din
3. Obnovo gozdov na pogoriščih	59.827.850 din
4. Odkazilo	211.844.490 din

II.

Za urejanje gozdov na kraškem gozdnogospodarskem območju se dodeli Zavodu 243.820.000 din.

III.

Skupni obseg sredstev, ki jih bo za namene v točki I. in II. v letu 1988 Skupnost za gozdarstvo Slovenije zagotovila Zavodu za pogozdovanje in melioracijo Krasa, Sežana, znaša 680.000.000 din.

PRESEDNIK SKUPŠČINE
Dušan Novak, dipl. inž.

* Sklep je bil sprejet na 19. zasedanju Skupščine Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije, dne 22. junija 1988.

OBRAZLOŽITEV

Na podlagi in v skladu z določili 4. in 5. alinee 20. člena zakona o gozdovih je Zavod za pogozdovanje in melioracijo Krasa, Sežana poslal Skupnosti za gozdarstvo Slovenije zahtevek za zagotovitev sredstev za sofinanciranje dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem območju v letu 1988 za naslednja dela:

A) Za varovalne in lesno-proizvodno manj pomembne gozdove:

1. Pri varstvu gozdov pred boleznimi in škodljivci bo opravljenih 1.784 ur dela.
2. Zgrajenih bo 12,95 km protipožarnih presek; vzdrževalna dela pa bodo potekala na 83,85 km takih presek.
3. Obnovljeno bo 128,80 ha pogorišč in sicer s setvijo 122,50 ha in s sadnjo 6,30 ha.
4. Odkazano bo 43.700 m³ gozdnega drevja.

B) Za urejanje gozdov v gozdnogospodarskih enotah Goriško, Vrhe in Vremščica, v katerih bodo v letošnjem letu potekala zaključna dela, bo opravljeno 16.000 ur dela; vkalkulirana pa so tudi sredstva za nabavo opreme in tehničnega materiala.

Zahtevek je obravnavala strokovna komisija za dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem območju na 6. seji dne 12.5. 1988 in se z njim strinjala.

Sklep o zagotovitvi sredstev za sofinanciranje dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem območju za leto 1988 je skupaj s povračilom o zahtevku Zavoda obravnaval tudi odbor za planiranje in razvoj družbeno-ekonomskih odnosov na seji dne 2. 6. 1988. S sklepom se je strinjal in ga posreduje v sprejem skupščini skupnosti za gozdarstvo Slovenije.

TAJNIK
SKUPNOSTI ZA GOZDARSTVO
Janez Trošt, dipl. inž.

Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije je na svojem 19. zasedanju dne 22. junija 1988 obravnavala zaključni račun skupnosti za gozdarstvo za leto 1987 in o tem sprejela naslednji

SKLEP

Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije sprejema zaključni račun skupnosti za gozdarstvo za leto 1987 s tem, da ugotovljeni presežek prihodkov v znesku 93.354.806,35 din prenese v naslednje leto kot presežek prihodkov iz leta 1987 za vlaganja v gozdnobiološko reprodukcijo.

Revalorizacijske prihodke v znesku 23.020.855 din pa razporedi:

– do višine kontrole revalorizacije v znesku 5.873.838 din v poslovni sklad skupnosti za gozdarstvo,

– razlika v znesku 17.147.017 din pa ostane kot revalorizacijska rezerva.

PRESEDNIK SKUPŠČINE
SKUPNOSTI ZA GOZDARSTVO
Dušan Novak, dipl. inž.

STALIŠČA IN ODMEVI

Estetska funkcija gozda in primer Damijana Ograjenška

Lani jeseni sta Biotehniška fakulteta vtzod za gozdarstvo in Splošno združenje gozdno-gospodarskih organizacij Slovenije organizirala republiški seminar z naslovom: O lepoti drevesa in gozda. Ker sem začasno zaposlen na inštitutu, kjer sicer dela kar nekaj gozdarjev, a je na žalost, morda tudi po lastni krivdi, od dogajanja v gozdarstvu precej odmaknjen, sem zanj izvedel prepozno in sem se moral tedaj zadovoljiti le z zelo pohvalnimi besedami kolegov, ki so se ga udeležili.

Letos spomladi je vtzod za gozdarstvo izdala lepo opremljen zbornik z naslovom Estetska funkcija gozda, ki prinaša predavanja iz omenjenega seminarja.

V skromni nakladi (250 izvodov) zbornik po mojem mnenju ne bo doživel tolikšne pozornosti, kot bi jo s svojo vsebino gotovo zaslužil. Precej izvodov takšnih zbornikov potuje na gozdna gospodarstva, kjer pa je velika nevarnost, da obležijo na pisalnih mizah preobremenjenih šefov ali na polici interne knjižnice, ne da bi vsi morebitni interesenti za izid sploh izvedeli. Prav tako je velika škoda, da tega in podobnih zbornikov skoraj ni moč najti v naših knjigarnah,

kjer bi ga kupili ali prelistali lahko tudi negozdarji. V tem pogledu so nekatere druge stroke (na primer sociologi, zgodovinarji, slavisti, geografi) v precejšnji prednosti, ker zborniki njihovih seminarjev doživljajo veliko večjo publiciteto.

Vroč avgustovske nedelje sem zbornik prebral skoraj na dušek. Presenetila in obenem razveselila me je široka razgledanost, ki veje iz prispevkov, tudi in morda še bolj iz tistih, ki so jih podpisali gozdarji.

Ob prebiranju enega izmed člankov so me posamezne misli in citati spomnili na precej sorodno razmišljanje, ki sem ga v rokopisu bral pred leti. Naslovljeno je bilo: Narava kot možnost nekega spoznanja. Njegov avtor, takratni absolvent gozdarstva Damijan Ograjenšek, ga je napisal kot sestavni del diplomske naloge. Razmišljanje je bilo za gozdarja dokaj nenavadno in več kot očitno je bilo, da znanje, ki iz njega veje, ni bilo pridobljeno na gozdarski fakulteti. Damijan se mu je v končni obliki diplomske naloge moral odpovedati. Odklonitev ga je precej prizadela, saj je v njem obdelal področje, zaradi katerega se je odločil za gozdarstvo. Esej mi je takrat podaril, zato

sem ga imel zdaj, hkrati z zbornikom priliko ponovno prebrati.

Mislím, da bi, čeprav napisan že leta 1981, lahko enakopravno tekmoval s prispevki iz leta 1987. Z drugimi besedami povedano, Damijan je z njim prehitel čas in morda je bil tudi to vzrok za nerazumevanje njegovega prispevka.

Kasneje je, po nekaj neuspešnih poskusih v operativi, gozdarstvu dokončno obrnil hrbet in se vpisal na filozofijo. Takrat se mi je ta odločitev zdela edino pravilna, kajti prepričan sem bil, da je svet njegovih razmišljanj preveč oddaljen od gozdarstva, obremenjenega s praktičnimi problemi in golim preživetjem.

Pripis k razmišljanju Igorja Dakskoblerja

Na različnih naših strokovnih seminarjih je često slišati zahteve po kreativnosti, inovativnosti ipd. A vse prepogosto se v našem gozdarstvu slabo piše tistemu, ki misli ali razmišlja drugače. Študentu, diplomantu, praktiku, morda celo raziskovalcu. To je dejstvo in je znak nezrelosti in ozkosti posameznikov v naši sredi.

Marko Kmecl je zapisal: »Kaže, da stereotipi in konzervativizem, stalnica državnega socializma polpretekle dobe, gozdarstvu mnogo bolj ustrezajo kot tržna in intelektualna dinamičnost pluralističnih hotenj in odnosov v družbi... Dinamičnost trga, proizvodnje izdelkov pa tudi kadrov, misli itd., nam ne ustreza. Ustrezajo nam monopol, nadzor, zapoved in tudi prisila. Vse to je bilo značilno za celo poveljno obdobje in je

Ko danes prebiram zbornik Estetska funkcija gozda in ko z veseljem ugotavljam, da vendarle postajajo pomembnejša do nedavno še povsem obrobna in zanemarjena področja naše stroke, se mi zdi, da bi v tako pojmovanem gozdarstvu, ki naj bo tudi kulturna dejavnost, bilo mesto tudi za Damijana.

Če je moja ugotovitev pravilna, potem se bo morala stroka potruditi, da bo v bodoče v svoji sredini obdržala Damijanu po duši in pogledih sorodne mladenke in mladeniče, kajti le tako bo lahko uresničila svojo celovitost in zares postala veda o vseh vidikih odnosa gozd-človek-gozd.

Igor Dakskobler

ostalo do danes. V takšnih razmerah so se v gozdarstvu razvili konzervativizmi in stereotipi, tako imenovano torbarstvo itd., kar gozdarstvu objektivno preprečuje potrebni ideološki preskok v nove razmere.« (Kmecl, M.: Štiri desetletja resnic in sanj inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo (1947-1987), Zbornik gozdarstva in lesarstva 31, Ljubljana 1988.)

Združena konzervativizem in monopol izražanja misli sta sposobna zavreti kolo razvoja vsake stroke in vsake družbe. Proti temu se danes v družbi borimo. V našem gozdarstvu pa v zadnjih letih ta boj celo izgubljam. Kljub navedenim parolam. Ker pomeni izgubiti ta boj dolgoročno gledano katastrofo stroke (podobno kot velja to za družbo), je opozorilo, kot ga s primerom navaja kolega Igor Dakskobler, nadvse vredno prisluhniti.

Živan Veselič

IZ TUJEGA TISKA

Oxf: 187:(213)

Gozdovi oblakov

Bolivija

Po petih dneh, ki smo jih prebili med andskimi vršaci, v steni in na ledeniku, zdaj sestopamo v dolino. Ker se v teh dneh življenja na isti vrvi in v istem šotorčku

naveličaš tudi najboljšega prijatelja, sestopamo vsak zase. Z vsakim korakom lažje dihamo in nekje tik pod 4000 m nadmorske višine stopimo v megleno morje. Neverjeten preobrat - zgoraj sonce, rumena pokrajina, črede pasočih se lam in mršavih kljuset, ki

jih premorejo bolivijski kmetje. Tu spodaj pa megla, ne megla, ampak pravi oblaki, da komaj vidim pot pred sabo in včasih se skoraj zaletim v kakšno lamo. Orientacija ni več tako preprosta, saj je rastle vedno bogatejše in vedno višje, z dreves visijo liane in mahovi, oblačnost in slaba vidljivost pa vzbujajo vtis, da hodim po kakšnem čarobnem gozdu. Da, srečo imam, da sem gozdar in da sem navadno dobro poslušal predavanja iz gojenja gozdov, zato tudi vem, da sem v gozdovih, ki jih z vlago napajajo oblaki.

Zvečer sedim pred šotorčkom in si kuham čaj. Povsod okrog mene je eno samo morje oblakov in z dreves počasi kaplja. Kako drugače kot pri nas.

V tropskem podnebju ob ekvatorju poleg že zelo znanega tropskega dežnega gozda uspeva še en zanimiv gozdni ekosistem, ki ga v literaturi najpogosteje imenujejo gozd oblakov (ang. cloud forests). Čeprav je izrazov, s katerimi poskušajo različni raziskovalci pravilno opisati to obliko gozda več, uporabljajo imena, kot so gorski dežni gozd v tropih, megleni gozd, vlažni gorski gozd ipd., nam izraz gozd oblakov vseeno pove največ.

Gozdovi oblakov se nahajajo med 20° severne in 20° južne zemljepisne širine. Ležijo od 500 do 3900 m visoko, najpogostejši pa so v višinah 1200 do 2500 m. Njihovo površino ocenjujejo na 500.000 km², kar približno ustreza površini dveh Jugoslavij. Najbolj znani so gozdovi oblakov v južnoameriških Andih, seveda pa nanje naletimo tudi v Afriki in Aziji.

Zakaj gozdovi oblakov?

V tropskih krajih vsebuje ozračje več vlage oziroma vode kot kjerkoli drugje. Pri vzpenjanju toplih in vlažnih zračnih gnot iz tropskih nižin v večje nadmorske višine prihaja do adiabatnega ohlajanja zračnih mas in do kondenzacije vlage. Nastanejo oblaki, ki so v tropskih krajih najbolj pogosti ravno na nadmorskih višinah 1200 do 2500 m. Seveda so pri tem zelo pomembne območne orografske razmere in stopnja nasičenosti zračnih gnot z vlago. Ravno oblaki so skupaj z nizkimi temperaturami v

teh nadmorskih višinah glavni ekološki dejavnik, ki določa tudi tip gozdov na tem področju.

Temeljna značilnost teh gozdov je, da veliko vode, ki jo potrebujejo za svojo rast, dobijo kar iz oblakov, iz t. i. »horizontalnih padavin«, kar bi lahko imenovali tudi intercepcija ali sprejemanje vlage iz zraka. Te »horizontalne padavine« so lahko samo dodatek k dežju, lahko pa jih je celo več kot dežnih padavin. Delež »horizontalnih padavin« v primerjavi z dežjem je 7–158 %.

Glavna značilnost gozdov oblakov je torej izmenjava vode med ozračjem in rastjem. Vlaga iz oblakov in megle se zgošča na izpostavljenih površinah rastlin, rastline jo sprejemajo skozi listne reže, ker pa je vlage preveč, se zbira v kaplje in kaplja z listov in vej ali teče po deblu do tal. Vendar ne gre samo za izmenjavo vode! Oblaki vplivajo na celotno energijsko bilanco teh ekosistemov in pravzaprav je pojav oblakov hkrati omejitveni in eksistenčni dejavnik pri uspevanju teh ekosistemov. Eksistenčni zato, ker bi bili ti gozdovi (brez oblakov) suhi in vprašanje je, če bi tam sploh lahko rastle, saj ponekod pade samo nekaj 100 mm padavin letno; omejitveni pa zato, ker je zaradi pogoste oblačnosti količina svetlobe, ki pride do tal, manjša, zato je tudi asimilacija teh rastlin občutno manjša, manjša pa je tudi evapotranspiracija – vse skupaj pa vodi k zmanjšani proizvodnji teh ekosistemov.

Vendar pa lahko ugotovimo, da so gozdovi oblakov enkratna tvorba in da je misel na povišanje proizvodnje pravzaprav človekova težnja po izkoriščanju teh gozdov. Lahko smo prepričani, da so ti ekosistemi v tisočih letih svojega razvoja glede na vse ekološke dejavnike razvili optimalno proizvodnjo biomase.

Glavne drevesne vrste, ki sestavljajo gozdove oblakov, so predvsem iz rodov *Podocarpus* in *Quercus*, njihov premer je tudi prek 45 cm, višina pa prek 35 m. Družina rastlin, ki je sploh značilna za gozdove oblakov in katere areal se pokriva z arealom teh gozdov pa je *Cyatheaceae*, družina dreves-praproti.

Še na en zanimiv pojav naletimo pri tem rastju – zaradi nenehne vlažnosti je to pravi rastni optimum za razne vrste mahov, lian in orhidej. V razmerah ekstremne vlažnosti

ni v gozdu niti delčka površine, na katerem ne bi rastle ena izmed teh vrst.

Vendar pa vse rastline tu ne morejo najbolje uspevati, saj ima prevelika vlaga tudi svoje slabe strani:

- tla so popolnoma nasičena z vodo, zato je zmanjšano dihanje korenin;

- fotosinteza je zaradi pomanjkanja svetlobe znatno otežena;

- tla so plitva in zaradi počasne mineralizacije izredno kislila (pH 3–3,5), ponekod so tla šotna;

- zmanjšana je talna radiacija in izmenjava energije z okoljem;

- temperature so nizke, kar še dodatno onemogoča mineralizacijo in ostale energijske procese;

- nizke temperature onemogočajo hitro izhlapevanje, zato so gozdovi oblakov skoraj vedno vlažni;

- velika vlažnost zraka, skupaj z nizkimi temperaturami lahko popolnoma zavre transpiracijo rastlin.

Količino »horizontalnih padavin« je zelo težko izmeriti, vendar jih je po oceni 325–940 mm letno.

Velika humidnost klime omogoči pravo invazijo lišajev in mahov, ki v takih razmerah izredno hitro rastejo in se razmnožujejo – rasti začnejo celo na površinah listov in tako poškodujejo listno povrhnjico.

Gozdovi oblakov imajo izreden hidrološki pomen, saj sprejemajo ogromne količine vode, oddajajo pa jo zelo počasi. Njihovo delovanje si lahko predstavljamo kot t. i. učinek gobe. Gozdovi oblakov rastejo predvsem v gorovju, pretežno na pobočjih. Ležijo v srednjih in zgornjih porečjih rek tropskega prostora in so nepogrešljivi pri uravnavanju vodnega režima teh rek, še posebej v suhi dobi. Posplošeno rečeno – če gozdov oblakov ne bi bilo, bi bile reke v sušni dobi skoraj ali popolnoma suhe, v deževni dobi pa bi narasle in prerastle v strašne hudournike. Oboje skupaj pa bi pomenilo katastrofo za ljudi, ki živijo v spodnjih predelih porečij rek oziroma v dolinah.

Ker se v zadnjem času pojavljajo težnje po izkoriščanju teh gozdov, saj v nekaterih tipih teh gozdov raste debelo in kvalitetno drevje, so se v nekaterih državah (predvsem iz Srednje in Južne Amerike) že zavedli vloge teh gozdov in so dele teh

gozdov zaščitili in jih razglasili za naravne rezervate, naravne parke ali biološke rezervate.

Tudi spreminjanje teh gozdov v kmetijske namene se do zdaj ni obneslo. To so občutljivi ekosistemi, ki lahko edini v teh razmerah vzdržujejo potreben hidrološki režim, preprečujejo erozijo in posredno omogočajo življenje v nižje ležečih dolinah.

Lahko rečemo, da imajo ti krhki ekosistemi, ki včasih uspevajo na prav divjih strmih, odločilno hidrološko in varovalno vlogo. Njihovo razgaljanje bi pomenilo nepovrnljive procese, zato je tudi razumljiva skrb zanje. Zaščita teh gozdov pa je potrebna tudi zaradi njihove svojevrstnosti in endemičnega rastlinstva in živalstva (v teh gozdovih živi poleg številnih sesalcev, plazilcev in insektov čarobni ptič quetzal).

* * *

Česa nas torej lahko naučijo gozdovi oblakov?

Tega, da v posebnih oziroma ekstremnih razmerah uspevajo gozdovi, ki s svojo zaščitno vlogo odločilno vplivajo na ekologijo in na podobo krajine, na bolj ali manj enakomerni tok rek, in posredno omogočajo življenje ljudi v dolinah.

Toda ali ni podobno tudi v našem alpskem prostoru ali pa še bolj v prostoru Centralnih Alp v Srednji Evropi? Mar ne rastejo tudi tu gozdovi na izpostavljenih rastiščih, katerih varovalna vloga je neprecenljiva in smo se je začeli v zadnjem času vse bolj zavedati? Skrajni čas! Kajti bilo bi nesparmetno, celo noro, če bi tisočletno delo narave spremenili v smučišča, planinske postojanke in široke poti za planince, hkrati pa zaradi uničujočega dela hudournikov vlagali ogromna sredstva v izgradnjo hudourniških objektov, s tem spreminjali podobo naravne krajine in morda celo preseljevali ljudi v manj ogrožena območja.

Prilagojeno po knjigi: Thomas Stadtmüller: CLOUD FORESTS IN THE HUMID TROPICS

Bojan Počkar

SPOROČILO

Biotehniška fakulteta vtzd za gozdarstvo obvešča, da so v prvi polovici leta 1988 izšle naslednje publikacije:

- E. Rebula in B. Košir: **Gospodarnost različnih načinov spravila lesa**
- F. Gašperšič: **Gozdno gospodarsko načrtovanje**
- zbornik seminarja: **Estetska funkcija gozda**
- M. Rejic in I. Smolej: **Sladkovodni ekosistemi, varstvo voda in gozdna hidrologija.**

V letu 1988 sta izšla tudi dva zbornika gozdarstva in lesarstva in sicer št. 29 in 30.

V tisku in v pripravi so še te publikacije:

- I. Winkler s sodel.: **Zagotavljanje sredstev za gozdno reprodukcijo**
- F. Gašperšič: **Izpopolnjevanje sisterna gozdnogospodarskega načrtovanja**
- S. Kavčič: **Razlike v ekonomski moči gozdnih gospodarstev**
- S. Kavčič: **Samoupravne delovne enote v gozdarstvu**
- zbornik seminarja: **Varstvo naravne in kulturne dediščine v gozdu in gozdarstvu**
- prevod: **Oxfordska klasifikacija**

Iz zbirke *Viri za zgodovino gozda in gozdarstva* bodo izšli:

- Furlanija, Istra, Kras
- Urbarji (ali Izbor srednjeveških listin)
- Ilirske province.

V letu 1988 bo vtzd za gozdarstvo izdala tudi naslednje učbenike:

- F. Gašperšič: **Urejanje gozdov (ponatis)**
- I. Winkler: **Ekonomika gozdarstva (II. dopolnjena izdaja)**
- M. Čokl in M. Kotar: **Gozdarski in lesnoindustrijski priročnik (III. dopolnjena izdaja)**
- S. Kavčič: **Ekonomika in organizacija združenega dela v gozdarstvu.**

Umiranje gozda

Članek je objava predavanj dr. W. Bossharda, direktorja švicarskega gozdarskega inštituta, ki ga je imel nekaj mesecev pred svojo nenadno smrtjo oktobra 1986. Ob tej odločni analizi socioloških vidikov umiranja gozdov se lahko globoko zamislimo. Dr. Walterju Bosshardu v spomin naj posvetim tudi ta skromni prispevek.

Umiranje gozda ni samo umiranje gozda, ampak prizadetost vsega živega s človekom vred in prizadetost našega življenjskega prostora. Škode se že pojavljajo tudi v kmetijstvu, da ne govorimo o zdravju ljudi, o stanju zraka, vod, tal, o razpadanju kulturnih spomenikov itn. Vse to bi nas moralo globoko navdati s strahom, tesnobo, negotovostjo. Toda ljudje so pri tem neverjetno ravnodušni in neprizadeti. Človek ima pač to možnost, da teška duševna bremena izrine iz svoje zavesti. Tako si vsaj na videz olajša življenje. Toda toliko lažje potem naseda zlaganemu optimizmu politikov in drugih, ki stvari ne jemljejo resno. Tako ljudje izgubljajo smisel za stvarnost, izgubijo tudi občutek za krivdo in odgovornost. Za potrebna dejanja potem nimajo več moči. Poleg tega so ljudje vpreženi v tako imenovani napredek, verujejo v nujnost gospodarske rasti, se ženejo za materialnim dobičkom. Na srečo se oglašajo svarilni glasovi. Toda to je premalo. Brez odločnega ukrepanja v vrhovih politike in države ne bomo preusmerili zgrešenega razvoja.

Pri tem takoj naletimo na hude ovire. Politiki, razen nekaj izjem, niso duhovne veličine in ne obvladujejo svoje naloge. Zato tudi nimajo prave predstave o resnosti ekoloških razmer. Temu primerno so obotavljivi, pasivni, neodgovorni. Vsa množica drugorazrednih politikov se bolj uveljavlja s svojo častihlepnostjo in sebičnostjo, kot pa z razsodnostjo in odgovornostjo. Na površju se držijo tako, da plavajo s tokom. V razmerah svobodnih volitev to pomeni, da se morajo prilagajati zmotam in omejenostim povprečnega državljana, namesto da bi mu pomagali iz njih. Zato volilni uspeh ne more vedno veljati kot spričevalo zrelosti politika. Rabimo politike, ki imajo trden etični temelj

za svoje ravnanje, ki se znajo dvigniti nad vsakdanjost, ki imajo izredne človeške in strokovne sposobnosti. Le taki zmorejo najti pot iz začaranega kroga krize.

Pravna država ima dolžnost, da ščiti človeka in sploh vsa naravna bogastva pred uničevanjem. To velja tudi za lastnino in za gozdno posest. Kopičenje hipotek v breme prihodnjih rodov je grobo kršenje pravnosti države. Na Zahodu skušajo problem reševati z načelom povzročitelja. Kdor škodo povzroči, mora torej plačati primerno odškodnino. (Pri nas velja načelo socializacije škod.) Načelo povzročitelja doseže svoj cilj le, če prisili povzročitelja, da škod sploh ne povzroča več. K temu cilju pa mora vsak posameznik nekaj doprinesiti. Odreči se mora zapravljevemu slogu življenja in nesmiselnemu porebništvu. Tukaj pa takoj naletimo na hude odpore. Ljudje se za vsako ceno oklepajo svojih navad in razvad. Spoznanje in razum, celo nevarnost za zdravje in življenje, jih ne odvrnejo od tega. Potrebni so brutalni duševni pretresi in stiske, v katerih si človek šele postavlja vprašanje o smislu svojega obstoja. Skrb, tesnoba, strah, negotovost mora postati nekaj vsakdanjega. Le tako lahko pričakujemo odločilen premik v miselnosti ljudi in v načinu njihovega življenja. Čim bolj je človek izrinil resničnost iz svoje zavesti, tem težje je kasnejše iztrepnje.

Od novinarjev, publicistov, urednikov itn. je odvisno oblikovanje javnega mnenja in s tem oblikovanje države. Temu primerno je tudi velika njihova odgovornost. Sredstva javnega obveščanja imajo tudi moč, da ljudi pripravljajo na nujne spremembe. Seveda pri tem predpostavljamo, da javno obveščanje ni monopol ozkega kroga oblastnikov, kajti takšen monopol je najstrašnejši med vsemi monopoli.

Tudi gozdarji imajo pri vsem tem svojo dolžnost. Nikakor se ne smejo odreči pravici svobodnega izražanja, ki naj bi bila sicer zagotovljena. Uveljavljati se morajo v političnem vsakdanjiku, pa čeprav v njem poštenost, znanost in celo logika ne veljajo veliko.

Dramatični poziv za korenite spremembe v miselnosti in navadah vsakega posameznika je namenjen sicer bogati in urejeni Zahodni Evropi. Toda v začaranem krogu globoke krize, kot jo doživljamo pri nas, je dosti več možnosti za nerazumno početje. Pri vsej materialni revščini se ljudje še posebno ženejo za nesmiselnim porabništvom in tako še bolj uničujejo okolje in sami

sebe. Znašli smo se v slepi ulici. Edini izhod je odločen umik iz nje. Vse drugo je v najboljšem primeru lajšanje agonije. To je bistvo sporočila, ki nam ga je dal avtor.

Bosshard, W.: (Socialne posledice umiranja gozdov) Soziale Auswirkungen des Waldsterbens. Österreichische Forstzeitung, 1987, No. 4, stran 74-76.

Marjan Zupančič

Oxf.: 156.5.425.1:48(048.1)

Divjad in umiranje gozda v pragozdnem ostanku

Članek obravnava pragozdni ostanek Neuwald v spodnjeavstrijskih apneniških Alpah. Ta leži na južnem pobočju gorske skupine Hofalpe, 930 do 1100 m nad morjem. Obsega 20,2 ha smrekovo-jelovo-bukovega pragozda. Pragozdni rezervat je že od leta 1830 in v njem res nikoli niso sekali, razen nekaj dreves za izdelavo skodel. Čeprav je rezervat daleč od virov onesnaženega zraka, ga je očitno močno prizadelo umiranje gozda. Onesnaženje prihaja torej od daleč. Vzrok umiranja gozda so verjetno meglene zračne gmote z obilnimi strupenimi primesmi, ki se rade zadržujejo ob rezervatu. Toda to še ni vse. Na južnem pobočju, kjer se rezervat razprostira, je pritisk divjadi še posebno velik. Tako naravnega mladja preprosto ni, ker ga divjad sproti uniči. Le na nekaj mestih, ki so za divjad težje dostopna, ga je še nekaj ostalo. Rezervat bi lahko obvarovali pred divjadjo, če bi ga ogradili. Na strmem gorskem zemljišču pa je to praktično nemogoče. Tako v rezervatu ne najdemo vseh razvojnih faz pragozda. Pomlajevalna faza preprosto ne more zaživeti.

Pragozdni rezervat je kljub vsej tej svoji pohabljenosti še vedno dragocena možnost za raziskovalce. Tako so ga temeljito obdelali fitocenologi. V letih 1971 in 1986 so naredili analizo stanja in razvoja rezervata. Metode so obširno opisane v članku. Tukaj naj povzamem samo bistvene rezultate.

Vitalnost gozda se je v teh 15 letih močno zmanjšala. Pri zadnji analizi so opazili, da je smreka še najbolj vitalna (38 % osebkov z

močnejše presvetljeno krošnjo). Veliko bolj sta prizadeti bukev in jelka (84 % in 92 % osebkov z močnejše presvetljeno krošnjo). Smreka je približno tako vitalna tudi v bližnjih gospodarskih gozdovih. Bukve in jelka sta v rezervatu celo manj vitalni, kot v bližnjih gospodarskih gozdovih.

Napoved za prihodnost rezervata je mračna. Obnavljanja gozda ni, ker divjad že desetletja uničuje naravno mladje. Naglo propada jelka, ki bo čez 50 let čisto izginila, če se bo tak razvoj nadaljeval. Prebiralni sestav gozda se izgublja in gozd je vedno bolj enomeren. Ker je dobro zakoreninjene in zelo stojne jelke vedno manj, se povečuje nevarnost vetrolomov. Hkrati grozi nevarnost, da bukev nenadoma odpove. Nagel in skoraj nepojasnjiv propad bukovih sestojev je namreč tudi ena izmed značilnosti umiranja gozda. Propad bukve bi tukaj pomenil razpad ekosistema.

Pri tem propadanju gozda vztrajno sodelujeta divjad in onesnaženje zraka. Kar ne opravi eden, to opravi drugi. Ker ni videti, da bi se onesnaženje zraka kmalu močno zmanjšalo, naj bi vsaj škode zaradi divjadi postale znosnejše, da se bo gozd sploh obnavljal. Če se položaj v naslednjih 20 letih ne bo izboljšal, bo ta pragozdni ostanek za vedno izgubljen.

* * *

Članek odlikujejo zelo trezno poročanje, jasnost in preglednost. Čustvenosti mu ne

moremo očitati. Pa vendar pomeni nad vse resno svarilo. Pragozd je najstabilnejši gozdni ekosistem. Kakršnokoli ukrepanje in gospodarjenje v pragozdu njegove stabilnosti ne more povečati. In če pragozd oziroma pragozdni ostanek naglo propada, potem so vse gozdnogojitvene metode tudi v gospodarskem gozdu zelo nemočne. Spet ugotovljamo tisto, kar smo že nešteto krat ugotovili: brez korenitega zmanjšanja onesnaženja zraka in brez rešitve problema divjadi gozd

nima prihodnosti! Če to velja za Avstrijo, velja še toliko bolj za nas. Avstrijci namreč nimajo naših »dolin smrti«, Šoštanjev, Trbovelj in še marsičesa podobnega.

Frank, G.; Mayer, H.: Waldschadensinventur in Fichten-Tannen-Buchen-Urwaldrest Neuwald. (Popis poškodovanosti gozda v smrekovo-jelobukovem pragozdnem ostanku Neuwald). Cbl. ges. Forstwes., Wien-München, 1988, N. 2, 104-123.

Marjan Zupančič

KNJIŽEVNOST

Oxf.: 423.5(048.1)

SNEG, LED, PLAZOVI – priročnik za planince, smučarje in druge

Priročnik Sneg, led, plazovi je namenjen vsem, ki se zaradi rekreacije ali po službeni potrebi podajajo v svet zasneženih strmin, teh pa na Slovenskem ni malo.

Študija o žrtvah snežnih plazov v Sloveniji, ki še ni dokončana, zgovorno kaže, da so bili do leta 1926 žrtve snežnih plazov povsod drvarji, lovci, na splošno kmečki ljudje. Tem se je pozneje pridružil še mestni človek, ki je v gorah iskal razvedrila, še zmeraj pa plazovi ogrožajo in morijo poleg turistov tudi drvarje in gozdarje.

Zato menimo, da bi priročnik s pridom brali in uporabljali tudi gozdarji, saj bi v njem dobili več kot samo temeljne podatke o snegu in njegovi preobrazbi, o nastajanju in oblikovanju snežne odeje ter o vzrokih plazenja in dinamiki snežnih plazov, njihovi delitvi in nastanku.

V priročniku je precej prostora namenjeno razlagi vplivov prostora, lege in nagiba pobočja, kakovosti tal, vremenskim vplivom, zlasti sneženju, vetru in temperaturi, pa tudi iz tega sledečim napotkom o

varnem gibanju v krajih, kjer se lahko trgajo snežni plazovi.

Velik del priročnika je namenjen opisu načinov varstva, od kolektivnega, do tega, kar naj stori vsak posameznik že sam, da ne bi zabredel v težave. Opisane so metode trajnega in občasnega varstva, medsebojna pomoč in organizirana pomoč, končno pa še priporočila za pomoč podhlajenim in omrzlim.

Odbor za založništvo pri Planinski zvezi Slovenije je priročnik namenoma tiskal v poceni izvedbi, da bi si ga lahko kupili zlasti mladi planinci, smučarji, študenti gozdarstva, predvsem pa zaposleni gozdarji, saj izdatek skorajda ni omembe vreden.

Priročnik je sodoben in v celoti enakovreden podobnim delom iz tujega strokovnega slovstva.

Knjigo lahko naročite pri Planinski zvezi Slovenije, Dvorčakova 9, Ljubljana, stane pa 3000 din.

Pavle Šegula

Zbornik GOZDARSTVA IN LESARSTVA

30

LJUBLJANA 1987

VSEBINA – CONTENTS

Torelli, N.:

Organske vezi večnamenskega gozdarstva
in predelovalcev lesa

*Organic ties between multipurpose forestry
and wood processing*

Pogačnik, J.:

Vloga in pomen zasebnih gozdov v Sloveniji

*The role and importance of private forest
in Slovenia*

Kumer, J.:

Narodno gospodarstvo – kmet in kmetija

*National management – the farmer and
farmersteads*

Winkler, I.:

Temeljne značilnosti medsebojnih vezi in
nesoglasij uporabnikov gozda in gozdnega
prostora

*Basic characteristics of reciprocal links and
discordance between users of the forest
and the forest space*

Anko, B.:

Gozdarstvo – sooblikovalec prihodnje gozd-
nate krajine

*Forestry as co-modeller of our future forest-
ed landscape*

Adamič, M.:

Živali – sestavina gozdnih ekosistemov

The role of animals in forest communities

Kolar, I.:

Umiranje gozdov in gozdarski program

*Die-back of forests and forestry program-
mes*

Mlinšek, D.:

Naravoslovje in gozdarske znanosti jutri

*Natural sciences and forestry science to-
morrow*

Grecc, Z.:

Gozd in energija jutri

Forest and energy tomorrow

Dečman, S.:

Bionika – naš pomembni pripomoček pri
prihodnjem delu z gozdom

*Bionic – our important tool of future for
working in forestry*

Dolinšek, H.:

Kodeks poklicne etike v gozdarstvu

The professional code of ethnics in forestry

Černač, J.:

Kadri in izobraževanje v gozdarstvu

Staff and education in forestry

Ötrin, Z.:

O kulturi dela v gozdarstvu

On the culture of work in forestry

Kotar, M.:

Mesto in vloga matematičnih metod v goz-
darski znanosti

*The role and position of mathematical
methods in forestry*

Gašperšič, F.:

Razvoj gozdnogospodarskega načrtovanja
kot problem premagovanja spoznavno-psi-
holoških ovir

*The development of forest management
planning as a problem of trying to over-
come the comprehensive psychological hi-
drances*

